

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Liber Primvs, De Conciliis, & Ecclesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

LIBER PRIMVS
DE CONCILIIIS, ET
ECCLESIA.

P R A E F A T I O.

SACRORVM CONCILIO-
rum auctoritatem, qua semper in
Ecclesia magna fuit, aduersus mul-
tiplices haereticorum fraudes & ca-
lumnias, his libris pro viribus defensurus, ante-
quã ad rem ipsam aggrediar, pauca quaedam pu-
taui esse dicenda de summa atq; incredibili calli-
ditate, quam ad hanc eleuandam auctoritatem
Satanae administri nostris temporibus adhibue-
runt. Etenim quoniam sacrosancta Conciliorum
auctoritas in Ecclesia Catholica, vt par erat, sem-
per eminuit, & saepe in maximis rerũ perturba-
tionibus, ad dissipandas errorum tenebras, quasi
fulgor quidam salutaris illuxit, non existimauit
hostis humani generis posse diutius se discordias
in Ecclesia serere, & schismata, atq; haereses con-
seruare & propagare, nisi iudicia Ecclesiastica de

AA 4 medio

medio tolleret: & cathedram illam euerteret, ex qua Christus ipse per homines sonans, & iudicās, omnes fidei controuersias litesq; componit.

Itaque Lutheranos excitauit homines, ut ad fallendum paratos, ita proiectos ad mentiendum; qui quidem, cum initio nullo modo fieri posse crederent, ut summus Pontifex ad indicendum generale Concilium adduceretur, coeperunt ipsi magna contentione simul & Pontificē grauiter accusare, & aduersus eundem Pontificem Concilij generalis opem implorare. Ita enim fore arbitrabantur, ut & quaecunque uellent scelera atque flagitia, quamuis falsa & incredibilia, de Pontifice liberè spargere, & eum apud omnes Christianas nationes reum maximorum criminum facere sibi liceret, & ipsi interim non Ecclesie hostes esse, ut re ipsa erant, sed uiri amantes pietatis, fideiq; zelum habere, quippe qui Concilij auctoritatem agnoscerent, ab omnibus iudicarentur. Quocirca tot & tam atrocibus calumniis, & maledictis, & uoce, & literis Christi vicarium onerauerunt, ut permultis, magnisq; nationibus planè persuaserint, eum nō Christianum praesulem, sed Christi iuratum hostem, atq; aded ipsum uerum, & propriè dictum Antichristum esse.

Oratio-

Orationem certè immensam susciperem, si ea mendacia percensere vellem, quibus heretici huius temporis in omnibus penè libris, & sermonibus suis Apostolica sedis Pontificem impudentissimè asperserunt. vnum solum aut alterum exempli causa attingam. Martinus LUTHERVS in libro de Ecclesia propè extremo: Papa, inquit, Scripturam sacram, in coeno, & puluere sepeliit, & doctrinam Christianam penè integram deleuit. Exstat libellus de primatu Papæ, scriptus nomine totius Synodi SMALCHALDICÆ, auctore, ut arbitror, Philippo, quo in libro, præclara illa Synodus Lutheranorum ab hoc mendacio exorditur: Papa, inquit, arrogat sibi auctoritatem condendi leges de cultibus, de mutatione Sacramentorum, de doctrina, & vult suos articulos, sua decreta, suas leges existimari pares legibus diuinis. Et infra: Arrogat sibi Papa diuinam auctoritatē, quia sumit sibi ius mutandi doctrinam Christi, & cultus à Deo institutos, & suam doctrinam, & suos cultus vult obseruari tanquam diuina.

At quod Sacramentum, quem cultum à Deo institutum, quem doctrinæ articulum Papa mutauit? Et quis ille Pontifex fuit qui suas leges di-

AA 5 uinis

uiniſ legibus exaquaui? an non videmus quoti-
die Pontificias leges, vel ab iisdem, qui tulerunt,
vel à ſucceſſoribus, ſi tempus id poſtulet, abroga-
ri? Quæ verò diuina lex ab ullo vnquam Ponti-
fice legitur abrogata? ſed nolo in eiufmodi nugis
tempus amittere. Hoc affirmo, ſimilibus menda-
ciis plenos eſſe libros Lutheranorum, eaꝗ apud
illos, non vt res ſaltem dubias, ſed vt oracula
certiſſima literis, & ſermone omnium celebrari.
Qui tamen initio, vt dicebam, ne omnino alieni
ab Eccleſia Catholica eſſe viderentur, quanto
plus auctoritatis detrahebāt Pontifici, tanto am-
plius Concilio tribuebant. Exſtat Lutheri ipſius
ad generale Concilium prouocatio. Exſtant co-
mitia imperialia Auguſtana, Norimbergenſia,
Spirenſia, Ratiſponenſia, VVormatienſia, aliaꝗ
nonnulla, in quibus Lutherani generale Conci-
lium ſæpius poſtularunt.

At ne fortè moleſtum ſit, ſi tempus in tam
variis tot comitiorum actis recitandis contera-
mus, proferam tibi, Lector, ipſorum proteſtan-
tium teſtimonium, quod ad initium eius libri,
qui Proteſtatio aduerſus Concilium Tri-
dentinum inſcribitur, continetur: Profite-
mur, inquiunt, ac proteſtamur nos adhære-
re, ac ſemper adhæſiſſe proteſtationi, & ap-
pella-

pellationi R. Patris D. LUTHERI ab iniu-
stissimo, violentissimoque iudicio Pontifi-
cis, ac omnium eius factionis iudicum, ad
liberum, Christianum, legitimū, ac in Spi-
ritu sancto congregatum Concilium. Qui
processus, protestatio, & appellatio fuit po-
stea vnanimiter, ac multoties à nostris Ec-
clesiis renouatus, & in aliquot etiam impe-
rialibus conuentibus ab omnibus statibus
comprobatus. *Hæc ipsorum sunt verba, qui-
bus, ut vides, affirmant, Lutherum primò, dein-
de Ecclesias suas, postremò etiam Principes sibi
addictos, à Pontificis sententia ad Concilij iudi-
cium sepius appellasse.*

*Sed quamdiu existimas, in sententia ista ex-
petendi Concilij permanserūt? quamdiu nullum
futurum esse Concilium sperauerunt. Nam simul
ac PAVLVS Pontifex eius nominis tertius, Con-
cilium generale ad Tridentum indixit, & eius-
dem Concilij fundamenta iaci, & initia quædam
apparere cæperunt, continuò illi mutata senten-
tia, vel potius, quam antè simulauerant, aperte
prodita, Concilium improbare, à Conciliis appel-
lare, nec solum recentia, sed etiam vetera omnia
reprehendere, & ipsum Tridentinum vixdum
inchoatum inuectiuis, censuris, protestationibus,
calum-*

calumniis quoque & mendaciis opprimere studuerunt, ut si fieri posset, prius Concilium illud hæreticorum astutia solueretur, quàm Catholicorum diligentia coalesceret.

Ita verò esse, ut dico, testes mihi sunt omnes, qui legerunt librum de Conciliis à Luthero illo ipso tempore conscriptum; libellum Philippi Melancthonis de causis, cur Lutherani ad Concilium nõ accesserint; librũ Protestationis XXXIV. Ministrorum; librum Illyrici de norma ac praxi Concilij: Denique Martini Kemnitij examen Tridentini Concilij, Consilium Caroli Molinæi super eodem non admittendo Concilio; antidotum Ioannis Caluini contra eiusdẽ venena Concilij. Sed operæ precium erit ex istis ipsis, quos nominauimus, auctoribus, aliquid proponere, ut ex eorum verbis & testimonio cognoscas, quanti fiant ab illis Ecclesiæ Concilia, quæ paulò antè tantoperè flagitauerant.

Igitur Martinus LUTHERVS, cùm fama accepisset, indictum esse Concilium, continuò arrepto calamo, librum confecit, atq; inscripsit, de Conciliis: credo, ut ageret Deo gratias, & Ecclesiæ gratularetur, atq; omnes ad Concilium inuitaret. Nihil minus; summa enim libri est, nihil esse opus Conciliis, cùm etiam vetera illa sanctissima

*sima & celeberrima errauerint, & quilibet Pa-
rochi & Ludimagistri non minus possint in Ec-
clesia, quàm quæuis maxima, & numerosissima
Concilia. ORDITVR à Concilio illo sine contro-
uersia antiquissimo & sanctissimo, quod Apосто-
li Hierosolymis celebrauerunt: & quoniam in eo
Concilio Apostoli decreuerunt abstinendum esse
à sanguine & suffocato, ad has angustias nos re-
diget, ut vel ab his cibis nos abstineamus, vel a-
pertè fateamur, liberum esse Concilio summo ac
primo non obedire. DEINDE, grauitèr exponit
quanta calamitas esset, non vesci deinceps ca-
preis, leporibus, ceruis, cuniculis, anseribus, tur-
dis, ceterisq; auiculis, & quod miserius est, absti-
nere lucanicis, aliisq; farciminibus, & iusculis
etiam quibusdam, quæ non solum pipere cõdiun-
tur, sed etiam sanguine (ut ipse loquitur, qui ista
bene norat) vel liquido tinguntur, vel crasso, &
coagulato infarciuntur.*

*Quia verò tam grauis iactura nullo modo sub-
eunda Lutherò esse videbatur, inde effecit, non
esse Apostolico decreto obtemperandum. Ex quo
rursum ita conclusit; ergo liberum est nobis om-
nia alia Concilia relinquere, & sic liberi sumus
ab omnibus Conciliis. Præclarè omnino: quasi
verò quia non tenemur ea Concilij lege, quæ so-
lùm*

lùm ad tempus data fuerat, iam nullis alijs Conciliorum legibus teneamur.

Pergit deinde ad NICÆNVM I. Concilium, cuius in Ecclesia Catholica semper summa auctoritas fuit, ac de canonibus eius Concilij loquens: Hi omnes, inquit, articuli, fœnum, stramen, ligna, stipulæ fuerunt. Et infra: De illis ligneis articulis reliquiæ manserunt, quasi aliqui titiones, nempe articulus de festo Paschatis. Hic nimirum est honor, quem habet Lutherus antiquissimo & celeberrimo Concilio, ut eius decreta ligna, fœnum, stipulas, titiones appellet. Sed parum esset, si tantum non necessarios, ac superuacaneos eos canones diceret, & non etiam periculosos, impossibiles, inter se contrarios ac pugnantes esse cõtenderet. Quia enim vetat Concilium, ne qui se absciderunt sacris Ordinibus initientur, & simul imperat hominibus sacratis, ne vllam omnino domi suæ fœminam habeant, præter matrem aut sororem. Hic prorsus, inquit Lutherus, non intelligo sanctum Spiritum in hoc Cõcilio. si illi pro idoneis non sunt reputandi in ministerio Ecclesiastico, qui seipso castrant ad vitanda libidinum incendia; & rursus illi etiam non sunt idonei, qui ad euincendos carnis stimu-

stimu-

stimulos habent, aut ducunt vxores; quò res tandem cadet? An debebit Episcopus, aut Concionator illum intolerabilem ardorem, & æstum amoris illiciti sustinere, & neque coniugio, neq; castratione se ab his periculis liberare? *Quasi verò, Luthere, nihil sit medium, inter coniugium & castrationem: quo pacto igitur, Paulus, Ioannes, Iacobus, Apostoli ceteri, Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, & quid enumero singulos homines? quo pacto, inquam, tot millia Sanctorum, neq; se ipsi absciderunt, & tamen vsq; ad vita finem vxoribus caruerunt? nimirum precibus, ieiuniis, labore assiduo, non membrorum abscissione gloriosa certamina superantur.*

Sed audiamus, quàm honorificè de hoc eodem Nicano Concilio sub finem huius loci loquatur LUTHERVS: An verò, inquit, nihil aliud est negotij Spiritui sancto in Conciliis, quàm vt impossibilibus, periculosis, nō necessariis legibus suos ministros obstringat, & oneret? Quæ cum ita sint, vides certè, Lector, quanti faciat Lutherus Conciliorum auctoritatem, cum decreta Nicani Concilij, quo nullum est magis à Patribus omnibus laudatum, lignea, non necessaria, periculosa, impossibilia, inter se pugnantes

pugnantes

pugnantia, ac demum stramen, scenum, stipulas, titiones ore impudentissimo appellare non vereatur; quid, quod omnia Concilia ita extenuat, ut cum eis Parochorum industriam, & Ludimagistrorum auctoritatem comparet: Putasne, inquit, adeò esse tenue, aut angustum officium Parochi, aut Ludimoderatoris, ut nò possint aliqua ex parte conferri ad Concilia; dicam & quiddam amplius, maius lumen accedit doctrinæ Christianæ ex Catechismo puerili, quàm ex omnibus Conciliis. Et infra: Et quid opus est verbis, etiam si omnium Synodorù decreta possent per infundibulum demitti in tuum corpus, tamen nondum esses Christianus, quia nimis parum conferunt. Egregia sanè conclusio, & digna tam graui Theologo, qui paulò antè tam serio videbatur Concilij generalis iudicium appellare. Omitto quod dicit de II. III. & IV. Synodo, cum & similia sint prioribus, & ego breuitati studeam.

Venio igitur ad ea mendacia, quæ ad extenuandam Concilij Tridētini auctoritatem aduersarij sine vlllo pudore effutiunt, nec tamen omnia, nec etiã plurima, id enim infiniti operis esset; sed pauca de multis proferam: Illi Sycophantæ, inquit.

LVTHE-

LUTHERVS in libro de Conciliis, qui parasitantur Papæ, adeò sunt dementati, vt hoc paradoxum audacissimè defendant, Concilia potestatem habere condendi nouos articulos fidei, & mutandi veteres. *At qui sunt isti Sycophanta? Cur nemo nominatur? ubi, quando, quo teste dixerunt, aut scripserunt, posse à Conciliis fidei articulos immutari?*

Matthias ILLYRICVS in libro de norma ac praxi Concilij Tridentini: Clamant illi, inquit, Concilij scilicet Patres, Ecclesiam, id est, Pontificem cum suis spiritualibus esse supra Scripturam, & Papam posse ex plenitudine potestatis contra Apostolum, & totum vetus Testamentum dispensare. *Hæc ille. Sed exstat Concilium, legatur diligenter, nusquam inuenientur eiùsmodi portenta.*

Martinus KEMNITIVS in examine Concilij Tridentini, ita diues mendaciorum est, vt quatuor sententiolis, quinque mendacia comprehenderit: Dicunt, inquit, Patres videlicet Concilij, quòd Papa habeat voluntatē pro ratione, in his, quæ vult: quòd possit formā Sacramentorum ab Apostolis traditam immutare; quòd contra epistolas Pauli possit statuere; quòd dispensare possit cōtra qua-

tuor prima Concilia, & cōtra verba Euan-
gelij. *Quis crederet tam impudentes homines
reperiri potuisse, qui de Tridētino Concilio tam
audacter mentirentur, cū & ipsius acta passim
legantur, & adhuc uiuant plerique eorum, qui
ipsi per se Concilio interfuerunt.*

*Sed restat adhuc aliud splendidum omnino,
& sepius repetitum aduersariorum mendacium.
Multis de causis Lutherani HOSIUM Car-
dinalem, virum aeterna memoria dignum, im-
placabili odio prosequuntur, sed eo precipue, quod
legatus Apostolicæ sedis Concilio Tridentino
presederit, atq; eidem Concilio industria & sa-
pientia sua non parum ornamenti, atq; etiam e-
molumentum contulerit. ut igitur simul, & Lega-
ti, & Synodi auctoritatem deprimerent, verba
quædam, quæ is Cardinalis in libro de expresso
verbo Dei, nomine Suenckfeldij heresiarchæ
protulerat, & ideo protulerat, ut indicaret,
quàm tetri errores ex Lutherana heresi, quasi
venenati fructus ex corrupta radice pullulas-
sent; illa, inquam, verba, tanquam si Cardinalis
ipsius sententiam continerent, boni isti viri ma-
gna cum execratione ubique disseminauerunt,
ac primùm in libro Protestationis XXXIV. Mi-
nistrorum, ita legimus: Sed iam audiamus
istius*

istius gloriosi gubernatoris præsentis conciliabuli verba, quomodo, & secundum quam regulam ille cum suis sodalibus velit de Ecclesiæ & religionis controuersis iudicare, & statuere; sic enim in blasphemiam verba erumpit, inquit: Nos verò Dei de cœlo sententiam expectabimus, ac tum istos pro sua, non pro Scripturarum sententia dimicantes, tum ipsas etiam Scripturas faceffere iuebimus. Non oportet Legis, aut Scripturæ esse peritum, sed à Deo doctum. vanus est labor, qui Scripturæ impenditur. Scriptura enim creatura est, & egenum quoddam elementum, non conuenit Christiano nimium creaturæ addictum esse. *Quibus recitatis subiiciunt Protestantes*: Hæc iste nefarius Antichristi Cardinalis legatus, & impij conciliabuli gubernator, contra viuentem Deum blasphemat.

ILLYRICVS verò in libro de norma & praxi Concilij Tridentini, posteaquam illa eadem verba ex libro Cardinalis deprompta repetiuit, ita illi bene precatus est: Dominus Iesus, inquit, obstruat igne infernali ista blasphemata ora Antichristi, & eius mancipiorum, &

vindicet gloriã ab eorum tyrannide. *Quid tibi videtur, candide Lector, an non est scelus inauditum, & audacia planè incredibilis in caussa tam atroci, & tam perspicua tam impudenter mentiri? Est in manibus liber, nec vlla est in verbis eius obscuritas, & si testimonium auctoris requiritur, ego ipse doctissimum illum senem aliquando dicerem audiui: Ego ita sentirem? ego talia scriberem? si mea illa verba essent, verè dignus essem, qui in medio foro cremarer. Et placuit tamen non vni, aut duobus, sed triginta quatuor simul Ministris verba illa optimi viri in alienum sensum ita detorquere, vt quæ Suenckfeldij sunt, Cardinalis ipsius esse crederentur; qui mihi similiter fecisse videntur, ac si aliquis modò contenderet illa blasphema verba Iudæorum de Christo: Ecce homo vorax, & potator vini, non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit, reus est mortis, tolle, tolle, crucifige eum. atque alia his similia, non esse verba Iudæorum, sed Matthæi aut Ioannis, quòd in eorum Evangelii reperiantur. Habes igitur, quàm parui aestiment Concilia aduersarij, & quot fraudibus, & calumniis eorum auctoritatem eleuare conentur, qui tamen paucis antè annis generale Concilium*

cilium tanquam unicum remedium presentium
dissidiorum expetere videbantur.

S E D dicet aliquis fortasse, optabant illi
quidem, atque optant etiam nunc generale
Concilium, sed non eiusmodi, quale Tridenti-
num fuit. Ita est, optant illi generale Concilium,
sed quale nunquam fuit. Explicat enim condi-
tiones Concilij Philippus Melanchthon in eo li-
bello, quem inscripsit, de causis, cur Lutherani
ad Concilium non accesserint. sed potissimum
duæ sunt. *ALTERA*, ut ius suffragij etiam de-
cisivi habeant omnes homines docti, siue sacer-
dotes, siue laici sint; quod est in Ecclesia Christi
ad hunc diem inauditum, nec talis Concilij ul-
lum exemplum proferent, præsertim cum do-
ctos homines vocent, qui dum loquuntur, aut
scribunt, aliquot verba Græca, aut Hebraica,
Latinis admiscent. *ALTERA* conditio est,
ut detur ab Imperatore saluus conductus, non
solum personis, sed etiam causæ, hoc est, ut nec
personæ possint puniri, si nolint obtemperare
Concilio, nec fides, & confessio Lutheranorum
possit damnari, etiamsi Theologi Lutherani
eam defendere non potuerint; quæ conditio &
cum superiore apertissimè pugnat, & est ipsa per
se inepta & ridicula. Nam si nec personæ, nec sen-
tentia

tentia damnari possunt, nihil omnino in Concilio decerneretur.

Quorsum igitur attinebat petere, ut etiam laici suffragium habeant decisivum, si nihil est in Concilio decidendum? Et quorsum tot sumptus, tot pericula, tot labores in Concilio congregando? Quorsum ex toto orbe terrarum Episcopi & Doctores vexantur, ut ad Conciliū veniant? Quorsum tot dies in questionibus fidei proponendis, discutiendis, definiendis consumuntur, si posteaquam sunt omnia parata, adhuc licet unicuique Concilij decretum in controversiam revocare. Neque Philippus Melanchthon solus hoc docet, docuit ante eum Martinus Lutherus, docuere post eum Ioannes Calvinus, Ioannes Brentius, Martinus Kemnitius, Lutherani & Calvinista omnes: Capite, inquit LUTHERVS artic. 115. ex quingentis articulis, hoc Euangelium, quia neque Papæ, neque Conciliis, neque vlli hominum commissum est, ut concludat, quid sit fides. Ideo debeo dicere, Papa tu conclusisti cum Conciliis, nunc habeo ego iudicium, an acceptare queam, nec ne. Et CALVINVS lib. 4. Instit. cap. 9. §. 8. Quoties, inquit, Concilij alicuius decretū profertur, expendi primū diligenter velim,

lim,

lim, quo tempore habitum sit, qua de causa habitum, & quo consilio, quales homines interfuerint; deinde illud ipsum, de quo agitur, ad Scripturæ amussim examinari, idque in eum modum, ut Concilij definitio pondus suum habeat, sitque instar præiudicij; neque tamen examen, quod dixi, impediatur.

Itaque vult Calvinus, Concilij sententiam, præiudicium, non iudicium esse, de q̄ ea sententia posse, ac debere quoscunque, & maxime priuatos homines iudicare. Quod idem aliis verbis Kemnitius, Brentius, et ceteri omnes docent. Quid verò est hoc aliud, quàm nolle iudicium vllum fieri? nolle controuersias vnquã finire? nolle pacem & concordiam, sed bella, schismata, dissensiones, lites vigere perpetuò? Sed bene habet, nisi aliud dicerent, facilius lateret: heretici certe non haberentur. Nunc verò ita se produnt, ut planè nunc sint cæci, qui eos hereticos esse non vident; nam cum hæresis ab electione dicatur, nulla est nota clarior, nullum certius signum hominis heretici, quàm cum Ecclesiastico iudicio non acquiescit, sed ipse sibi est dux, ipse iudex, ipse dogma proprium eligit, quod sequatur. Fidei, obedientia comes est, mater hu-

militas. Hæresos soror, contumacia, mater superbia est.

Quæ cum ita sint, nostra iam partes erunt, ut quantum operæ, industria, laboris in Ecclesiastica auctoritate labefactanda hostes fidei ponunt, tantum nos in eadem asserenda, ac vindicanda ponamus; & quoniam ea in summo Pontifice, & Episcoporum Conciliis præcipuè cernitur, & nos iam de Pontifice quinque libris, pro ingenij nostri tenuitate, disseruimus; nunc de Conciliis, quanta maxima poterimus claritate, Deo duce atq; auspice, disseremus.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Ordo Disputationis.

DISSERVIMVS HACTENVS DE CAPITE militantis Ecclesiæ: nunc de ipsa Ecclesia differendum erit. Quia verò Ecclesia bifariam considerari potest, vt in Conciliis congregata cernitur, & vt toto orbe terrarum diffusa est: propterea nos quoque primùm de Conciliis, tum de ipsa Ecclesia disputabimus. Præponimus autem disputationem de Conciliis, disputationi de Ecclesia, licet ordo naturæ contrà suadere videretur; quoniam disputatio de Conciliis magis connexa est cum disputatione de summo Pontifice, quæ iam præcessit, quàm disputatio de Ecclesia.

Igitur controuersia de Conciliis duabus in rebus posita est, in definitione legitimi Concilij, & in eiusdem Concilij auctoritate; Hæretici enim huius temporis fingunt nouam formam Conciliorum, & iis deinde nullam ferè tribuunt auctoritatem. Nos tamen his duabus partibus addemus tertiam.

Itaque in tres partes diuidetur vniuersa disputatio. In **PRIMA** præmittemus quædam, quæ ipsi disputationi quasi aditum aperiât; qui scripserint de hac materia, quid sit Concilium, quotuplex, quot, & quæ hactenus celebrata sint; quæ omnia tractabimus sine contentione ad modum simplicis narrationis. In **SECUNDA** definiemus, quid propriè postulet natura legitimi Concilij; vbi tractabitur de materia, forma, sine, & efficiente Conciliorum, necnon de iis, quæ aduersarij requirunt in Conciliis. In **TERZIA** differemus de auctoritate Conciliorum, tum absolutè, tum etiam per comparisonem ad Scripturæ & Summi Pontificis auctoritatem.

BB 5

CAPVT

CAPVT II.

Qui scripserint de Conciliis.

V igitur ordiamur à primo; de hac materia tractant in primis libri ipsi Conciliorum, qui tamē negligenter conseruati sunt, & multis vitiis sca- tent, quæ corrigenda sunt ex veterum lectione; deinde multa exstant in decretis Gratiani, Iuonis, Burchardi, Martini Bracarenfis; itē pauca quædam legi possunt apud Hilarium libro de Synodis, Isidorum li. 6. etymolog. cap. 16. Bedam in libro de sex ætatibus, in Constantino I V. Freculphum in fine Chronici, Ioannem Psellum & Photium libro de septem Synodis.

Præter hos veteres scripserūt multi recentiorum; vt Thomas VValdensis lib. 2. doctrin. fidei, cap. 26. & 27. Ioannes de Turrecremata lib. 3. summæ de Ecclesia; Ioannes Gerson in tractatibus variis de potestate Ecclesiæ & Conciliorum; Dionysius Carthusianus in libris tribus de Conciliis; Ioannes Eckius in Enchiridio; Iodocus Clichtouæus in defensione Concilij Senonensis; & Iodocus Tileranus in defensione Concilij Tridentini; Ioannes Cochlæus in libro de Conciliis; Ioannes Roffensis contra articulum Lutheri 28. & 29. Caietanus in opusculis; Albertus Pighius lib. 6. hierarchiæ Ecclesiasticæ; Cardinalis Hosius in explanatione Symboli, cap. 24. & li. 2. contra prolegomena Brentij; Petrus à Soto in defensione suæ confessionis contra Brentium; Ioannes Antonius Delphinus lib. 2. de Ecclesia; Melchior Canus lib. 2. de locis Theologicis; Hugo in opere inscripto, Synodia Hugo- nia; Item Iacobatius in opere de Conciliis, & Gaspar Villalpandæus in disputationibus nouem pro Concilio Tridentino; Alphonfus à Castro lib. 4. de hæresibus; Gulielmus Lindanus lib. 3. cap. 7. Panopliæ Euangelicæ.

CAPVT III.

De nomine Concilij & origine.

PORRO Concilij nomine idem significatur in Ecclesia, quod nomine comitorū in regnis; nam quemadmodū cū oritur controuersia in Rep. conueniunt in vnum Principes regni, vel magistratus, ac statuunt quid facto opus sit: Ita in Ecclesia cū oritur controuersia aliqua de religione, conueniunt Præsules Ecclesiarum, & simul collatis sententiis, statuunt quod bonum videtur. Ita actum videmus Act. 15. vbi primū cœperunt Concilia Christiana celebrari, ac deinceps singulis ætatibus.

Hanc autem originem Conciliorum, etsi Albertus Pighius libro 6. de cœlesti hierarchia, cap. 1. contendat esse planè humanam, & naturali ratione excogitatam, probabilius tamen est, diuinam esse. Nam Concilium Chalcedonense in epistola ad Leonem, & VI. Synodus act. 17. & Celestinus Papa in epistola ad Concilium Ephesinum, & Concilium Toleranum III. non procul ab initio, docent Concilia esse demonstrata à Christo in illis verbis Matth. 18. *Vbi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, illic ego in medio illorum sum.*

Deinde, credibile est, Apostolos qui pleni erant Spiritu sancto, non nisi ipso Spiritu sancto admonente primū Concilium congregasse. vnde etiam dicunt: *Visum est Spiritui sancto & nobis.* Act. 15. Præterea, etsi ratio naturalis dicitur, vt in rebus dubiis Princeps consulat homines peritos; tamen vt soli Episcopi conuocentur, & ij non sint consiliarij, sed iudices, non videtur solius humanæ rationis inuentum. Denique certum est, Conciliorum celebrationem, quæ omnibus seculis in Ecclesia fuit, de Apostolica traditione descendere; Apostolicas verò traditiones ego quidem humana inuenta appellare non auderem. Sed hactenus de origine. Nunc de nominibus vno verbo.

Nomen Latinum Concilij, inuenitur passim in Testamento veteri, & nouo, pro congregationibus Iudæorum, sed Græcè nomen, id est, *σύνδος* non inuenitur in Scripturis,

pturis, vbi enim Latinè legimus Concilium, in Græco textu vbiq̄ue est συνέσιον vel συναγωγή. inuenitur autem nomen Synodi primùm in canonibus Apostolorum, cân. 38. vbi iubentur Episcopi singulis annis bis Concilia celebrare. Deinde inuenitur apud Eusebium lib. 5. histor. cap. 23. ac deinceps in omnibus auctoribus.

CAPVT IV.

Partitio Conciliorum duplex.

VNT autem quatuor genera Conciliorum: quædam enim sunt generalia, quædam nationalia, quædam prouincialia, & quædam diocesana. Memborum trium primorum meminit Augustinus lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 3. vbi dicit, Concilia prouinciarũ, vel etiam maiora, qualia sunt regionum, emendari à Conciliis plenariis. Vltimi membri meminit Concilium Toletanum IV. cap. 25.

GENERALIA dicuntur ea, quibus interesse possunt & debent Episcopi totius orbis, nisi legitimè impediuntur, & quibus nemo rectè præsidet, nisi summus Pontifex, aut alius eius nomine. Inde enim dicuntur Occumenica, id est, orbis terræ Concilia.

NATIONALIA dicuntur, in quibus conueniunt Archiepiscopi, & Episcopi vnus regni, vel nationis, quibus præest aliquis Patriarcha, vel Primas, qualia sunt Concilia Romana, Toletana, & Africana, de quibus illud notandum est, ea, licet sint reuera distincta à generalibus, & prouincialibus, tamen vtrorumque nominibus interdum appellari.

Vocantur enim sæpe Concilia VNIVERSALIA, vt patet ex Conciliis Romanis sub Symmacho, vbi semper dicitur: *Symmachus Concilio generali præsidens*: & tamen aderant solùm Episcopi Italiae. Sic in Concilio Toletano III. cap. 18. dicitur: *Præcipit hæc sancta, & vniuersalis Synodus*: & tamen solùm aderant Episcopi Hispaniæ. Idem patet ex Concilio IV. Carthaginensi. Dicuntur ergo ista generalia, siue vniuersalia, quia sunt generalia in eo regno, non autem absolutè. Dicuntur autem prouincialia ista eadem à Gratiano dist. 3. can.

anurq

can. Porrò. quia certis prouinciis continentur, non autem ad omnes Christianos pertinent, sicut verè generalia.

PROVINCIALIA dicuntur, in quibus conueniunt tantum Episcopi vnius prouinciæ, quibus præest Archiepiscopus, siue Metropolitanus, & huius generis sunt plurima in tomis Conciliorum. De his viderur loqui VII. Synodus actio. 3. cum ait, se amplecti etiam decisiones localium Conciliorum.

DIŒCESANA sunt, in quibus cõueniunt tantum Presbyteri vnius Episcopatus, & iis Episcopus præest. cuius generis paucissima exstant, nec immeritò; nam vix dici possunt Concilia, cum in eis ordinariè nullus sit, qui iurisdictionem habeat, præter vnum Episcopum qui præest.

ALTERA partitio Conciliorum cõplectitur item quatuor membra: quædam enim sunt ab Apostolica sede approbata, atque ab Ecclesia vniuersa recepta, quædam omnino reprobata, quædam partim approbata, partim reprobata, quædam nec approbata, nec reprobata. Quod membrum postremum in Conciliis particularibus potissimum locum habet.

CAPVT V.

Concilia generalia approbata.

 NCILIA generalia approbata numerantur hucusq; decem & octo. PRIMVM est NICAENVM, quod quidem celebratum est ab anno Domini CCC. XXVII. vsque ad annum CCC. XXX. qui fuit annus XV. Sylu stri Papæ, & vicesimus Constantini Imperatoris; conuenerunt Episcopi CCC. XVIII. è quibus erant Patriarchæ, Alexander Alexandrinus, Eustathius Antiochenus, Macarius Hierosolymitanus, & Metrophanes Constantinopolitanus, quamuis hi duo postremi non erant eo tempore Patriarchæ, sed diu postea eam dignitatem adepti sunt. Quidam etiam Metrophanem non per se, sed per legatum Alexandrum, qui postea ei successit in Episcopatu, adfuisse volunt. Vide Metaphrastem in oratione de rebus gestis apud Nicæam. Ac duæ potissimum controuersia definitæ sunt: Vna de die Paschatis: Altera de Diuinitate Christi

Christi

Christi aduersus hæresim Arianorum, ipso Ario Principe hæreseos, post annos decem in latrinis dum aluum purgaret, fœde defuncto.

Sed quia hæc omnia in dubium reuocari possent propter discrepantes scriptorum sententias, paucis singula demonstranda sunt. PRIMUM, de tempore Concilij mira est opinionum varietas, sed veritas nostræ sententiæ hac ratione confirmari potest. Constat Concilium Nicænum finem accepisse anno XX. imperij Constantini. Id enim scribit Eusebius lib. 3. de vita Constantini, & Socrat. lib. 1. hist. cap. 12. cœpit autem Constantinus imperare anno Christi CCC. XI. vt ex Chronico S. Hieronymi, ex Gregorio Haloandro, aliisque Chronologis patet. Efficitur igitur, vt anno Christi CCC. XXX. fuerit annus Constantini XX. & finis Nicæni Concilij.

ITEM inchoatum est Concilium Paulino, & Iuliano consulibus, vt Socrates refert lib. 1. cap. 9. aliàs 13. & Nicephorus lib. 8. cap. 26. Durauit autem annis tribus, vt idem Nicephorus ibidem testatur. Porro consulatum Paulini, & Iuliani Cassiodorus annotauit anno XVII. Constantini, ex quo sequitur finitum Concilium fuisse anno XX. eiusdem, proinde inchoatum anno Christi CCC. XXVII. finitum anno CCC. YXX. Sanè Onuphrius Panuinus, quia consulatum Paulini, & Iuliani ponit anno Christi CCC. XXV. hoc ipso anno ponit initium Synodi Nicæne.

DEINDE incidisse Concilij tempus in Syluestri Pontificatum, non Syluestri & Iulij, vt Photius docet in libro de septem Synodis, vel Iulij solius, vt Sozomenus scribit lib. 1. ca. 16. & ex Sozomeno Caluinus lib. 4. Instit. cap. 7. §. 1 & Ioachimus Camerarius in historia Nicæne Synodi, vbi se diligentissimum scriptorum veterum lectorem fuisse affirmat, facile demonstrari potest. Nam, vt supra diximus, anno vicesimo Constantini, finis Concilio impositus est, quod etiam fateatur Camerarius libro citato. Syluester autem creatus est Pontifex anno sexto Constantini, vt ex Chronico Eusebij, ac Hieronymi patet, & sedit in Apostolica sede supra XX. annos, vt Damasus, Onuphrius, & omnes omnino scriptores testatur: Igitur annus XX Constantini, & finis Nicæni Concilij in Syluestri Pontificatum necessariò incidit.

Præterea

Præterea Milthiades Syluestri prædecessor sedit eodem Constantino imperante, vt testantur **Optatus** libr. 1. contra Parmenianum, & **Augustinus** in epistol. 162. & 165. & ipse etiam Constantinus apud **Eusebium** libr. 10. hist. cap. 5. nõ igitur potuit Sylvester nisi post inchoatum Constantini imperium Apostolicam sedem adipisci; tenuit autem eam omnium consensu supra XX. annos: Ergo vicesimo anno Constantini, qui fuit postremus Nicæni Concilij, non Iulius, sed Sylvester Apostolicam sedem moderabatur. Quare rectè **Damasus** in Pontificali, **Hieronymus** in Chronico, **Theodoretus** lib. 1. hist. cap. 3. sexta Synodus act. 18. & **Concilium Florentinum** sess. 3. aliique permulti auctores Nicænam Synodum Syluestri Papæ temporibus factam esse scripserunt.

De NUMERO Episcoporum, qui eidem Concilio interfuerunt, videntur esse sententiæ variæ. Nam **Eusebius** libro 3. de vita Constantini dicit, conuenisse Episcopos supra CC. **L. Athanasius** lib. de sententia Nicænae Synodi ait, fuisse Episcopos plus minus CCC. **Eustathius** apud Theodoretum li. 1. cap. 8. hist. dicit, numeratos supra CC. LXX. **Sozomenus** lib. 1. cap. 16. ponit circiter CCC. X. Vera tamen, & communis sententia est, fuisse CCC. XVIII. Nam **Epiphanius** hæresi 69. scripsit, vsque ad sua tempora fuisse conseruata nomina singulorum Episcoporum, & fuisse præcisè CCC. XVIII. **Hilarius** quoque in libro de Synodis propè extremo, & **Ambrosius** præfatione librorum de fide, mysticum & sacrum dicunt esse numerum Patrum Concilij Nicæni, & multò antea præfiguratum in illis CCC. XVIII. militibus, quibus Abraham victoriam de quinque Regibus reportauit. Denique **Hieronymus** in Chronico, **Sulpitius** lib. 2. hist. **Theodoretus** lib. 1. cap. 7. & omnes alij constanter hunc numerum ponunt.

Iam verò duas fuisse causas eius Concilij, quæstionem videlicet de Paschate, & quæstionem de Christi Diuinitate, testantur **Eusebius** lib. 3. de vita Constantini, **Athanasius** in libro de Synodis Arimini, & Seleuciæ, & **Epiphanius** hæresi 70. quæ est Audianorum.

Denique, vtrum Nicænum Concilium ante mortem probrosam Arij celebratum sit, non est omnino certum. **Epiphanius**

phanius

phanus enim hæresi 69. apertè scribit, Concilium post mortem Arii celebratum fuisse: at contrarium scribunt historici. Ruffinus lib. 10. cap. 13. Socrates lib. 1. cap. 19. & 25. & ceteri neque possunt hæ sententiæ conciliari, si dicamus duos Arios fuisse, vt significat Sulpitius libro 2. sacræ historiæ. Nam etiam si duo Arii fuerint, vnus tamen est ille, qui periit in latinis. hunc autem ipsum Epiphanius ante Concilium, Ruffinus, & ceteri post Concilium ponunt. & sanè videntur historici melius sensisse, præsertim cùm in V. Synodo tractatum sit, an liceat hæreticos post mortem damnare, quod certè in dubium venire non potuisset, si Arium iam mortuum Synodus Nicæna damnasset. Sed res non est tanti momenti, vt propterea oporteat nos plus temporis in ea consumere.

SECUNDA Synodus est CONSTANTINOPOLITANA, quæ celebrata est aduersus Macedonium, negantem Spiritus sancti diuinitatem, Theodosio seniore Imperatore, ac Damaso summo Pontifice. Conuenerunt autem Episcopi ex diuersis prouinciis C. L. è quibus Patriarchæ fuerunt Nestarius Constantinopolitanus, Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, & Cyrillus Hierosolymitanus.

Porro tempus Synodi huius secundæ incidit, Prospero teste in Chronico, in consulatum Gratiani & Theodosij Augustorum, hoc est, in annum Domini CCC. LXXXIII. vel in annum sequentem, vt vult Socrates, qui lib. 5. hist. cap. 8. scribit, Concilium conuenisse Coss. Syagrio & Eucherio, hoc est, in annum CCC. LXXXIV. vel si rationem Onuphrij sequaris, in annum CCC. LXXXI. quos ex eodem Prospero & Cassiodoro, & aliis constat consulatum gessisse post consulatum Gratiani & Augusti. P~~ellus~~ in libro de septem Synodis disponit interuallum annorum LVI. inter primam & secundam Synodum. Si autem ad numerum annorum CCC. XXVII. quo tempore diximus inchoatam fuisse Synodum primam, addas numerum annorum LVI. efficies numerum annorum CCC. LXXXIII. qui est numerus, quem Prosper in Chronico adnotauit.

Est verò animaduertendum, in hoc Concilio, neminem adfuisse ex prouinciis Occidentalibus. Siquidem Damasus Papa Romæ coegerat Synodum Occidentalium, atque ad eum locum inuitauerat Episcopos, qui Constantinopoli conuenerant,

175 præmittitur sig.
2000 Nicæna secund.
de in Tomis Concil.

uenerant, ut eo modo Romæ celebraretur Concilium plenissimum; sed quia Patres Orientales iustis de causis Romam venire non potuerunt, accepit Damasus excusationem eorū, & animis ac sententiis duę illæ Synodi coniunctæ sunt, ac si vna & eadem fuissent. Atque propter huiusmodi coniunctionem habita est Synodus Constantinopolitana vna ex Oecumenicis & legitimis Synodis. Vide Theodoretum lib. 5. hist. cap. 9. & 10.

TERTIA Synodus est EPHESINA I. quæ coacta est Theodosio iuniore Imperatore, & Celestino I. summo Pontifice, conuenerunt Episcopi CC. ex quibus Patriarchæ fuerunt Cyrillus Alexandrinus, qui locum etiam Romani Pontificis obtinebat, Ioannes Antiochenus & Iuuenalis Hierosolymitanus, quamquam Ioannes, quia se adhuc in itinere constituro Concilij decretum factum fuerat, initio dissentire cœpit à Cyrillo, postea tamen reconciliati sunt, atque idem senserunt. Causa Concilij fuit Nestorij Episcopi Constantinopolitani noua hæresis, quæ Christum in duas personas diuidebat.

Celebratum verò Concilium est Basso & Antiocho consulibus, ut Prosper in Chronico, & Socrates lib. 7. cap. 34. indicarunt; is autem erat annus Domini CCCC. XXXIV. Quid sequuti sint Psellus, qui ponit solum interuallum annorum XL. inter secundam & tertiam Synodum, & Onuphrius, qui adnotauit hanc Synodum celebratum anno Domini CCCC. XXX. Coss. Theodosio decimum tertium, & Valentiniano tertium, non possum dicere, præsertim cum in ipsa Synodo tomo secundo, capite primo, disertis verbis legamus Synodum inchoatam post consulatū Theodosij decimum tertium, & Valentiniani tertium; nec ignorare poterit Onuphrius, nō esse idem Coss. Theodosio decimum tertium, & Valentiniano tertium, & post consulatum Theodosij decimum tertium, & Valentiniani tertium.

Adde, quod Vincentius Lyrinensis in libro de prophanis vocum nouitatibus propè extremo, qui ipso tempore vixit, ita loquitur: *Ante triennium fermè in Asia apud Ephesum celebratum Concilium est, viris clarissimis Basso, Antiochoq; consulibus.* Quid clarius? De tota hac Synodo vide Liberatum in Breuiario, cap. 5. 6. 7. 8. & sequentibus, Socratum li. 7.

cap. 34. *Euagrium* lib. i. cap. 4. & ipsam Synodum nuper ex Græco in Latinum sermonem conuersam, ac tomis duobus comprehensam.

QUARTA Synodus est CHALCEDONENSIS, quæ collecta est aduersum hæresim Eutychetis Archimandritæ, quæ vnâ tantum in Christo naturâ asserbat post incarnationem. Acta verò est hæc Synodus Leone I. Pontifice Maximo, & Martiano Augusto, consulatu eiusdem Martiani, vt ipsum Concilium testatur, actione prima; incidit autem is Martiani consulatus in annum Christi CCCC. LIV. iuxta computum Matthæi Palmerij, & Gregorij Haloandri, vel CD. LII. iuxta Marianum Scotum & Sigebertum, vel CD. LI. iuxta Onuphrium in libro de Romanis Pontificibus. *Pfellus* XXX. annos interponit inter tertiam & quartam Synodum, sed is, vt superiori numero detraxit annos decem, ac posuit XL. pro L. ita nunc addidit annos decem, ac posuit triginta pro viginti, nisi sit error Libratorum. Porro Episcopi adfuerunt DC. XXX. ex quibus erant Patriarche, Dioscorus Alexandrinus, qui tamen mox eiectus est, Maximus Antiochenus, Anatholius Constantinopolitanus & Iuuenalis Hierosolymitanus. Vide *Liberatum* in Breuiario, cap. ii. & sequentibus, & *Euagrium* lib. 2. hist. cap. 2. 3. & 4.

QUINTA Synodus generalis non est, vt multi putant, ea quæ sub Agapeto & Menna celebrata est, quæque in secundo tomo Conciliorum sub nomine quintæ Synodi quatuor actionibus continetur, siquidem illa particularis fuit, & quintam Synodum antecessit, vt disertis verbis docent Iohannes Zonaras in vita Iustiniani, & Nicephorus libro 17. cap. 9.

Coacta est autem quinta Synodus vera apud Constantinopolim, Vigilio summo Pontifice, & Iustiniano seniore Imperatore, anno duodecimo post consulatum Basilij, vt initio eiusdem Synodi legimus, qui est annus Dominicæ incarnationis D. LIII. vel D. LVI. iuxta *Pfellum*, qui annis C. II. vult posteriorem esse quintam Synodum quarta. Conuenerunt Episcopi C. LXV. vt idem *Pfellus* tradit, è quibus erant Patriarchæ Euty chius Cōstantinopolitanus, Apollinaris Alexandrinus, Domninus Antiochenus, & Eustochius Hierosolymitanus, qui tamen non per se, sed per Legatos interfuit. Summus

mus

mus autem Pontifex, nec per se, nec per Legatos interfuit. Synodum tamen per libellum confirmavit, ut Nicephorus scribit lib. 17. cap. 27.

Causa congregandi Concilij fuit Origenis hæresis, quæ tunc inualefcebat. Itaque damnatus est Origenes, & simul Dydimus & Euagrius eius sectatores: necnon Theodori Mopsuesteni, & Theodoretii Cirenensis scripta, & epistola, quæ dicebatur Ibæ ad Marim Persam. Vide de hac Synodo Zonaram loco citato, Nicephorum lib. 17. cap. 27. S. Gregorium lib. 1. epist. 24. Euagrium lib. 4. ca. 38. & Liberatum in Breuiario, cap. 23. & 24. tamen si quæ Liberatus dicit, valde cautè legenda sunt; aut enim non sunt ipsius, aut ipse falsa alia relatione deceptus fuit. Certè non congruunt cum aliorum Catholicorum Patrum narrationibus.

SEXTA Synodus celebrata est apud Constantinopolim anno XII. Constantini IV. teste Paulo Diacono in vita eiusdem, qui quidem erat annus Domini DC. LXXXI. vel DC. LXXXV. iuxta Pfellum, qui annos C. XXIX. ponit inter quintam & sextam Synodum. Quod verò in ipso Concilio passim adscribitur annus XXVIII. eiusdem Constantini, non est error Typographorum, ut censet Illyricus Cent. 7. cap. 9. Nam etiam si non imperauerit Constantinus post mortem patris, nisi annis XVII. tamen imperauit etiam annis multis cum patre suo, ut Zonaras significauit, dum illum ait ab ipso patre coronatū fuisse ante discessum in Siciliam. Itaque Concilium numerat annos Constantini à prima coronatione. Paulus verò Diaconus à morte Constantis patris Constantini.

Conuenerunt Episcopi CC. LXXXIX. ut idem Paulus Diaconus testatur, & consentit numerus, qui habetur in VII. Synodo act. 3. Beda tamen in libro de sex ætatibus, prope finem, Rhegino lib. 1. Ado Viennensis, & Freculphus in Chronico, solùm centum quinquaginta Patres numerant. Patriarchæ fuerunt duo, Georgius Constantinopolitanus, & Macarius Antiochenus. Nam Alexandrinæ & Hierosolymitanæ Ecclesiarum solùm Legati quidam adfuerunt. Summus quoque Pontifex Agatho per Legatos suos interfuit, & præfedit. In ea Synodo damnata est hæresis eorum, qui vnā tantum in Christo voluntatem esse volebant. Vide de

hac Synodo præter citatos auctores, Albertum Pighium in diatriba, & Franciscum Turrianum in Apologia pro VI. & VII. Synodo. Albertus enim has duas Synodos sextam & septimam, ut modò exstant, adulterinas, & supposititias esse contendit. Contrà, Turrianus veras & germanas esse docet. Quid nobis verius videatur in libro quarto de Pontifice, cap. II. iam explicauimus.

SEPTIMA Synodus apud Nicæam congregata est anno VIII. Constantini & Irenæ, ut scribunt Paulus Diaconus lib. 23. rerum Romanarum, & Cedrenus in compendio historiarum. Fuit autem is annus Christi DCC. LXXXI. si Paulo Diacono credimus: vel DCC. LXXXVI. si credimus Cedreno. Onuphrius ponit annū Constantini X. & Christi DCC. LXXXIX. Pfellus annos duntaxat LX. inter sextam & septimam Synodum esse voluit; quod nullo modo cum veritate cohæret. Ideo quidam mendum esse putant Librariorum, ac Pfellum ipsum annos centum scripsisse. Conuenerunt Episcopi, ut idē Pfellus habet CCC. L. è quibus Patriarcha vnus fuit Tharadius Constantinopolitanus. ceterorum Patriarcharum solū Legati adfuerunt. Adrianus Papa per Legatos suos præfedit, ac vnà cum reliqua Synodo eos damnauit, qui sacras Christi & Sanctorū imagines omni honore spoliabant. De hac Synodo vide, si placet, quæ nos differimus, cū ageremus de Concilio Francofordiensi, in disputatione de cultu imaginum.

OCTAVA Synodus est Concilium IV. CONSTANTINOPOLITANVM, quod celebratum est Adriano II. summo Pontifice, & Basilio Augusto, anno tertio eiusdem Basilij, ut in ipsa Synodo, actio. prima significatur, qui annus erat Domini DCCC. LXX. Conuenerunt Episcopi CCC. LXXXIII. è quibus vnus Patriarcha Photius, ac deinde Ignatius Constantinopolitanus, ceteri per Legatos adfuerunt.

Est autem hoc loco animaduertendum, tres Synodos in caussa Photij Constantinopoli celebratas. VNA, tempore Nicolai I. Pontificis, & Michaëlis Imperatoris celebrata est, in qua depositus fuit Ignatius, & ordinatus Photius. cuius Synodi meminit Zonaras in vita Michaëlis; nec est dubium, hanc fuisse prophanam Synodum, ut patet ex epistolis Nicolai I. & Adriani II.

ALTERA

ALTE^RA Synodus est ea, quam nos diximus octauam, quæ exstat, quamuis imperfecta, in tomis Conciliorū, in qua deposito Photio, iterum restitutus est Ignatius, atque huius Synodi meminit Zonaras in vita Basilij Imperatoris.

TERTIA est ea, quam tempore eiusdem Basilij celebravit per Legatos suos Ioannes VIII. Adriani successor, in qua Synodo, defuncto iam Ignatio, iterum restitutus est Photius, & si vera sunt, quæ Græci dicunt in Concilio Florentino sess. 6. & quæ refert ex hac Synodo **Franciscus Turrianus** in libro de actis VI. VII. & VIII. Synodi, rescissa planè acta præcedentis Synodi sub Adriano, quin etiam statutum, ut tolleretur de Symbolo illa particula (**FILIOQUE**) sed id nullam habet verisimilitudinem. Idcirco facile mihi persuadeo, aut esse omnia conficta, quæ dicuntur de Ioanne VIII. ut **sanctus Antoninus** docet in summa historiali, part. 3. tit. 22. cap. 13. §. 10. aut certè verum quidem esse, Photium à Ioanne VIII. per Legatos restitutum in sedem Constantinopolitanam post mortem Ignatij, at cetera supposititia & adulterina esse, & à Græcis conficta, ut ex Manuele Calleca Turrianus ostendit libro citato.

Confirmor autem in hac sententiâ, tum quia Zonaras meminit quidem restitutionis Photij, non autem abrogationis Concilij VIII. nec ablationis illius particulæ (**FILIOQ³**) ex Symbolo: tum etiâ, quia Græci in Concilio Florentino sess. 6. non agnoscunt pro Synodo œcumenica Concilium illud sub Ioanne VIII. etsi illis multum prodesse potuisset, si legitimum & Germanum Concilium fuisset. Atque hæcenus de Conciliis Orientalibus, nunc addemus breuiter Occidentalia.

NONVM Concilium est **LATERANENSE** primum, Episcoporum **DCCCC.** & amplius, anno **M.C.XXIII.** contra Saracenos, pro recuperanda terra sancta, tempore Calisti II. & Henrici V. Imperatoris. Platina, Onuphrius. non exstat.

DECIMVM est **LATERANENSE** II. Episcoporum mille, anno **M.D.XXXIX.** contra Antipapas, & pro iure Cleri, tempore Innocentij II. & Lotharij Imperatoris. Platina, Onuphrius. non exstat.

VNDECIMVM est **LATERANENSE** III. Episcoporum ferè **CCC.** pro

CCC. pro reformatione Ecclesiæ, & contra VValdenses, anno M. C. LXXX. tempore Alexandri III. & Friderici I. Imperatoris. Platina, Onuphrius, item Gulielmus Tyrius, qui interfuit, lib. 20. de bello sacro, cap. 26.

DVODECIMVM est LATERANENSE IV. Patrum M. C. C. LXXXIII. ex quibus erant Episcopi C. D. LXXIII. anno M. CC. XV. contra varias hæreses, & pro terra sancta, tempore Innocentij III. & Friderici I. Matthæus Palmerius, Onuphrius, Platina.

TERTIVM DECIMVM est LVGDVNENSE primum, anno M. CC. XLV. contra Imperatorem Fridericum, & pro terra sancta, tempore Innocentij IV. & Friderici II. Matthæus Palm. Platina, Onuphrius. Exstant huius Concilij aliqua decreta in Sexto decretalium.

DECIMVM QVARTVM est LVGDVNENSE II. Patrum ferè mille, ex quibus Episcopi erant D. anno M. CC. LXXIV. contra errorem Græcorum, tempore Gregorij X. & Rodulphi Imperatoris. Matthæus Palmerius, Platina, Onuphrius. Exstant ex hoc Concilio quædam in Sexto decretalium.

DECIMVM QVINTVM est VIENNENSE, Episcoporum CCC. anno M. CCC. XI. contra varias hæreses, tempore Clementis V. & Henrici VII. Imperatoris. Palmerius, Platina, Onuphrius. Exstant ex hoc Concilio decreta, quæ dicuntur Clementina.

DECIMVM SEXTVM est FLORENTINVM, (Omitto Pisanum, Constantiense & Basileense, de quibus postea) anno M. C. D. XXXIX. Patrum C. XLI. qui subscripserunt, & multorū aliorum, qui ante subscriptionem discesserāt; vt in fine Concilij annotatur, contra errores Græcorum, tempore Eugenij IV. & Alberti Imperatoris. Matth. Palmerius, Platina.

DECIMVM SEPTIMVM est LATERANENSE V. Patrum C. XIV. contra schismata, & pro variis negotiis, tempore Iulij I. & Leonis X. & Maximiliani Imperatoris, cœpit anno M. D. XII. finem habuit M. D. XVII.

DECIMVM OCTAVVM est TRIDENTINVM, anno M. D. XLV. inchoatum, anno M. D. LXIII. finitum, contra hæreses Lutheranorum, tempore Pauli III. Iulij III. ac Pij IV. & Caroli V. ac Ferdinandi Imperatorum. Numerus Patrum
his

his verbis describitur à Gaspare Villalpandæo, disputatione quinta de Concilio Tridentino: *Ad sunt, inquit, sex Cardinales, quatuor Legati, Patriarcha tres, Archiepiscopi triginta duo, Episcopi ducenti viginti octo, Abbates quinque, Generales Ordinum ministri septem, Episcoporum procuratores plurimi.*

Ex his Conciliis nullum est, quod nõ sit à Pontifice probatum, & à Catholicis recipiatur; Nam de primis octo Conciliis patet ex decreto, dist. 16. can. Sancta octo. De nouem sequentibus Synodis, ex eo patet esse probatas, quòd in eis præfuerit summus Pontifex. De vltima patet ex confirmatione Pij IV. At Græci tantum recipiunt prima septem Concilia, vt notum est ex Concilio Florentino sess. 5. & 6. Lutherani autem tantum recipiunt prima sex, vt patet ex Magdeburgensibus, Cent. 8. cap. 9. & Cent. 9. cap. 9. Eutychniani, qui adhuc inueniuntur in Asia, tantum recipiunt prima tria. Nestoriani, qui etiam in Oriente reliqui sunt, tantum recipiunt prima duo. Trinitarij, qui in Hungaria & Polonia nunc versantur, nullum recipiunt.

CAPVT VI.

Concilia generalia reprobata.

P RIMUM generale opinione Arianorum reprobatum, est Concilium Antiochenum anno CCC. XLV. in anno quinto Constantij, vt dicitur à Socrate lib. 2. cap. 5. & Sozomeno lib. 3. cap. 5. in quo damnatus est Athanasius, & via patefacta ad euerfionem Concilij Nicæni primi.

NOTANDVM est autem, à Summa Conciliorum, & ab aliis confundi hoc Concilium cum aliis quibusdam. sex enim fuerunt Concilia Antiochena. Primum & secundum contra Paulum Samosatenum, tempore Dionysij Papæ. circa annum CC. LXIX. Vide Eusebium lib. 7. hist. cap. 23. 24. 25. & 26. Tertium Arianorum, tempore Iulij I. anno CCC. XLV. vt supra diximus. Quartum est Macedonianorum pro sua hæresi anno CCC. LXVII. tempore Liberij Papæ. Hieronymus in Chronico. Quintum est Catholicum prouinciale E-

piscoporum XXX. cuius canones 25. habentur in tomo primo Conciliorum. Videtur fuisse tempore Iouiani, & Liberij. Vide Sozomenum lib. 6. cap. 4. Sextum est insertum aetioni 14. Concilij Chalcedonensis.

SECUNDVM generale est MEDIOLANENSE Episcoporum plusquam CCC. anno CCC. LIV. tempore eiusdem Constantij, in quo etiam obliquè fides Catholica damnata est. Ruffinus lib. 10. cap. 20. Socrates lib. 2. cap. 29.

TERTIVM generale est ARIMINENSE Episcoporum DC. sub eodem Constantino anno CCC. LXIII. vt notat Hieronymus in Chronico, in quo sublatum est de Symbolo nomē *ὁμολογίας*. huius Concilij fuit quasi pars quedam Seleuciense in Oriente. Vide Augustinum lib. 3. contra Maximinum cap. 14. Hieronymum contra Luciferian. Ambrosium epist. 32. Ruffinum lib. 10. cap. 21. Socrat. lib. 2. cap. 29. Basilium epist. 52. ad Athanasium.

QUARTVM est EPHESINVM II. tempore Theodosij iunioris anno CCCC. XLIX. in quo, factione Dioscori, occisus est S. Flavianus Episcopus Constantinopolitanus, & legati Romani Pontificis Leonis fugati, ac demum hæresis Eutychniana confirmata. Reprobata est hæc Synodus à Leone in epist. ad clerum & populum Constantinopolitanū; Item ad Theodosium; Item ad Pulcheriam, quæ sunt 22. 23. 24. & 25. Vide Breuiarium Liberati, cap. 12. & Euagrium lib. 1. cap. 9. & 10.

QVINTVM est Concilium CONSTANTINOPOLITANVM sub Leone Isauro contra sacras imagines anno DCC. XXX. qui fuit tertius decimus imperij eiusdem. Concilium est reprobatum; nam non interfuit vllus Patriarcharum, excepto S. Germano, qui tamen non consensit, & ideo à sua sede Constantinopolitana deiectus est.

SEXTVM est Concilium CONSTANTINOPOLITANVM sub Constantino Copronymo, anno DCC. LV. conuenerunt autem Episcopi CCC. XXXVIII. sed nullus adfuit Patriarcharum, excepto Pseudoepiscopo Cōstantinopolitano. Definitum est in Concilio, abolendas esse Christi & Sanctorum imagines. Reprobatum est hoc Concilium in VII. Synodo act. 6. Vide de his duobus Conciliis Constantinopolitanis Paulum Diaconum lib. 21. & 22. rerum Romanarum, & Zonaram in annalibus.

Illud etiam obseruabis, hanc Synodum falsò à nonnullis vocari tertiam Ephesinam, vt ab auctore summæ Conciliorum in principio VII. Synodi, & à Sixto Senensi lib. 5. bibliothecæ sanctæ annotat. 247. Nam omnes antiqui eam vocat Constantinopolitanam, & id ipsum clarissimè patet ex isto ipso Concilio, quod insertum legitur in VII. Synodo act. 6. causa erroris videtur fuisse, quia isti prophanæ Synodo præsedid Theodosius Episcopus Ephesinus.

SEPTIMUM est Concilium PISANVM anno M. D. XI. cōgregatum ab Imperatore & Rege Galliæ, & aliquot Cardinalibus cōtra Iulium II. & reprobatur paulò pòst in Concilio Lateranensi sub Iulio II. sess. 2. & 3.

OCTAVVM numerari potest Concilium VVITTEMBERGENSE, quod Lutherani generale vocant CCC. Pastorum, præside Lutero anno M. D. XXXVI. Vide Cochlæum in actis Lutheri, & Surium in commentario rerum in orbe gestarum anno M. D. XXXVI.

CAPVT VII.

Concilia partim confirmata, partim reprobata.

RIMUM generale partim confirmatum, partim reprobatur est SARDICENSE Concilium Episcoporum CCC. LXXVI. anno Domini CCC. LI. tempore Constantij & Iulij I. ex quibus CCC. Episcopi Occidentales fidem Catholicam confirmarunt, quæ exponit Hilarius in libro de Synodis, reliqui LXXVI. Episcopi Orientales fidem Arianam scripserunt. Vide Socratem lib. 2. cap. 16. Sozomenum lib. 3. hist. cap. 10. & II. & Theodoretum lib. 2. cap. 7. & 8.

SECUNDVM est Concilium SYRMIENSE, quod celebratum est annis quinque post Sardicense, hoc est, anno Domini CCC. LVI. Liberio summo Pontifice, & Constantio Imperatore. In hoc enim Concilio duæ formulæ fidei dissentientes inter se editæ sunt. VNAM composuit Græcè Marcus Arethusius, qui postea sub Iuliano illustre martyrium pertulit, quæ quidem ea esse videtur, quam Hilarius

in lib. de Synodis propè extremo, vt Catholicam explicat. ALTERAM alij composuerunt Latinè plenam aperta blasphemia, quam Hilarius reprehendit in libro de Synodis, non procul ab initio. In eodem etiam Concilio Photini hæresis damnata est, quam damnationem omnes Ecclesiæ probauerunt. Vide Socratem lib. 1. cap. 24. & sequentibus, & Sozomenum lib. 4. cap. 5. & 6. vide etiam Epiphanium hæresi 71. qui tamen in eo lapsus videtur, quod Sardicam pro Synio acceperit.

TERTIVM est Concilium *QVINISEXTVM*, in quo continentur canones Trullani. Sciendum est enim ex Tharasio disputante in septima Synodo act. 4. sextam Synodum, quæ tempore Constantini IV. celebrata est, nullos canones edidisse, sed post annos aliquot tempore Iustiniani Episcopos rediisse Constantinopolim, & in Palatio, quod dicitur Trullum 102. canones edidisse, qui dicuntur Trullani, & à Balsamone vocatur Concilium *Quinisextum*, quia non est hæc Synodus quinta nec sexta, sed canones addidit quintæ & sextæ Synodo.

Quo tempore hæc Synodus habita sit, non est ad eò certum. Nam Theophanes quidam historicus, quem citat Franciscus Turrianus in libro de VI. Synodo, docet celebratam hanc Synodum anno XXVII. à verè sextæ Synodi dissolutione, nimirum anno secundo Imperij Iustiniani instaurati. At Tharasius in VII. Synodo act. 4. & Epiphanius in eadem Synodo act. 6. tomo 1. dicunt post quinque annos à dissolutione Concilij hos canones editos. quod certè probabilius mihi videtur; nam alioqui non video, quæ fuerit illa erraticæ Synodus Constantinopoli à Iustiniano habita tempore Sergij Pape, & quam idem Papa reprobavit, teste Beda libro de sex ætatibus; *Paulo Diacono* lib. 6. cap. 4. *Othone Frisingensi* lib. 5. cap. 13. *Rheginone* lib. 1. & *Adone Viennensi* in Chronico. nam in anno XXVII. à dissolutione Concilij sexti, non sedebat Sergius, sed Constantinus Papa, & certè Beda, & Tharasius antiquiores Theophane sunt, quin etiam Beda ipso tempore vixit, quo Sergius Papa sedebat.

Hos ergo canones dicimus partim reprobatos, quia non interfuit summus Pontifex, nec per se, nec per legatos, dum isti canones fierent. Et apertè Sergius Papa, qui tunc sedebat,

bat, reprobavit erraticam istam Synodum, ut ait Beda in libro de sex ætatibus in Iustiniano. Partim autem approbatos, quia etsi canones illi ex se nullam vim habeant, tamen aliqui postea probati sunt à Pontifice, aut aliis legitimis Conciliis, qualis est canon. 82. de pingendis imaginibus, receptus ab Adriano Papa, & VII. Synodo, ut patet ex ipsa septima Synodo act. 2. & 4. Vide quæ disseruimus aduersus hanc Synodum Quinisextam libro 2. de summo Pontifice, cap. 18. & 27.

QUARTVM est Concilium FRANCOFORDIENSE, quod celebratum est anno DCC. XCIV. iuxta Reginonē lib. 2. Adriano I. Pontifice, & Carolo Magno Rege Francorū, quod Concilium ab Adriano confirmatum fuit, quātum ad eam partem, in qua definitur Christum non esse Filium Dei adoptiuum, & ab eodem reprobatum, quantum ad alteram partem, in qua ex errore damnatur septima Synodus. Vide quæ nos diximus in 2. lib. de Conciliis, cap. 9.

QVINTVM est Concilium CONSTANTIENSE Patrum ferè mille, ex quibus Episcopi amplius CCC. anno M. CD. XIV. inchoatum sub Ioanne XXIII. & anno M. CD. XVIII. finitum sub Martino V. & Sigismundo Imperatore. Plat. Palmerius. Hoc Concilium quantum ad primas sessiones, ubi definit Concilium esse supra Papam, reprobatum est in Concilio Florentino, & Lateranensi ultimo: quantum ad vltimas sessiones, & ea omnia quæ probauit Martinus V. ab omnibus Catholicis recipitur.

SEXTVM est Concilium BASILENSE inchoatū anno M. CD. XXXI. & continuatum Basileæ, ac deinde Lausanæ vsque ad annum M. CD. XLIX, quo tempore cessit Nicolao V. Pontifici tam Concilium, quàm Papa Felix V. in schismate ab ipso Concilio creatus. Vide acta Concilij, & Bullam annexam Nicolai V. Pontificis. Huius Concilij nihil est ratum & probatum, nisi quædam dispositiones circa beneficia Ecclesiastica, quæ à Concilio factæ fuerant, quas (pacis & vnitatis gratiâ) Nicolaus prædictus approbavit.

Concilium verò ipsum reprobatur in Concilio Lateranensi vlt. sessione *undecimâ.*

"quintas"

CAPVT VIII.

De Concilio nec manifestè probato, nec manifestè reprobato.

GENERALE nec approbatum, nec reprobatum, videtur esse Concilium PISANVM, quod anno M. CD. IX. deposuit Gregorium XII. & Benedictum XIII. & elegit Alexandrum V. siquidem S. Antonius 3. part. tit. 22. cap. 5. §. 2. & 3. summæ historialis, asserit, conciliabulum illegitimū, non verum Ecclesiæ Concilium fuisse, & euentus idem ostendisse videtur; coactum enim Concilium fuit ad schisma tollendum, & tamen illud non sustulit, sed auxit. Si autem sine dubio fuisset reprobatum, etiam sine dubio Alexander VI. se nō sextum, sed quintum appellasset. ADDE, quod est fermè communis opinio, Alexandrum, & qui ei successit, Ioannem fuisse veros Pontifices. At certè ex tribus, qui tum se pro Pontificibus gerebant, isti maximè vt veri Pontifices colebantur. Hæc de generalibus.

De Conciliis particularibus vide tomos Conciliorum, & Gratiani decretum dist. 16. can. sexta Synodus, & dist. 20. canone de libellis. Item Chronicon Onuphrij, & secundum librum Chronographiæ Genebrardi.

CAPVT IX.

De utilitate vel etiam necessitate celebrandorum Conciliorum.

HIS igitur præmissis, explicanda sunt ea quibus legitima Concilia constant; ea verò ad quatuor causas reduci possunt, ad finem, efficientem, materiam, & formā Conciliorum. Ac vt à fine, quæ prima causarum est, incipiamus, Primum exponendæ breuiter erunt causæ ob quas Concilia celebrari solent, deinde ex iis iudicandum erit, vtum Conciliorum congregatio sit necessaria, an solùm utilis. Porro causæ præcipuæ, ob quas Concilia celebrantur, sex numerari solent.

PRIMA

PRIMA caussa est hæresis noua, id est, nunquam antea iudicata, propter quam caussam coacta sunt prima septem generalia Concilia. Semper enim Ecclesia tanti fecit periculum nouarum hæresum, vt non putauerit aliter posse resisti, quàm si omnes aut certè permulti principes Ecclesiarum coniunctis viribus, & quasi agmine facto irruerent in hostes fidei.

SECUNDA est schisma inter Romanos Pontifices. hac enim de caussa celebratum est Concilium tempore Cornelij. Item aliud tempore Damasi, & rursum alia temporibus Symmachi, Innocentij II. & Alexandri III. & Pisanum, atque Constantiense temporibus Gregorij XII. & Benedicti XIII. nullum enim est potentius remedium, Concilio, vt sæpissimè probatum est.

TERTIA est, resistentia communi hosti totius Ecclesiæ. hoc modo coacta sunt Concilia ab Urbano II. Calixto II. Eugenio III. aliisque pontificibus pro bello contra Saracenos. Item ad deponendum Imperatorè celebrata sunt Concilia à Gregorio III. contra Leonem III. Iconomachum à Gregorio VII. contra Henricum IV. ab Innocentio IV. contra Fridericum II.

QUARTA caussa est suspicio hæresis in Romano Pontifice, si fortè accideret, vel etiam tyrannis incorrigibilis; tunc enim deberet congregari generale Concilium, vel ad deponendum Pontificem, si inueniretur hæreticus, vel certè ad admonendum, si in moribus videretur incorrigibilis: nam vt dicitur in VIII. Synodo act. vlt. can. 21. debent generalia Concilia cognoscere controuersias circa Romanum Pontificem exortas, non tamen audacter in eam sententiam ferre. ob istam caussam legimus celebratum Concilium Sinuessanum in caussa S. Marcellini, & Romana Concilia in caussa Damasi. Sixti III. & Symmachi, & Leonis III. & IV. quorum nullus à Concilio damnatus fuit, sed Marcellinus sibi ipse coram Concilio pœnitentiam iniunxit, reliqui se purgauerunt. Vide Platinam, & tomos Conciliorum.

QUINTA caussa est, dubitatio de electione Romani Pontificis. Si enim Cardinales non possent, aut non vellent Pontificem creare, aut certè omnes simul perirent, aut aliunde fieret verè dubium, ad quos pertineret eiusmodi electio,

ctio,

etio, ad Concilium generale spectaret decernere de electione futuri Pontificis, quanquam non est verisimile id aliquando euenturum.

SEXTA est, reformatio generalis abusuum & vitiorum, quæ in Ecclesiam irrepunt; tamen enim solus Pontifex potest leges toti Ecclesiæ præscribere, tamen longè suavius res agitur cum approbante Concilio generali summus Pontifex eiusmodi leges præscribit. Hinc videmus omnia ferè generalia Concilia canones edidisse de reformatione. Vide Ioannem de Turrecremata lib. 3. cap. 9. & 10.

CAPVT X.

Concilia generalia utilia esse, & suo quodam modo necessaria, non tamen absolutè & simpliciter.

His causis, ob quæ Concilia congregari diximus, facile erit iudicare, sintne modò utilia, an etiam planè necessaria Concilia ad Ecclesiæ cõseruationem. Et quidem de generalibus Conciliis ita statuo, eiusmodi Conciliorum conuocationes utilissimas, & suo quodam modo necessarias, non tamen absolutè, & simpliciter necessarias esse. Id quod mihi facile persuadeo. Primùm ex eo, quod primis trecentis annis caruit Ecclesia Conciliis generalibus, nec tamen periit. Quemadmodum enim annis illis CCC. Ecclesia sine Conciliis generalibus incolumis mansit, sic etiam potuisset sine dubio aliis CCC. & rursus aliis DC. atque aliis mille permanere; nam non defuerunt illo etiam tempore multæ hæreses, multa schismata, multa vitia, atque abusus, quæ tamen omnia Ecclesiam Catholicam, tamen Conciliorum generalium præsidio destitutam, opprimere non potuerunt.

Denique accedit etiam illud, quod nulla ex enumeratis causis generale Concilium absolutè necessarium esse conuincit. Nam primum emendatio vitiorum & abusuum, (vt à postrema causa incipiamus) fieri potest satis commodè, tum per leges summi Pontificis, tum per Conciliorum prouincialium

cialium decreta, licet suavius id fiat, ut diximus, per Concilia generalia.

Illam autem causam de electione summi Pontificis fieri non potest, si moraliter, non Metaphysicè loquimur, ut unquam usu veniat. Quis enim credat futurum aliquando, ut Cardinales, aut non velint, aut non possint creare Pontificem? quod si etiam id accideret, vix dubium esse posset, ad quos pertineret electio. Nam cum Romanus Episcopatus euectus sit ad summum Ecclesiæ Pontificatum, eorum sine dubio est, summum Pontificè eligere, quorum est Romanum Episcopum eligere. Quorum autem sit Romanum Episcopum eligere, non magis dubium esse posset remotis Pontificum constitutionibus, quam ad quos pertineat aliarum ciuitatum Episcopos eligere. Sed de hac re alibi dicendum erit.

Illud constat, propter eiusmodi causam nullam hactenus Concilium generale conuocatum esse. Quod idem de quarta causa dici potest. Nam propter suspensiones de doctrina, & vita Pontificum, nunquam conuenerunt, nisi provincialia, aut nationalia Concilia. Nec sanè videtur maiori Concilio opus esse; nam dum est verè Pontifex, non potest ab ullo Concilio iudicari, nisi fortè tribuat ipse Concilio potestatem examinandi causam suam, & sententiam discretiuam, non tamen coactiuam ferendi: hanc autem potestatem æquè potest Papa tribuere Concilio particulari, atque vniuersali.

Iam verò tertia causa duplici nomine non exigit necessariò generale Concilium; primùm, quia non est absolute necessarium, ut communi hosti, qualis est Turca, resistatur. Si enim Ecclesia conseruari potuit sub immanissimis persecutionibus Neronis, Domitiani, Decij, Diocletiani, cur non posset etiam sub persecutione Turcarum? Deinde quis non videt etiam sine generali Concilio posse bellum indici communi hosti, quemadmodum saepe factum est?

Denique nec primam, aut secundam causam necessariò postulare Concilij generalis conuocationem, testantur præterita tempora. Nam si ad extinguendas septem hæreses celebrata sunt septem Concilia generalia, plusquam centum hæreses extinctæ sunt à sola Apostolica sede, cooperantibus Conciliis particularibus, & si vnū schisma sublatum est per
gene-

generale Concilium Constantiense, schismata supra quinque & viginti sine Concilio generali sublata sunt.

At sanctus AVGVSTINVS libro 4. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. 12. affirmat, paucas quasdam hæreses fuisse, ad quas superandas necessarium fuerit Concilium plenarium Occidentis & Orientis. Sanctus quoque LEO in epist. 43. ad Martianum, laudat Martianum Augustum, quod Synodum generalem à se postulatam, etiã ipse necessariam iudicauerit.

S. ISIDORVS in præfatione Conciliorum scribit, ante Constantini tempora, Christianam Ecclesiam in varias hæreses diuisam fuisse, quod propter Imperatorum persecutiones non liceret Episcopis Concilia celebrare: vbi sine dubio de generalibus Conciliis loquitur. Constat enim ante tempora Constantini, multa Concilia particularia celebrata fuisse. Quare velle videtur Isidorus, Concilia generalia simpliciter esse necessaria ad hæreses extirpandas.

Item S. EUGENIVS Episcopus Carthaginensis, vt Victor testis est, lib. 2. de persecutione Vandalica, cum vrgeretur à Rege Hunerico, vt de fide cum Arianis Episcopis conferret, respondit, causam fidei communem esse toti Catholicæ Ecclesiæ, proinde conuocandos esse Episcopos ex omnibus Ecclesiæ partibus, ac præcipuè significandam rem totam esse Ecclesiæ Romanæ, quæ caput est omnium Ecclesiarum. Qua responsione significauit Eugenius, ad explicandas quæstiones fidei, Concilium generale omnino necessarium esse.

Denique, antiqua illa quæstio, esentne rebaptizandi ab hæreticis baptizati? nunquam finiri potuit, donec accessit sententia Concilij generalis, etiamsi multæ præcessissent Conciliorum particularium, & sedis Apostolicæ definitiones: videtur igitur ad controuersias fidei terminandas simpliciter necessaria Synodus generalis. De qua re sic loquitur S. AVGVSTINVS lib. I. de Baptismo contra Donatistas, capite 7. *Quæstionis, inquit, huius obscuritas prioribus Ecclesia temporibus ante schisma Donati magnos viros, & magna caritate præditos Patres Episcopos ita inter se compulit, salua pace, disceptare, & fluctuare, vt diu Conciliorum in suis quibusq; regionibus diuersa statuta mutauerint, donec plenario*

totius

totius orbis Concilio, quod saluberrimè sentiebatur, etiam remotis dubitationibus firmaretur. Et cap. 18. Hoc, inquit, de Baptismo piè credamus, quod Vniuersa Ecclesia à sacrilegio schismatis remota custodit. In qua tamè, si aliud aliq, & aliud aliq, adhuc de ista questione, salua pace, sentirent, donec Vniuersali Concilio Vnum aliquid eliquatum sincerumq; placuisset, humana infirmitatis errorem excusaret caritas Vnitatis. Et lib. 2. cap. 4. Nec nos, inquit, tale aliquid auderemus asserere, nisi Vniuersa Ecclesia concordissima auctoritate firmati, cui & ipse sine dubio cederet, si iam illo tempore questionis huius Veritas eliquata, & declarata per plenarium Concilium solidaretur. Hæc Augustinus.

Sed ad primum testimonium A V G V S T I N I, non est difficile respondere; nec enim docet Augustinus, Concilia generalia vilo vnquam tempore fuisse simpliciter necessaria, sed solùm necessaria quodam modo, hoc est, vt suauius, & maturius pax Ecclesiis redderetur. Siquidem Augustinus quo in loco scripsit, ad hæresim quandam, hoc est, Arianam comprimendam, necessarium fuisse Concilium generale, in eodem scripsit, hæresim Pelagianam, aliasque plurtimas sine Concilio generali comprimipotuisse. Si autem quæras, quare magis egerit generali Concilio causa Arianorū, quàm Pelagianorum, non respondebit Augustinus, quia obscurior fuerit quæstio ab Arianis in Ecclesiam introducta, quàm à Pelagianis; id enim non videtur esse verum, cum multò plura & clariora sint in Scripturis testimonia pro diuinitate Christi aduersus Arianos, quàm pro peccato originali aduersus Pelagianos: sed quia Pelagianorum hæresis, Deo sic volente ac disponente, breui damnata fuit ab vniuersa Ecclesia, cum summa pace & consensione id ipsum decreuerit Apostolica sedes Romæ, Concilia Orientalium in Palæstina, & Occidentalium in Africa. Hæresis autem Ariana multos Episcopos patronos ab ipso suo exordio habere cœpit, qui nō videbantur facilè quieturi, nisi summa totius Ecclesiæ auctoritate obruerentur. Itaque ad hæresim Pelagianam extinguendam non fuit necessarium generale Concilium, necessarium autem fuit ad extinguendam hæresim Arianam; quoniam illa commodè, & facilè ab Apostolica sede, cooperantibus Conciliis prouincialibus variorum locorum, com-

pressa est; hæc autem, etsi tandem ab eadem Apostolica sede, & prouincialibus Conciliis comprimi potuisset, non tamen æquè commodè ac facilè.

Idem ad testimonium *S. LEONIS* responderi potest. Iudicauit enim *S. Leo*, necessarium Concilium generale Chalcedonense, vt eius auctoritate destrui posset id, quod perperam egerat Concilium generale Ephesinum secundum. At hanc non fuisse absolutam necessitatem, sed aliqualem duntaxat, perspicuum est ex Concilij Ariminensis irritatione. Fuit enim Ariminense Concilium generale, & frequentissimum, ac longè celebrius Ephesino secundo, & tamen à Pontifice Damaso sine vllius generalis Concilij præsidio irritatum fuit. De qua re vide epistolam Damasi ad Episcopos Illyrici, & epist. 52. Basilij ad Athanasium.

Eodem modo exponere cogimur testimonium *ISIDORI*; nam quod ipse ait, ante *Constantini* imperium Ecclesiam diuisam fuisse in varias hæreses, quia non dabatur Episcopis facultas congregandorum Conciliorum, & eo modo plebium docendarum: si absolutè intelligatur, apertissimè falsum est. Nam & ante tempora *Constantini* plurimæ hæreses sunt à Conciliis Episcoporum penitus sublatae, & extinctæ, & post tempora *Constantini*, nõ defuerunt hæreses nouæ, quæ Ecclesiam longissimo tempore vexauerunt. Certè Nestorianæ, & Eutyebianæ hæreses nunquam penitus eradicari potuerunt, & tamen post *Constantini* tempora exortæ sunt, & in iis extirpandis Concilia generalia sæpius laborarunt. Id igitur solum *Isidorus* significare voluit, tempore *Constantini* Concilia generalia celebrari cœpisse, atq; eam rem ad comprimendas hæreses vtilissimam existisse.

Iam verò quid *S. EVGENIUS* sibi voluerit, explicat ibidem *Victor Vticensis*. Scribit enim *Eugenium* mentionem fecisse Concilij generalis, & transmarinarum Ecclesiarum, cum vocaretur ad conferendum de fide cum Arianis; non quod non essent in Africa viri doctissimi, qui tuto possent cõmitti cum Episcopis Arianis, sed quod existimabat transmarinos Doctores, si in Africam venissent, liberius acturos causam fidei, cum non essent subiecti Regi *Vandalorum*, cui Africani Episcopi subiecti erant. Nec tamen mentitus est *Eugenius*, cum ait, causam fidei esse communem, & se

NON

non posse sine transmarinis Episcopis causam illam suscipere; nam etsi absolutè licebat ei conferre cum Arianis de fide, vt sæpe aliàs in eadem regione cõtulerant Catholici cum Donatistis, tamen non expediebat eo tempore, & proinde nec licebat sine manifesto periculo. Itaque verè non poterat Eugenius sine transmarinis collegis prouinciam illam suscipere, non quia deerat auctoritas, sed quia deerat oportunitas; nec iniquitas, sed prudentia fuit, tyranni illius petitionem sententiæ ambiguitate eludere.

Restat VLTIMA illa obiectio, de Baptismo hæreticorũ, quæ soluitur duobus modis. PRIMVM enim fortassè non est verum, quod Augustinus putabat, quæstionem illam non potuisse finiri ante Concilij generalis sententiam. Nam Concilium generale primum fuit Nicænum tempore Constantini celebratum. Scribit autem S. HIERONYMVS in Dialogo contra Luciferianos, illos ipsos Episcopos, qui cum Cypriano decreuerant, hæreticos esse rebaptizandos, postea cõtrarium protulisse decretum. Ex quo colligitur, eos Episcopos tandem sententiæ Stephani Romani Pontificis acquiescisse, qui tamen omnes mortui sunt ante tempora Nicæni Concilij.

Idem quoq; Hieronymus in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, scribit, Dionysium Alexandrinum in sententiam Cypriani de rebaptizatione concessisse; quod etiam indicat Eusebius lib. 7. hist. cap. 4. & tamen constat eundem Dionysium paulò pòst mutasse sententiam, nec fuisse ausum rebaptizare quendam hominem, quem certò constabat ab hæreticis baptizatum, vt idem refert Eusebius lib. 7. hist. cap. 8. Quid, quod ipse etiam Augustinus in epist. 48. ad Vincenrium suspicatur, Cyprianum retractasse sententiam suam? Itaque probabile est, etiam ante Nicænum Concilium, auctoritate sedis Apostolicæ, quæstionem illam apud omnes Catholicos fuisse finitam, sed etiam si quæstio finita nõ fuisset vsque ad Concilij plenarij determinationem, vt Augustinus dicit, non tamen inde colligere oporteret, non potuisse finiri; nam licet Apostolicæ sedi cooperantibus prouincialibus Conciliis controuersiam illam finiendi auctoritas non deesset, maluerunt tamen sancti illi Pontifices differre in tempus aliud magis opportunum absolutam determinationem

nem eius quæstionis, quàm tot magnos viros ab Ecclesia separare: quia verò temporis oportunitas non antè se obtulit, quàm cùm Nicænum Concilium celebraretur; idcirco Augustinus toties repetit, in Concilio plenario orbis terræ, quæstionem illam tandem esse finitam.

AT, INQVIES, Stephanus Papa, congregato Concilio quodam particulari, iussit non rebaptizari, & excommunicandos censuit eos, qui rebaptizarent, vt scribit Dionysius Alexandrinus, Eusebio teste lib. 7. hist. cap. 4. & Augustinus libro de vnico Baptismo, cap. 14. Igitur quæstionem Papa cum particulari suo Concilio finire voluit, nec potuit. Proinde necessaria videntur omnino Concilia generalia.

RESPONDEO, vt lib. IV. de Pontifice cap. VII. iam antè respondi, Stephanum quidem iussisse, ne ij rebaptizarentur, qui essent ab hæreticis baptizati, ac censuisse etiam rebaptizatores esse excommunicandos, non tamen re ipsa illos excommunicasse, id quod manifestè colligitur ex multis antiquis auctoribus. Nam ipse in primis CYPRIANVS in epistola ad Pompeium, non ait, Stephanum excommunicasse, sed excommunicandos putasse, qui contrà facerent: *Sacerdotes, inquit, Dei Veritatem, Christi & Ecclesie Vnitatem tuentes, abstinentos putat.* Et in epistola ad Iubaianum dicit, se cum collegis suis contrarium sentientibus pacem habere, quod certè non diceret, si aut ab illis ipse excommunicatus fuisset, aut ipse eos excommunicasset: *Nos, inquit, quantum in nobis est, propter hæreticos, cum collegis, & Coëpiscopis nostris non contendimus, cum quibus diuinam concordiam, & dominicam pacem tenemus.*

HIERONYMVS in Dialogo contra Luciferianos de Cypriano sic loquitur: *In cõmunione eorum permansit, qui sententia sua contraierant.* AVGVSTINVS lib. I. de Baptismo, cap. 7. dicit magnos viros, & Ecclesiæ Patres atque Episcopos, hoc est, Stephanum, & Cyprianum, salua pace & caritate dissensisse. PACIANVS epist. 2. ad Sympronianum: *Cyprianus, inquit, in concordia omnium, in pace communi, in confessorum grege passus est.* VINCENTIVS Lyrinensis in suo libello: *O rerum, inquit, mira conuersio, auctores eiusdem opinionis, Catholici; confestatores verò, hæretici iudicantur. Absoluuntur magistri, condemnantur discipuli, conscriptores librorum*

librorum filij regni erunt; assertores Verò gehenna suscipiet. Nam quis illud Sanctorum omnium, et Episcoporum, & Martyrum lumen beatissimum Cyprianum, cum ceteris collegis suis in aeternum dubitet regnaturum esse cum Christo? aut quis contra tam sacrilegus, qui Donatistas & ceteras pestes, quae illius auctoritate Concilij rebaptizare se iactitant, in sempiternum neget arsuos esse cum Diabolo?

CAPVT XI.

Concilia Episcoporum aliqua simpliciter esse necessaria.

 VAMVIS autem generalia Concilia, non sint absolutè necessaria, tamen Concilia aliqua, siue generalia, siue particularia sint, omnino necessaria esse ad bonam Ecclesiae gubernationem, vix in questionem reuocari posse dubito: Nam si *necesse est, vt veniant scandala*, vt ait Dominus Matth. 18. & *oportet haereses esse*, vt Apostolus ait, 1. Cor. 11. certè necesse est etiã, vt in Ecclesia sit certum aliquod iudicium, quo & scandala tolli, & haereses damnari possint, alioqui breui tempore Ecclesia vniuersa in partes scinderetur & periret: Nam *omne regnum in seipsum diuisum desolabitur*. Matth. 12.

Etsi verò summus Pontifex iudex est, vice Christi, omnium controuersiarum, eique obtemperare debet fraternitas vniuersa, vt Cyprianus loquitur lib. 1. epist. 3. & nos in libris de Pontifice multis argumentorum generibus demonstraui-
mus; tamen non debet Pontifex in controuersis fidei dijudicandis, aut solo suo iudicio fidere, aut expectare diuinam reuelationem, sed adhibere diligentiam, quantam res tanta postulat, & ordinaria media; & tum demum expectare assistentiam Spiritus sancti, & directionem diuinam.

Porro medium ordinarium, ac proinde necessarium, esse Concilium, magnum aut paruum, vnum vel plura, prout ipse iudicauerit, facile probari potest. PRIMVM ex diuina illa promissione Matth. 18. *Vbi fuerint duo, vel tres congregati in nomine meo, illic sum in medio eorum*. Hunc enim locum de Conciliis intelligit Synodus Chalcedonensis in

epiſtola ad Leonem, & alia Synodi, quas in ſequenti libro adferemus.

SECUNDO, ex facto Apoſtolorum, qui cum poſſent etiam ſeorſim ſinguli definire controuerſias, tamen ne viderentur negligere medium ordinarium, & à Chriſto ipſo demonſtratum, non ſine Concilio controuerſiam de legalibus Antiochia exortam definire voluerunt. Act. 15.

TERTIO, ex conſuetudine totius Eccleſiæ, atque omnium ſeculorum. Semper enim fuit in Eccleſia iſta conſuetudo, vt ad res dubias explicandas Concilia Episcoporum haberentur. Et ipſi etiam Romani Pontifices nullam vquam hæreſim nouam ſine nouo Concilio damnauerunt, vt cognoſcere poterit, qui vel tomos Conciliorum, vel hiftorias Eccleſiaſticas euoluere voluerit. Quod autem ſemper, & ab omnibus factum eſt, quis negare audebit, ordinarium dici poſſe, & reuera eſſe?

Sed accedat confirmatio ex Patribus. CYPRIANVS libro 2. epiſt. 1. ad Stephanum: *Neceſſe, inquit, habuimus, conuenientibus in ſnum pluribus ſacerdotibus, cogere, & celebrare Concilium.* GELASIVS in tomo de vinculo anathematis: *Si preceſſit, inquit, conſenſus Pontificis, doceatur à quibus, & ubi ille ſit geſtus, ſi ſecundum Eccleſia regulam celebratus, ſi paterna traditione proſectus, ſi maiorum more prolatus, ſi competenti examinatione depromptus, ubi proculdubio requirendum eſt, ſi ſynodali congregatione celebratus, quod in receptione damnati, & depulſione Catholici, quia noua eſt cauſa, fieri certiffimum eſt.*

Denique, Concilium Toletanum XI. in ipſa præfatione multis verbis demonſtrat Conciliorum in Eccleſia neceſſitatem. Sed illa ſumma eſt, ſi Concilia deſint, neceſſe eſſe, vt omnia vitiis, & erroribus continuo repleantur. Itaque & ſi poſſet Deus per abſolutam potentiam ſuam Eccleſiam ſine

Conciliis conſeruare: tamen ſecundum ordinariam prouidentiam eius, neceſſaria Concilia ſunt ad bonam Eccleſiæ gubernationem.

CAPVT XII.

Cuius sit congregare Concilia.

XPO SVIMVS de fine, nunc de caussa efficiente explicemus oportet. Igitur conuenit inter nos, & aduersarios Cōcilia Diocēfana ab Episcopo; Pro- uincialia ab Archiepiscopo; Nationalia à Patriar- cha, vel Primatē conuocari debere. Id enim cum Augustino epist. 217. ad Victorinum, Catholici omnes verum esse fa- tentur. Idem fatetur Calvinus lib. 4. Institut. cap. 7. §. 3. & Il- lyricus Cent. 4. cap. 7. col. 534.

At de Concilio generali maxima controuersia est; siqui- dem Catholici, munus conuocandi Concilia generalia ad Romanum Pontificem propriè pertinere volunt, sic tamen, vt possit etiam alius, Pontifice consentiente, Concilium in- dicere, quin etiam satis sit, si indictionem factam, ipse postea ratam habeat, & cōfirmet; at si nec ipse indicat Concilium, nec aliquis alius de eius mandato, vel consensu, nec ipse sal- tem approbet indictionem, illud non Concilium, sed con- ciliabulum fore.

Hæretici autem huius temporis eam auctoritatem Im- peratori attribuunt. Ita disertè Lutherus libro de Conciliis pag. 58. vbi etiam dicit, ideo vocari Cōcilia vniuersalia, quia ab vniuersali omnium domino Imperatore cogebatur. CA- RO LV S Molinæus in cōsilio de Concilio Tridentino nō re- cipiēdo §. 6. inde probat non esse recipiendum Tridenti- num Concilium, quia non ab imperatore, sed à Pontifice indictum fuit. I T E M libellus Protestantium, quo rationem reddunt, cur ad Concilium Tridentinum nō venerint. IDEM docent Calvinus & Magdeburgenses loco notato: nec non Brentius in Prolegomenis cōtra Petrum à Soto, & ante hos omnes N I L V S in libro de primatu Papæ.

E S S E autem reuera Pontificis, non Imperatoris congre- gate Synodum generalem: primò demonstrari potest ex di- uinis literis; nam Concilium Ecclesiæ non est legitimum, nisi congregetur in nomine Christi, vt dicitur Matth. 18. & Calvinus admittit lib. 4. Instit. cap. 9. §. 1. & 2. congregari au- tem in nomine Christi, nihil videtur esse aliud, quam con-

gregari auctoritate Christi, hoc est, ab eo, qui à Christo habeat congregandi auctoritatem, nam quod Calvinus dicit, congregari in nomine Christi, esse ita congregari, ut solus Christus praesideat, & nullum collegam habeat, sed omnes subiectos; nec est secundum Scripturas; nec est nota sufficiens ad discernenda legitima Concilia. Non est, inquam, secundum Scripturas; nam in Scripturis, illud: *In nomine*, ubique ferè accipitur pro eo, quod est, ex auctoritate, ut Marci ult. *In nomine meo daemones eicient.* Ioan. 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* Matth. 7. *Nonne in nomine tuo prophetauimus?* Actor. 4. *In qua virtute, aut in quo nomine hoc fecistis?* Nec ullus fortasè occurret locus, ubi aliquid facere in nomine Christi, significet Christum habere praesidem sine collega. Sed quidquid de hoc sit, illud est certum, non posse hac nota discerni legitima Concilia; nam verum quidem est in legitimo Concilio oportere Christum ita praesidere, ut nullus sit ei collega, sed omnes subiecti; at quis iudicabit, quis discernet, an Christus ita praesideat cum cogitur Concilium, an non? nec enim Christus visibili forma in Conciliis praesidet.

Respondet CALVINUS, facile id posse discerni, tunc enim Christum sine collega praesidere, cum totum confesum verbo, & spiritu suo moderatur, hoc est, cum nihil de suo capite, sed omnia secundum Scripturae regulam Episcopi definiunt.

AT hoc ipsum est ambiguum, & obscurum; nam & aduersarij in suis Conciliis, & Catholici in suis affirmant, se nihil ex proprio capite comminisci, sed omnia ex diuinis literis depromere. Quis igitur iudicabit, utri verum Concilium faciant? quare si congregari in nomine Christi, est Christum praesidem habere, ut Calvinus exponit, fieri non potest, ut legitima Concilia à non legitimis vlla ratione discernamus. Maneat igitur quod diximus, congregari in nomine Christi, nihil aliud esse, quam ab eo congregari, qui habet à Christo auctoritatem congregandi.

PORRO, Christus cum in caelum ascendit, ac visibilem suam praesentiam Ecclesiae abstulit, non commisit Ecclesiam gubernandam, ac proinde etiam congregandam Tyberio, qui tunc imperabat, sed Petro Apostolo, cui dixit: *Pasce oves meas.*

meas. Igitur qui congregantur ab eo, qui Petro succedit, in nomine Christi congregantur; non autem ij, qui ab eo congregantur, qui succedit Tyberio. AD HÆC, Petrus & qui Petro legitimè succedit, pastor est omnium Christi ouium, proinde etiam, Regum, Imperatorum, Sacerdotum, omnes enim comprehendit, qui nihil exceptit, cùm ait; Simon Ioannis, pascue oues meas. Vnde S. LEO serm. 3. anniuersario suæ assumptionis: *De toto, inquit, mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuersarum Gentium Vocationi, & omnibus Apostolis, cunctis Ecclesie Patribus preponatur, vt quamuis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multiq; Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.* At quis non videt, ouine conueniat congregare Pastores, an Pastori potius congregare oues? Igitur cùm Pontifex pastor sit, Imperator ouis, non ad Imperatorem, sed ad Pontificem spectabit munus Concilia Episcopalia conuocandi.

SECUNDO, Concilium generale ab eo indici debet ex auctoritate, qui potest omnes cogere, at nullus vnquam Imperatorum totam Ecclesiam subiectam habuit, etiam quoad actiones ciuiles, vt eam habet Pontifex quoad actiones spirituales; nam Imperatores latissimè dominabantur tempore B. Leonis, & B. Prosperi, & tamen tunc maior erat orbis Christianus subiectus Papæ, quàm orbis Romanus subiectus Imperatori. Sic enim loquitur S. LEO serm. 1. de SS. Petro, & Paulo: *Per sacram B. Petri sedem caput orbis effecta (Roma) latius presides religione diuina, quàm dominatione terrena.* Et PROSPER libro de ingratis ita canit:

*Sedes Roma Petri, quæ pastoralis honoris,
Facta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.*

Nunc autem Imperator, vix vnus prouinciæ Episcopos ad Concilium cogere posset; nec enim Itali, Hispani, Galli Imperatori subiiciuntur, sed habent suos proprios Reges, vel Principes temporales. Quid si nullus esset Imperator, immò etiam nullus Princeps Christianus, num ideo Concilia fieri non possent?

TERTIO, Concilia prouincialia indicuntur à Metropolitanis, & nationalia à Primatibus, vel Patriarchis, vt supra ostēdimus, etiam testimonio aduersariorum, igitur Concilia generalia

neralia non ab Imperatore, sed à summo Pontifice indicenda sunt. Nam si Imperator indicere deberet generalia Concilia, deberet Rex, aut Dux, aut Magistratus civilis indicere Concilia prouincialia, vel nationalia. Vt enim se habet Imperator orbis terrarum ad Concilium generale, ita se habet Rex aut Dux vnius prouinciæ ad Concilium illius prouinciæ, vel nationis. quemadmodum igitur fatentur Concilia prouincialia non conuocati à Principe illius prouinciæ politico, sed ab Ecclesiastico, cur non eadem ratione fatentur, Concilia generalia non debere cogi à principe totius orbis terræ politico, sed ab Ecclesiastico? Esse autem Papam Romanum totius orbis Christiani Ecclesiasticum Principem, paulò antè ex magno Leone audiuius, & nos in libris de Pontifice fusissimè demonstrauius.

Adde, quod etiam si non esset Romanus Pontifex, verus Princeps & Monarcha Ecclesiasticus, vt nos docemus, sed esset solùm primæ sedis Episcopus, seu primus inter primarios Patriarchas, vt Nilus existimat, adhuc ad eum pertineret ius indicendi Concilia generalia. Prælati enim non imperant propriè aliis Episcopis, & tamen quia primum locum inter Episcopos nationis suæ tenent, iure suo Concilia nationalia indicere possunt. Nam ideo Metropolitanus indicit Synodum prouincialem, quia toti prouinciæ præest, ac summus Pontifex toti orbi præest, vt patet ex Leone serm. 3. de anniuersario die assumptionis suæ ad Pontificatum, & epist. 84. ad Anastasium in fine.

QUARTO probatur, ex illo antiquissimo canone, quo statuitur præter sententiam Romani Pontificis non posse Concilia celebrari. hunc enim canonem Apostolicum esse scribit B. Marcellus Papa in epistola ad Episcopos Antiochenæ prouinciæ. Eundem renouauit Concilium Nicænum I. vt testatur Synodus Alexandrina in epistola ad Felicem, & Iulius I. in epistola ad Episcopos Orientales, cuius meminere Socrates lib. 2. cap. 13. Sozomenus lib. 3. cap. 9. & Nicephorus lib. 9. cap. 5. Si ergo sine Romani Pontificis consensu non licet Concilia celebrare, sequitur eius potissimùm esse illa conuocare.

CALVINVS respondet loco notato, ex illo canone id solum effici, debuisse vocari ad Synodum etiam Romanum Pontificem,

tificem, quia erat vnus ex præcipuis Patriarchis. At si ita esset, tunc etiam potuisset fieri canon, ne præter consensum Episcopi Alexandrini, vel Antiocheni cogeret Concilium; nam isti etiam erant præcipui Patriarchæ, & Romano Pontifici æquales, vel maiores secundum Caluinum.

MAGDEBURGENSES Cent. 4. c. 7. col. 533. aliam excogitarunt solutionem. Dicunt enim verba Socratis nō significare, præter Romani Pontificis sententiã non debere celebrari Concilia, sed non debere Ecclesias dedicari. Sic enim in Græco habetur, μή δέιν παρέ γνώμην τῶ ἐπισκόπου ρώμης κανονίζεν τὰς ἐκκλησίας. At falluntur Magdeburgenses, nam κανονίζεν τὰς ἐκκλησίας, non potest significare, dedicare templa, sed canonicum cœtum conuocare, siue Concilium indicare, quomodo loquuntur Marcellus, & Iulius Pontifices, qui Latine videntur scripsisse, & quomodo in Socrate, & Sozomeno Latine vertit Cassiodorus in historia Tripartita lib. 4. cap. 9. & 19. quomodo etiam intellexit Nicephorus lib. 9. cap. 5.

Sed clarissimè res tota ex epistola Iulij, quam Socrates adducit, demonstrari potest. siquidem in ea epistola Iulius reprehendit Orientales, quod sine suo cōsensu Concilium Antiochiæ celebrassent. rationem autem reddere volens, cur meritò eos reprehenderet, istum canonem in medium adducit. Vel igitur canō de Concilij celebratione intelligi debet, vel stultum sanè fuisse Iulium necesse est. vtrum autem horum sit verius, quis non videt? Adde, quod nullus veterum meminit eiusmodi canonis, quo prohibentur Ecclesiæ dedicari præter sententiam Romani Pontificis, immò nec fuit vnquam, nec est nunc vsus in Ecclesia istius canonis.

QVINTO probatur, ex Concilio Chalcedonensi act. 1. vbi Dioscorus Alexandrinus iubetur non sedere inter Episcopos, eò quòd Synodum facere ausus fuisset sine auctoritate Apostolicæ sedis: *Quod, inquit, nunquam licuit, nunquam factum est.* Simile quid habemus in Concilio VII. generali, act. 6. vbi irritum iudicatum est Concilium quoddam Constantinopolitanum, quia sine consensu Romani Pontificis coactum fuisset ab Imperatore.

SEXTO probatur, ex Concilio Romano IV. sub Symmacho,

macho,

macho, in quo cum Rex Theodoricus diceret se Synodum conuocasse, ut iudicaretur causa Symmachi Papæ: Responderunt Episcopi omnes, à Papa, non à Rege debuisse vocari Synodum, etiam si Papa accusaretur. Rex verò ait, se ex voluntate, & consensu Pontificis Synodum conuocasse; Episcopi verò non prius acquieuerunt, quam Rex literas Pontificis proferret, & Pontifex ipse præsens testaretur ita esse.

SEPTIMO probatur, testimonio antiquorum Pontificum. B. LEO epistola ad Turbium, quæ est 93. cap. 17. *Dedimus, inquit, literas ad fratres, & Coepiscopos nostros, eisq; Concilium Synodi generalis indiximus.* PELAGIVS II. in epist. 1. ad Orientales: *Generalium Synodorum conuocandi auctoritas Apostolica sedi B. Petri singulari priuilegio tradita est.* SIXTVS III. qui & Pelagium, & Leonem præcessit, in epistola ad Orientales: *Valentinianus, inquit, Augustus nostra auctoritate Synodum conuocauit.* ADRIANVS II. in epist. ad Basilium Imperatorem, quæ lecta est in VIII. Synodo act. 1. *Volumus, inquit, per tua pietatis industriam Constantinopoli numerosum conuocari Concilium.*

His accedat Valentinianus Imperator, qui cum ab Episcopis rogaretur, ut permitteret eis Concilium celebrare, respondit, ut refert Sozomenus lib. 6. cap. 7. *Mihi qui sum in sorte plebis, fas non est talia curiosius perscrutari; sacerdotes, quibus ista cura sunt, quocumq; soluerint loco conueniant.* ACCEDANT vltimò multi alij canones, qui habentur d. 17. & plurimæ rationes, quas facit Ioannes de Turrecremata lib. 3. cap. 6. & Concilium Lateranense vltimū sub Leone X. sess. II. vbi asseritur, Romani Pontificis esse generalia Concilia indicere: quod decretum factum est vno anno, antequam Lutherana hæresis nasceretur.

CAPVT XIII.

Soluuntur argumenta aduersariorum.

VPEREST argumenta soluere, ex quibus etiam magis confirmabitur veritas. Argumenta Caluini, & Magdeburgensium sumuntur ex indictmentibus primorum generalium Conciliorum, quæ ab

ab Imperatoribus, non à Pontificibus indicta fuere. De NICAENO I. ait Ruffinus lib. 10. hist. cap. 1. *Tum Constantinus apud Urbem Nicenam Episcopale Concilium conuocat.* CONSTANTINOPOLITANVM I. testatur Theodoretus lib. 5. histor. cap. 9. à Theodosio seniore indictum fuisse. EPHESINVM I. testatur Euagrius lib. 1. cap. 2. hist. nutu Theodosij iunioris conuenisse. CHALCEDONENSE, testatur B. Leo epist. 43. & aliis nonnullis, à Martiano Imperatore impetratum. SARDICENSE quoq; ab Imperatore Constantio indictum, testatur Theodoretus lib. 2. cap. 4.

Confirmatur hoc argumentum à NILO testimonio S. Leonis I. Is enim in epistola 24. ad Theodosium Augustum supplicat Imperatori, vt iubeat intra Italiam prouinciale conuocari Concilium. Confirmât idem argumentum Magdeburgenses testimonio Liberij Papæ, qui apud Theodoretum lib. 2. cap. 16. concessit, in Imperatoris potestate esse conuocare Concilia. Confirmat rursus Carolus Molinæus in consilio de non recipiendis decretis Concilij Tridentini. §. 6. testimonio S. Hieronymi lib. 2. Apologiæ cōtra Ruffinum, vbi loquens de Synodo quadam, sic Hieronymus ait : *Dic, quis Imperator hanc Synodum iusserit conuocari?* Addamus quartam confirmationem, ex eo, quod simul cœperunt esse Imperatores Christiani, & cogi generalia Concilia; si enim absq; Imperatoribus celebrari possunt, cur primis trecentis annis nulla celebrata fuerunt?

Ad hæc respondeo, PRIMO ista argumenta posse à nobis meritò contemni; nam aduersarij nostri nolunt argumenta peti efficacia ex traditionibus, aut consuetudine Ecclesiæ, sed solum ex diuinis literis; ista autem argumenta omnia petita sunt ex mera traditione, & praxi Ecclesiastica sine vlllo Scripturæ testimonio. SECUNDO dico, posse nos opponere consuetudinem consuetudini; si enim quatuor aut quinque Concilia Imperatores indixerūt, plura quàm duodecim indixerūt Pontifices, vt aduersarij etiam fatentur. TERTIO dico, nullum esse Concilium generale Catholicum à solo Imperatore indictum, id est, sine cōsensu, & auctoritate Romani Pontificis; id quod breuiter de illis quinque sigillatim ostendo.

Ac primū de NICAENO I. legimus in sexta Synodo act. 18.

Con-

Constantinum, & Syluestrum magnam Synodum apud Nicæam congregasse. Damasus quoque in Pontificali scribit, cum Syluestri consensu habitum esse in Nicæa Concilium. Et Rufinus lib. 10. hist. cap. 1. dicit, Constantinum ex sententia sacerdotum Concilium indixisse. Ex quibus non solum habemus quod volumus, sed etiam obiter colligimus falsum esse, quod ait Pighius lib. 6. ca. 1. de Ecclesiastica hierarchia, Conciliorum generalium conuocationem esse inuentum magni Constantini. non enim hoc ipse per se excogitauit, sed sacerdotum sententiam sequutus est.

De CONSTANTINOPOLITANO I. Theodoretus refert, Theodosium non tam illud indixisse, quam literas Pontificis Damasi, quibus Concilium indicebatur, ad Episcopos misisse. Sic enim scribunt Episcopi congregati in illo Concilio ad Damasum Pontificem apud Theodoretum lib. 5. hist. cap. 9. *Mandato, inquit, literarum superiore anno à vestra reuerentia ad sanctissimum Imperatorem Theodosium missarum, ad iter duntaxat Constantinopolim vsq; faciendum nos praparamus.* Licet ergo Theodosius indixerat Conciliū, tamen indixit ex mandato Apostolicarum literarum. Quare in VI. Synodo act. 18. Patres dicunt, Theodosium & Damasum obstitisse Macedonio per secundam Synodum, sicut paulò antè dixerat, Constantinum & Syluestrum coegisse primam Synodum, vt obstitent Ario.

De EPHESINO I. Prosper in Chronico indicat, Synodum Ephesinam factam esse Cyrilli industria, & Celestini auctoritate. Constat etiam ex Euagrio lib. 1. cap. 4. & ex epist. Celestini ad Cyrillum, quæ habetur inter opera Cyrilli, & ex Photio in lib. de septem Synodis, Cyrillum profectum esse ad Concilium tanquam legatum Apostolicæ sedis, quod est argumentum certum eam Synodum non sine consensu Pontificis coactum esse.

De CHALCEDONENSI patet ex epist. Martiani Imperatoris ad Leonem Papam, quæ habetur ante Cōcilium Chalcedonense: in qua Imperator indicturus Concilium, rogat Pontificem, vt ipse veniat, & Concilium faciat, vel si nolit venire, per literas significet, quid agi velit: & in fine concludit, se scripturum ad omnes Episcopos, vt ad certum locum conueniant: *Et quæ Christianorum, inquit, religioni atq; Catholica*

lica fidei profint, sicut sanctitas tua secundum Ecclesiasticas regulas definiuit, sua dispositione declarent. Exstat etiam inter epistolas ad Chalcedonense Concilium pertinentes, quædam epistola Eiscoporum secundæ Mæsiæ ad Leonem Imperatorem, vbi sic aiunt: *In Chalcedonensium ciuitate multi sancti Episcopi conuenerunt per iussione Leonis Romani Pontificis, qui verè caput est Episcoporum.*

Denique GELASIVS in epistola ad Episcopos Dardaniæ, dicit, solam Apostolicam sedem, vt Synodus Chalcedonensis fieret, sua auctoritate decreuisse. Vbi Magdeburgensium lapsus notandus est, qui Cent. 5. cap. 7. col. 786. non intelligentes quid illud (SOLA) excluderet, putauerunt excludi Imperatorem, & ideo vociferantur Gelasium esse impudenter meritum. Sed Gelasius per (SOLA) non excludit Imperatorem, sed alias sedes Episcopales. Non enim sedes Alexandria, vel Antiochena, vel Hierosolymitana, aut etiam Constantinopolitana, sed sola Romana sedes eam Synodum fieri voluit, & re ipsa effecit, quamquam non sine ope pij Imperatoris Martiani.

De SARDICENSI Concilio, quod à Iulio Papa indictum fuerit, potest intelligi ex Socrate lib. 2. cap. 16. vbi dicit, Orientales Episcopos culpam absentia suæ à Sardicensi Concilio in Iulium Episcopum Romanum contulisse, eo quod nimis angustum tempus præscriptum esset. Ex quo apparet, non ab Imperatore solo, sed etiam à Iulio Pontifice, & ab eo potissimum Concilium indictum.

Habemus ergo prima illa Concilia ab Imperatoribus indicta fuisse, sed ex Pontificum sententia, & consensu. cur autem tunc non solus Pontifex indixerit, vt postea factum est, ratio non erat, quia sine auctoritate Imperatoris Concilium coactum, non esset futurum ratum apud Christianos, vt somniant aduersarij, cum apertè dicat Athanasius in epistola ad solitariã vitam agentes: *Quando vnquam iudicium Ecclesia ab Imperatore auctoritatẽ habuit?* Sed propter multas alias iustissimas causas, quarum PRIMA erat, quia tunc adhuc vigeat lex illa imperialis antiqua, quæ prohibebat omnia collegia, & frequentes hominum conuentus sine Imperatoris auctoritate, cõ quòd metuerent Imperatores, ne seditio

seditio

seditio aliqua fieret. Vide l. i. ff. de collegiis illicitis. & l. conuenticula. C. de Episcopis, & Presbyteris.

SECVNDA, quia etiam si lex illa non fuisset, cum Imperatores eo tempore in magna pace orbis terræ imperarent, nõ poterat fieri Concilium, nisi in aliqua vrbe imperiali, nulla autem ratio sinit, vt in aliquo loco ex toto orbe conuentus fiat sine licetia Domini illius loci, sicut etiam modò, si Concilium non fieret in terris Pontificis, sed in Gallia, Hispania, vel Germania, sine dubio peteretur consensus eius, cuius est illa ciuitas, vel prouincia.

TERTIA, quia eo tempore Concilia generalia fiebant sumptibus publicis, præsertim quoad transuersiones Episcoporum ad locum Concilij; uehebantur enim equis, aut vehiculis ciuitatum, sine dispendio Ecclesiarum, vt constat ex lib. 3. de vita Constantini, vbi etiam Eusebius addit, toto tempore Concilij Imperatoris sumptibus omnes Episcopos vixisse. Idem etiam patet ex Theodoro lib. 2. ca. 26. vbi cum Liberius peteret generale Concilium, respondit quidam, nõ sufficere censum publicum subuectioni Episcoporum. Item ex epistola Constantini IV. ad Pontificem Romanum, quæ habetur initio sextæ Synodi, idem patet.

QUARTA ratio est, quia eo tempore Pontifex etsi in spiritualibus esset caput omnium etiam Imperatorum, tamẽ in temporalibus subiiciebat se Imperatoribus, & ideo non poterat inuito Imperatore aliquid agere; & cum tantum debuisset petere ab Imperatore auxilium ad conuocandam Synodum, vel vt permitteret Synodum conuocari, tamen quia Dominum suum temporalem eum agnoscebat, supplicabat, vt iuberet conuocari Synodum, at post illa tempora istæ omnes causæ mutatae sunt; nam nec illa lex nunc viget, nec Imperatores in toto orbe dominantur, nec sumptibus publicis fiunt Cõcilia, nec sunt Gentiles, qui impedire possint, & Pontifex, qui est caput in spiritualibus, nõ est subiectus in temporalibus, cum etiam ipse in suis prouinciis sit Princeps supremus temporalis, sicut sunt Reges & Principes alij. id quod diuina prouidentia factum est, vt Pontifex liberè munus suum exequi possit

AD PRIMAM confirmationem ex NULO, cuius librum in Latinam linguam Illyricus vertit, respondeo, duas fraudes in

in eo testimonio sancti Leonis, quod ipsi proferunt, inesse; unam Nili, alteram Illyrici. Nam S. Leo in epist. 24. & 25. ad Theodosium disertis verbis petit generale Concilium: *Generalem*, inquit, *Synodum subeatis intra Italiam celebrari*. Nilus autem hanc sententiã Græcè referens, pro generalem posuit *ἰδνλω*, id est, propriam seu specialem, cum dicere debuisset *ὀνομαστω*. Et quia verbum illud Nili *ἰδνλω*, potuisset in bonum sensum exponi, ut significaret Synodum specialem, id est, speciali de causa congregatam, Illyricus ad tollendam omnem ambiguitatem, illud Nili *ἰδνλω* vertit *provincialem*, ut necessariò cogeremur intelligere Synodum nõ generalem, sed particularem, à S. Leone postulatam ab Imperatore.

At refellitur ista fraus, tum ex verbis Leonis iam citatis, tum etiam ex epistola Valentiniani ad eundem Theodosium, quæ habetur inter præambulas ad Concilium Chalcedonense. ubi Valentinianus de eodem Concilio loquens dicit, S. Leonem voluisse intra Italiam ex toto orbe Episcopos convenire. DENIQUE illa ipsa epistola Leonis ad Theodosium, qua Concilium intra Italiã postulatur, nomine Synodi provincialis Romæ iam conuocata scripta est; sic enim habet inscriptio: *Leo Episcopus, & sancta Synodus, qua in Urbe Roma conuenit Theodosio semper Augusto*. Si ergo Leo Synodum provincialem iam intra Italiam conuocauerat, cur id ab Imperatore postularetur? Cur autem generalem Synodum ab Imperatore peteret, iam dictum est.

Ad ALTERAM confirmationem dico, mentiri Magdeburgenses, cum dicunt, Liberium concessisse Imperatori potestatem conuocandi Synodum, id est, agnouisse illam potestatem propriam esse Imperatoris, ut ipsi intelligunt; nam in toto illo Dialogo Liberij cum Imperatore, nulla mentio fit huius quæstionis; cuius sit conuocare Synodum, sed tantum Liberius petit ab Imperatore potētissimo, & Ariano, ac proinde sibi infesto, ut fieret Synodus, quia sciebat inuito Imperatore fieri non posse.

Ad TERTIAM confirmationem dico, Hieronymum illud dicere, quia reuera tunc ob causas dictas Imperatores Synodos conuocabant, licet non sine consensu Pontificum.

Ad *QVARTAM* confirmationem dico, ante Constantinum non esse facta vlla generalia Concilia, non quia deesset auctoritas, sed quia deerat oportunitas; nec enim Christianis licebat ex multis prouinciis in vnum locum conuenire propter assiduas persecutiones, vt adnotauit Isidorus lib. 6. *Ety molog. cap. 16.*

CAPVT XIV.

Explicantur dubitationes quædam.

PRAETER hæc argumenta hæreticorum solent Catholici quædam dubia proponere. *VNUM*, an non liceat Concilium indici ab alio, quàm à Papa, quando sit necessariũ Ecclesiæ, & tamen Papa nolit illud indicere. *ALTERVM*, an non liceat Concilium indici ab alio, quàm à Papa, quando Papa non debeat illud indicere, eò quòd sit hæreticus vel schismaticus. *TERTIVM* dubium, an non liceat Concilium indici ab alio, quàm à Papa, quando Papa non posset illud indicere, eò quòd esset captiuus apud infideles, vel mortuus, vel insanus effectus, aut renunciaffet.

Ad *PRIMVM* respondet Turrecremata lib. 3. cap. 8. vix esse possibilem eum casum; non enim credibile est, vllum Pontificem fore tam malum, qui non velit Concilium celebrari, si apertè constet id esse necessarium Ecclesiæ conseruationi. quod si etiam ipse ex se talis esset, tamen Deus, qui Ecclesiam conseruat, sine dubio, vel eius mentem mutaret, vel eum de medio tolletet. *DICIT* secundò, si nihil horum fieret, posse eum haberi tanquam suspectum de hæresi; nam vt dicitur *distin. 83. canon. Error*, & aliis sequentibus, qui errori manifesto non resistit, cùm possit & debeat, eum approbare censetur.

Ad *SECVDVM*, & *TERTIVM* respondeo, in nullo casu sine Pontificis auctoritate posse conuocari verum & perfectum Concilium, de quali hîc nos disputamus, quod videlicet auctoritatem habeat definiendi quæstiones fidei. Præcipua enim auctoritas est in capite, siue in Petro, cui imperatum est, vt confirmet fratres suos, & ideo etiam pro eo Dominus

minus

minus orauit, ne deficeret fides eius, Luc. 22. Poterit tamen in illis duobus casibus congregari Concilium imperfectum, quod sufficiet ad prouidendum Ecclesiæ de capite. Ecclesia enim sine dubio habet auctoritatem prouidendi sibi de capite, quamuis non possit sine capite statuere de multis, de quibus potest cum capite, vt rectè docet Caietanus in opusculo de potestate Papæ, cap. 15. & 16. & multò antè Presbyteri Romanæ Ecclesiæ in epistola ad Cyprianū, quæ est 7. lib. 2. in operibus Cypriani. Porrò Concilium istud imperfectum fieri poterit, si vel indicatur à collegio Cardinalium, vel ipsi per se Episcopi in locum vnum conueniant.

CAPVT XV.

Quinam sint ad Concilium conuocandi.

DISSERVIMVS hætenus de caussa finali, & efficiente Conciliorū, nunc de his, ex quibus Concilia præcipuè constant, qui quasi materia dici possunt, differendum est. Sunt autem initio annotanda duo. VNUM est, Ecclesiam vniuersam quatuor contineri hominum generibus; sunt enim aliqui clerici, aliqui laici, & rursus ex clericis, alij prælati, alij nõ prælati; item ex laicis, alij principes, alij priuati, hæc distinctio, tametsi ex parte ab hæreticis huius temporis non recipiatur, tamen ex parte etiam recipitur; nam illi etiam fatentur esse quosdam certos homines dedicatos ministerio Verbi, quibus ex officio cõuenit docere, & pascere populum, quos ipsi ministros vocant, & rursus inter eos alios esse maiores, quos vocant superintendentes, alios minores, quos tantum ministros appellant.

ALTERVM est, in Conciliis multis de caussis aliquos interesse posse. alij enim interfunt, vt iudices, qui dicuntur habere suffragium decisiuū, alij vt disputando examinent difficultates, qui dicuntur habere suffragium consultiuū, alij vt ministrent, quales sunt notarij, custodes, & alij vt defendant Concilium, & dent operam, vt intus & extra omnia sint pacata. Quæstio igitur est, qui sint ex illis quatuor hominum generibus vocandi ad Concilium, & qua de caussa.

Aduersarij nostri duo dicunt. PRIMVM, ex omni genere hominum debere interesse eos, qui eruditi sunt, & omnes debere esse iudices, atq; habere suffragium decisuum, quidquid sit de aliis muneribus. Ita disertè scribit LUTHERVS in libro de Conciliis, parte 2. pagina 264. vbi vult ex omnibus locis debere cōgregari ad CCC. homines doctos in sacra Scriptura. IDEM scribunt Protestantes in eo lib. quem inscripserunt; *Causa cur Electores, & ceteri Confessioni Augustanae addicti, ad Concilium Tridentinum non accedant.* Postquā enim dixerant, primam causam esse, quia Concilium fuerat indictum à Pontifice, ponunt secundam causam, quia in eo non habuerant suffragium nisi Cardinales, Episcopi, Abbates, & generales ordinum, cū debuissent omnes viri docti etiam laici suffragium habere decisuum. IDEM prorsus docet Carolus Molinæus in suo cōsilio de Concilio Tridentino non recipiendo, §. 28. Idem Magdeburgenses Cent. 1. lib. 2. cap. 9. col. 548. vbi explicant historiam Concilij Apostolorum, de quo Act. 15. & dicunt in eo Concilio, postquam dictæ sunt sententiæ, à tota Ecclesia collata fuisse suffragia, & omnium iudicio definitum, hominem iustificari soli fide sine operibus.

SECUNDO dicunt, Concilium Ecclesiæ non constare nisi ex verè pijs, & electis, id quod apertè docet Brentius in Confessione VVirtenbergensi, capite de Conciliis, vbi postquam dixerat, Concilia debere cedere Scripturis, reddit rationem, quia de Scripturis certi sumus, quænam sint, & quòd sint infallibilis veritatis; at de Conciliis nō item, quia non quilibet cœtus hominum est vera Ecclesia, cū non omnium sit fides, neque omnes sint electi. idem etiam tenentur dicere Confessionistæ & Calvinistæ, qui, vt infra videbimus, solos electos & sanctos ad Ecclesiam pertinere volūt, & certè Concilium Ecclesiæ non nisi ex hominibus Ecclesiæ constat.

AT CATHOLICORVM sententia est, solos Prælatos maiores eosque omnes, id est, Episcopos in Conciliis generalibus & provincialibus habere ius suffragij decisui ordinariè, ex priuilegio autem & consuetudine, etiam Cardinales, Abbates, & Generales Ordinum, licet Episcopi non sint; ex Presbyteris autem & alijs Clericis minoribus tantum vocari aliquos

quos viros doctos, qui iuuent in disputando, vel aliis ministeriis; Principes autem vocari, tum vt Concilium defendant, tum vt testes & conscij decretorum Concilij, postea transgressores & contumaces pœnis corporalibus puniant. Denique, ex priuatis Laicis tantùm vocari aliquos, qui videantur vtiles, vel necessarij ad aliquod ministerium Concilij. Hanc sententiam esse Catholicorum, patet tum ex personis, quæ interfuerunt Concilio Tridentino, tum ex Ioanne de Turrecremata lib. 3. cap. 12. & 15. & aliis Catholicis auctoribus.

Nunc ad probationem accedamus sententiæ nostræ, & refutationem contrariæ. ac primùm sententia illa posterior non eger refutatione, tum quòd refutanda sit in quæstione de Ecclesiæ definitione, tum etiam, quòd tam falsa sit, vt se ipsam destruat; nam quod dicit, Concilium constare ex electis & sanctis, affirmat aliquod esse Concilium, & nullum esse Concilium; nam ponit esse Concilium, dum explicat, ex quibus hominibus constet; in mò Brentius ad eò præsupponit esse, vt dicat, magnâ esse auctoritatem Conciliorum; & tamen cùm dicit ex electis constare, cogitur dicere, nullum esse Concilium. Concilium enim facere, est homines inter se coniungi & coire in vnum, electi autem in hoc mundo non possunt inter se coniungi, cùm nemo sciat, quinam sint electi. quod si qui aduersariorum non requirunt in veris Ecclesiæ membris electionem, requirunt tamen internam fidem ac pietatem, ac proinde non poterunt vnquam ostendere vllum Concilium, quod certò dici possit Christianum Concilium, cùm internam fidem ac pietatem in aliis nemo videat.

PRIOR autem sententia refellenda nunc est, ac PRIMO, ratione desumpta ex Scriptura sancta; definire in Conciliis ea, quæ sunt credenda, vel agenda, proprium est munus pastorũ; id enim propriè est pascere, est enim docere, & docere ita, vt teneantur alij credere. Porro docere, esse pascere, patet Hier. 3. *Dabo vobis pastores secundum cor meum, & pascet vos scientia, & doctrina.* Item ad Ephe. 4. *Alios autem pastores & doctores.* Vbi notat Hieronymus in hunc locum, & Augustinus epist. 59. ad Paulinum, coniunctum esse nomen pastoris cum nomine doctoris, quia proprium est pastorum docere.

At non sunt pastores laici, nec Ecclesiastici quicumq;, sed soli Episcopi; sic enim legimus Act. 20. *Attēdite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* & Ioannis ultimo, Petro dicitur: *Pasce oues meas.*

Si quis autem contendat, omnes Christianos esse Episcopos, & quod dictum est Petro, omnibus Christianis esse dictum; is demonstrare debet, quinam sint illi, qui in Ecclesia dicuntur oues; si enim omnes sint pastores, vbi oues? quod si quidam sunt pastores, id est, Episcopi, & quidam oues, id est, Laici, & soli pastores in Conciliis conuenire debent, vt definiāt quæ sint bona pascua, quæ verò noxia; certè sequitur, non Laicorum, sed Sacerdotum esse Concilia. ADDE, quod Philippus in locis cap. de numero Sacramentorum, & Calvinus lib. 4. Institut. cap. 14. §. 20. ponunt Ordinationem pastorum, qui dedicantur ad pascendum, id est, docendum populum, inter Sacramenta Ecclesiæ. Et apertè dicit Calvinus, hoc Sacramentum non esse commune toti Ecclesiæ, sed tantum quibusdam, qui per illud initiantur. proinde ex eorum confessione, Laici non ordinati, non sunt pastores, sed oues tantum, ergo non conuenit eis docere, præferim ea auctoritate, vt fit in Conciliis.

Probatur SECUNDO, testimoniis veterum. Prima Concilia in Ecclesia celebrata fuerunt tempore Victoris Papæ, super quæstione Paschatis. de iis sic loquitur Eusebius lib. 5. hist. cap. 23. *Ob quam causam, inquit, conuentus Episcoporum, & Concilia per singulas quasq; prouincias conuocantur.* Hæc ille. Qui non quorumuis eruditorum, sed Episcoporum dicit congregata esse Concilia; quod idem docent Cyprianus in initio epistolæ ad Iubaianum, Hilarius lib. de Synodis, Ambrosius epist. 32. Hieronymus lib. 2. Apologiæ contra Rufinum, Augustinus epist. 119. Leo epist. 16. & sequentibus, Rufin. lib. 10. hist. cap. 1. Athanas. in epist. ad solitariam vitam agentes, alijque Patres, qui passim asserunt, Concilia Episcoporum esse.

Præterea Theodosius iunior in epistola ad Ephesinam Synodum, quæ exstat in primo tomo eius Concilij, cap. 32. *Illicitum est, inquit, eum, qui non sit in ordine sanctissimorum Episcoporum, Ecclesiasticis immisceri tractatibus,* PVLCHERRA quoq; Imperatrix in epistola ad Strategum Bithiniæ, quæ

quæ habetur ante Concilium Chalcedonense, iussit, ut Clerici, Monachi, & Laici, etiam vi repellerentur à Concilio, exceptis paucis illis, quos Episcopi secum duxerant. In Concilio Chalcedonensi, act. 1.º cum ad Martinum Archimandritam mitteretur, ut subscriberet, respondit, non esse suum, sed Episcoporum tantum subscribere. Et in eodem Concilio cum pro Dioscoro Monachi & Laici ingressi essent, sæpius Patres clamarunt: *Mitte foras superfluos, Concilium Episcoporum est.*

TER TIO, probatur ex Conciliis, hætenus celebratis; nam omnium Conciliorum decreta ab Episcopis solis facta esse, patet ex subscriptionibus. ubiq; enim inveniuntur soli Episcopi subscripsisse, exceptis paucis generalibus, quibus Imperator etiam subscripsit, sed alia forma, quàm Episcopi; Episcopi enim definiendo, ut Iudices, Imperatores consentiendo, subscripserunt; & quibusdam etiam paucissimis, ut Florentino, Lateranensi, & Tridentino, quibus subscripserunt Abbates & Generales Ordinum, ceteri, quamvis optimi & doctissimi essent, nunquam sunt admissi, nisi ad consultandum, excepto Concilio Basileensi, ubi Presbyteri admissi sunt ad suffragium decisivum, sed perperam & contra morem omnis antiquitatis, nec illud Concilium fuit legitimum, ut supra diximus.

QUARTO, probatur rationibus; nam in primis negotia Ecclesiastica & publica, à personis Ecclesiasticis & publicis tractanda sunt, ut notum est, tales autem soli sunt Episcopi. Deinde, si omnes homines docti admitti deberent, vel nunquam essent Concilia generalia, quia vix possent omnes docti totius Ecclesiæ conuocari; vel si tandem congregarentur, esset impossibile regere tale Concilium, propter nimiam multitudinem, præterea tunc sine dubio plures essent in Concilio inferiores, quàm superiores, & proinde tunc verè vinceret maior sententia meliorem, & in Ecclesia regerentur superiores ab inferioribus, non è contrario, quod absurdissimū est. ITEM si ita esset, tunc facile posset vnus Princeps, in cuius regione sit Concilium, definire quidquid veller; posset enim facillimè colligere omnes Presbyteros & doctos homines suæ provinciæ, & in Concilium introducere, id quod non possent alij Principes, qui longè abessent. DENI-

QVÆ, nulla est Respublica, quæ ratione naturali docente, non habeat aliquem ordinem in comitiis, ita vt nō quicunque de plebe, sed tantū Principes & capita ceterorum locum & suffragium habeant.

CAPVT XVI.

Soluuntur obiectiones aduersariorum.

AT obiciunt PRIMÒ à Protestantibus in libello, qui inscribitur, *Causa; &c. testimonium Luca Act. 15.* vbi sanctus Lucas loquens de primo Concilio Apostolorum, ait: *Conuenerunt Apostoli & Seniores videre de verbo hoc.* Et infra: *Tunc placuit Apostolis & Senioribus cum omni Ecclesia;* vbi videmus, non solum Apostolos, sed etiam Presbyteros & Laicos in primo Concilio adfuisse.

RESPONDEO, in isto Cōcilio interfuisse Apostolos, tanquam iudices, ad definiendum, Presbyteros autem ad consultandum; plebem autem non esse vocatam, sed tamen adfuisse, & consensisse, non quidem definiendo, vel disputando, sed tantū audiendo, & non reclamando; quod ita esse probatur dupliciter: PRIMVM, ex consuetudine Ecclesiæ, quæ est optima Scripturarum interpret; nam cū in omnibus Conciliis, quæ post Apostolica tempora sunt celebrata, hunc ordinem obseruatum esse constat, vt soli Episcopi fuerint iudices, licet præsentibus adfuerint multi alij, vt Clerici, vel Laici, idem omnino in Apostolico Concilio seruatum esse credere debemus. Nec enim Ecclesia vniuersa, ac præsertim primis illis temporibus, ab Apostolorū exemplo & traditione discessisset.

DEINDE, hoc idem ex ipso contextu demonstrari potest; nam quod Apostoli & Presbyteri tantū vocati sint, patet ex eo, quod ibi dicitur: *Cōuenerunt Apostoli & Seniores videre de verbo hoc,* vbi nulla mētio fit plebis. DEINDE, quod tam Apostoli, quàm Seniores loquuti sint, donec discutebatur controuersia, colligitur ex verbis illis (*& cū magna disquisitio fieret*) quod verò post disputationem, in qua Apostoli & Presbyteri loquuti erant, soli Apostoli sententias definiti-

uas dixerint, patet ex eo, quod soli Petrus, Paulus, Barnabas, & Iacobus introducuntur à Luca loquentes. Et quòd nulli alij sententias dixerint, patet ex continuatione textus; nam post Petri sententiam, mox subditur: *Tacuit autem omnis multitudo, & audiebat Paulum & Barnabam.* Deinde subditur: *Et postquam tacuerunt,* nimirum Paulus & Barnabas, *respondit Iacobus dicens,* & mox finita Iacobi oratione, subiungitur: *Tunc placuit Apostolis, &c.*

Itaque mendacium est, quod Magdeburgenses dicunt, omnes qui ibi erant, sententiam suam dixisse. quod autem sequitur: *Placuit Apostolis & Senioribus cum omni Ecclesia,* intelligitur de consensu tacito, qui debet dari ab omnibus, qui sunt in Concilio. Vide Concilium Carthaginense in operibus Cypriani; nam etià in eo Concilio adfuerunt cum Episcopis etiam Presbyteri, Diaconi, & Laici permulti, & tamen soli Episcopi sententias dixerunt.

SECUNDO, obiiciunt iidem ibidem, Concilium generale vniuersam Ecclesiam repræsented, ergo debet esse ibi homines ex omni genere, id est, Episcopi, Presbyteri, Principes, Priuati, Clerici, Laici, &c.

RESPONDEO, multis modis posse aliquid repræsented, sed optimum modum esse, quo per Principes repræsentedantur populi. Sic enim in comitiis generalibus multorum statuum congregari solent consules vel domini ciuitatum; sic in comitiis Ecclesiæ generalibus congregantur omnes Episcopi; nam quilibet Episcopus personam gerit suæ Ecclesiæ, vt patet ex Cypriano lib. 4. epist. 9. vbi dicit, Ecclesiam esse in Episcopo. Quare Eusebius lib. 3. de vita Constantini, Concilium Episcoporum C C C. XVIII. vocat conuentum orbis terrarum. Et Augustinus lib. 1. de Baptismo, cap. 18. eiusdem Concilij Episcoporum consensum vocat totius Ecclesiæ consensum.

TERTIO, obiiciunt iidem ibidem, cõmunis causa communibus votis & viribus iuuanda est, sed causa fidei est cõmunis omnibus Christianis; nec enim minus fides ad Laicos, quàm ad Clericos pertinet; igitur ad Concilia etiam Laici conuocandi sunt. RESPONDEO, causam fidei ad omnes pertinere, sed diuerso modo; nam ad Prælatos pertinet vt doctores, ad ceteros vt discipulos, sicut in bello causa vi-

etoria ad totum exercitum pertinet, tamen Ducum est præcipere & ducere exercitum, ceterorum pugnare.

Si quis obiiciat illa verba Nicolai I. in epistola ad Michaëlem, quæ habentur etiam dist. 96. can. *Vbinam: Vbinam, inquit, legistis, Imperatores antecessores vestros synodalibus conuentibus interfuisse, nisi forte in quibusdam, ubi de fide tractatum est, quæ vniuersalis est, quæ omnium communis, quæ non solum ad Clericos, verum etiam ad Laicos, & omnes omnino pertinet Christianos?* Responderi potest, Nicolaum ex eo, quod fides communis est omnibus, rectè collegisse, Imperatorem debere interesse, non quidem vt Iudicem, sed vt eum, cui incumbit defendere communem fidem edictis ac legibus, & si oporteat, etiam gladio.

QUARTO, obiiciunt iidem, & Carolus Molinæus locis notatis, necnon Brentius in Confessione VVirtembergica, capite de Conciliis, & HERMANNVS Hamelmannus lib. I. prolegomenorum, cap. 6. saepe vnus hominis etiam Laici sententia præposita est sententiæ totius Concilij, quia Scripturæ auctoritate magis munita erat, & sine dubio etiam deinceps præponenda est; ergo debent ad Concilium vocari etiam Laici, & quicumque alij.

Antecedens probant, PRIMO ex Gratiano 36. quæst. 2. canone vltimo, vbi legimus, Hieronymi auctoritatem Scriptura sacra munitam, toti Concilio generali præiudicasse. SECUNDO, ex Panormitano in cap. Significasti, de electione, & ex Ioanne Gersone parte prima de examinatione doctrinarum: quorum ille dicit, vnus priuati sententiam præponendam esse sententiæ Papæ, si ille priuatus moueatur melioribus auctoritatibus Testamenti veteris & noui; iste autem docet, quemcunque hominem doctum posse & debere toti Concilio resistere, si videat illud ex malitia, vel ignorantia errare.

Confirmatur hoc argumentum, quia ratio, cur Episcopi præcipuè vocentur, est, quia existimantur esse doctiores ceteris; si ergo multi Laici inueniantur doctiores Episcopis, vel æquè docti, cur non vocabuntur ad Concilium?

RESPONDEO ad primum, Sententiam vnus priuati posse anteponi sententiæ Concilij generalis ante definitionem, dum caussa discutitur; in discussione enim eruditio, non auctori-

Autoritas personæ primas tenet; præterea etiam post definitionem, quando constat, Concilium fuisse illegitimum: at nullo modo post definitionem Concilij legitimi.

Ad illud ex Gratiano, dico PRIMO, mentiri Hermannū, cū ait, secundum Gratianum anteponi Hieronymū Concilio generali; non enim de generali, sed de particulari loquitur Gratianus. SECUNDO dico, illa verba, quæ Gratianus Hieronymo tribuit, nusquam inueniri in operibus Hieronymi, nec videri eius verba. TERTIO dico, Gratianum eo loco lapsum esse, non enim pugnant Hieronymus & Concilium, ut Gratianus putauit. Hieronymus enim tantū dicit, secundum legem veterem licuisse raptori ducere in uxorem mulierem à se raptam, si pater eius consentiat, Concilium autem statuit, ut non obstante lege illa veteri, quæ iudicialis est, & Christianos non obligat, non liceat raptori in uxorem ducere eam, quam rapuit.

Ad illud ex Panormitano & Gersone dico, PRIMO, eos loqui conditionaliter, sicut Apostolus, cū ait ad Galatas primo: *Si nos, aut Angelus de cælo euangelizet, &c.* Sicut ergo ex conditionalis sententia Apostoli non licet colligere, ergo Apostoli & Angeli poterant euangelizare aliquid cōtrarium Euangelio Christi; ita quoque ex eo, quod Panormitanus & Gerson dicunt, licere vnicuique resistere Concilio, aut Papæ, si eos errare videat; non licet colligere, ergo absolute Concilia & Pontifices errare possunt, & ideo priuati homines ad Concilia vocandi sunt. Dico SECUNDO, eos loqui de resistentia, quæ potest fieri Concilio vel Papæ, tempore discussionis ante decisionem, vel etiam postea, quando Concilium est illegitimum.

Ad confirmationem dico, Episcopos quidem debere eligi quàm doctissimos & optimos, tamen eos auctoritatem iudicandi habere, non quia docti sunt, sed quia sunt personæ publicæ, id est, Principes habentes Ecclesiasticam iurisdictionem; quemadmodum etiam in Principibus & Iudicibus secularibus, requiritur quidem iurisprudentia & probitas, tamen non propterea licebit priuato homini meliori, & doctiori deturbare Principem, aut Iudicem de sua sede, & eam occupare.

QUINTO, obiicit Hermannus Hamelmannus libro 3. prole-

prolegom. cap. 10. multa veterum testimonia, quod coram populo tanquam iudice causæ fidei disputatæ sint. Sic enim disputarunt Apostolus Petrus & Simon Magus, apud Clementem lib. 1. & 2. recognit. Archelaus Episcopus & Manichæus, apud Epiphanium hæresi 56. Sylvester Papa & Iudæi apud Zonaram in vita Constantini; Athanasius & Arius, apud Vigilium Episcopum Tridentinum; Augustinus & Maximinus, apud Augustinum lib. 1. cap. 1. contra Maximinum. Quod etiam in Nicæno Concilio multi fuerint Laici docti & eloquentes, patet ex Nicephoro lib. 8. cap. 14. Denique, quod populus sit iudex, disertè habet AMBROSIVS in epistola 32. vbi sic loquitur: *Causam fidei, inquit, in Ecclesia agendam quis abnuat? Si quis confidit, huc veniat.* Et paulò post: *Iste populus iudicat, cuius in corde lex diuina est, non humana: Lex non atramento scripta, sed Spiritu Dei viui.* Et infra: *Sed Auxentius, inquit, certus, non ignaros vos esse fidei, sestrum refugit examen.*

Pro solutione duo notanda sunt. PRIMO, duplex esse iudicium, publicum & priuatum. Publicum est, quod profertur à publico iudice cum auctoritate, ita vt teneantur ceteri illi iudicio acquiescere. Priuatum est, ea sententia, quam quisq; eligit vt veram, sed neminem obligat; quomodo in disputationibus Theologorum & Philosophorum, auditores sunt iudices, audita enim vtraque parte eligunt quod volunt, sed neminem cogere possunt, vt similiter sentiat.

Nota SECUNDO, iudicium publicum in causa fidei nunquam esse tributum populo, iudicium autem priuatum aliquando esse tributum etiam à piis & sanctis hominibus; sed tunc solùm, cum aliud fieri non potuit: tenentur enim populi sequi iudicium pastorum suorum; tamen quando hæretici impunè versantur cum Catholicis, & multos seducunt, expedit quandoque publicas disputationes coram populo cum eis inire, & relinquere iudicium populo, vt sequatur, quos viderit melioribus rationibus niti: quomodo fecit Helias lib. 3. Reg. cap. 18. qui cum non posset aliter reuocare populum à cultu Baal, instituit certamen cum Prophetis Baal, præsentem populo, & ait: *Qui exaudierit per ignem, ille sit Deus, si Dominus est Deus, sequimini illum; si Baal est Deus, sequimini eum.*

HIS notatis, dico ad illa omnia loca, in illis disputatio-
nibus datum esse populo iudicium priuatum, nō publicum,
& hoc quia non poterat aliter fieri. Id quod ex illa epist. 32.
AMBROSII intelligi potest. Sic enim ait: *Veniant planè si
qui sunt, ad Ecclesiam, audiant cum populo, non ut quisquam
iudex resideat, sed vnusquisq; de suo affectu habeat examen,
& eligat quem sequatur.* Vbi vides negari, populo iudicium
publicum, tribui priuatum; cur autem tribueretur priuatū,
caussa erat, quia tunc Mediolani Imperator Arianis faue-
bat, nec poterat aliud obtineri. Hoc in genere ad illa omnia
loca dici potest. In particulari autem, ad illud de Nicæno
Concilio, sciendum est, Laicos non esse vocatos, nec inter-
fuisse actis Concilij, sed per se venisse, vt extra Concilium di-
sputarent cum Episcopis, quos audierant ex toto orbe eò
conuenisse. Vide Ruffinum lib. cap. 3.

CAPVT XVII.

*Quot Episcopi requirantur ad generale
Concilium.*

RÆTER hæc argumenta hæreticorū, mouēt
Catholici vnum dubium de his, qui interesse de-
bent in Concilio; nam vel ad generale Conci-
lium faciendum requiruntur omnes Episcopi
totius orbis, vel aliqui tantū; si omnes, nullum fuit ergo
hactenus Concilium generale, neque etiam videtur dein-
ceps futurum; si aliqui tantū, qui nam illi sunt? non enim
videtur maior ratio de vno, quàm de alio.

RESPONDEO, non posse istam quæstionem solui melius,
quàm ex consuetudine Ecclesiæ, & ex iis Conciliis, quæ om-
nium consensu generalia fuerunt, qualia sunt quatuor pri-
ma. Ex consuetudine autem Ecclesiæ colligimus quatuor
conditiones, & sufficere, & requiri ad generale Concilium.
PRIMA est, vt euocatio sit generalis, ita vt innotescat omni-
bus maioribus Christianis prouinciis. Id enim constat sem-
per fuisse seruatum, adeò vt VII. Synodus act. 6. ideo iudica-
uerit Concilium Constantinopolitanum contra imagines,
non fuisse generale, quia nō exiit sonus eius in oēm terram.

SECUN-

SECUNDA, vt ex Episcopis nullus excludatur, vnde concilium veniat, modò constet eum esse Episcopum, & non excommunicatum.

TERTIA, vt adsint per se, vel per alios, quatuor præcipui Patriarchæ, præter summum Pontificem; videlicet Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, quia istis suberant omnes alij Episcopi. id patet tum ex usu, tum ex VII. Synodo, act. 6. vbi censetur, Constantinopolitanum contra imagines, non fuisse generale Concilium quia non habuit Patriarchas: & in VIII. Synodo, act. 9. recipitur cum gaudio Vicarius Patriarchæ Alexandrini, tãquam sine illo aliquid defuisset Synodi plenitudini. Porro hæc ratio non omnino necessaria, sed tantùm ad bene esse iudicabatur; nam Synodus tertia sine Patriarcha Antiocheno denavit Nestorium Constantinopolitanum; & Synodus Chalcedonensis sine Patriarcha Alexandrino omnia ferè conclusit; & nunc non sunt necessarij isti Patriarchæ, quia heretici vel certè schismatici sunt.

QUARTA, vt saltem ex maiori parte Christianarum provinciarum aliqui adueniant, & si quidem Concilium fit in Oriente, semper visum est sufficere, si ex prouinciis omnibus Orientis Episcopi conueniant multi; ex toto autem Occidente mittantur aliqui à summo Pontifice, qui suppleant aliorum locum. Et è contrario, si celebretur in Occidente conueniant ex omnibus prouinciis Occidentis multi; ex Oriente autem pauci aliqui veniant nomine aliorum. Sic in Concilio Nicæno I. ex Occidente solùm fuerunt duo Presbyteri missi ex Italia, vnus Episcopus ex Gallia, vnus ex Hispania, vnus ex Africa. In Concilio II. & III. nulli fuerunt ex Occidente, sed tamen Pontifices Damasus & Celestinus Concilia illa confirmarunt, nomine suo, & aliorum Episcoporum Occidentis, quos ipsi Romæ collegerant. In Concilio IV. solùm fuerunt legati Leonis, & præterea misit ipse consensum aliorum Episcoporum Hispaniæ, Galliæ, & Italiæ, qui in suis prouinciis celebratis Conciliis ad Leonem scripserant, se in omnibus sententiã eius sequi. Vide tomos Conciliorum.

E contrario verò ad Concilia Occidentis, vt Lateranense sub Innocentio III. Lugdunense sub Gregorio X. Viennense

mensis sub Clemente V. ac nuper Tridentinum venerunt E-
piscopi frequentes ex toto Occidente, ex Oriente verò pauci
quidam duntaxat. Ex quo sequitur, posse interdum Conci-
lia nationalia esse multò maiora generalibus, quoad nume-
rum Episcoporum, & tamen minora quoad auctoritatem;
nam Concilium II. tantum habuit C. L. Episcopos ex va-
riis prouinciis & nationibus, & Concilium Carthaginen-
se nationale ex sola Africa, tempore beati Augustini, habuit
Episcopos C. XVII. vt refert Prosper in Chronico anni
CCCC. XX.

CAPVT XVIII.

Episcopus in Conciliis non Consiliarios, sed Iudices esse.

SEQVITVR postrema quæstio de forma Conci-
liorum, quæ tamen bipartita erit. PRIMO nam-
que explicandum occurrit, an Concilia habeant
formam iudicij, an tantum inquisitionis. SECUN-
DO, hoc definito, quòd habeant formam iudicij, quis debeat
esse ordo inter iudices; vt enim in corpore forma dicitur fi-
gura, siue ordo omnium membrorum suo loco positorum,
ita in cœtu hominum forma dicitur ordo quidam, quo præ-
est, qui debet præesse, subest, qui debet subesse.

Est ergo prima pars quæstionis; An Concilium sit verum
iudicium, & Episcopi veri iudices, ita vt standum sit eorum
sententiæ, quia ipsi sic statuerunt, quomodo statuit sententiæ
Prætoris in causis politicis: an verò tantum sit inquisitio
quædam, & tantum valeat decretum Concilij, quantum valet
eius ratio: quomodo loquimur de decisionibus Doctorum,
quas vel in scholis, vel in suis commentariis faciunt.

Heretici huius temporis in hoc ferè omnes conueniunt,
quod Concilium non sit, nisi inquisitio, & quod solus Chri-
stus, & verbum eius scriptum habeat suffragium decisium,
& ideo dicunt, non esse attendendum numerum suffragio-
rum, & sæpe magis sequendum vnum, qui pro se Scripturam
adferat, quàm totum reliquum Concilium. Et inde etiam
deducunt, licere vnicuique examinare decreta Concilij, & re-
cipere,

cipere,

cipere, vel non recipere, vt voluerit. Ita LUTHERVS docet in assert. artic. 29. & apud Cochlaeum in quingentis articulis, art. 115. Idem vult Calvinus lib. 4. cap. 9. §. 8. Institut. Idem scribit Brentius in Confessione VVirtembergica, capite de Scriptura, & capite de Conciliis. KEMNITIVS quoque in examine 4. sessionis Concilij Tridentini, passim Catholicos reprehendit, quòd tribuant Episcopis prætoriam auctoritatem iudicandi de controuersis.

Denique, libellus Protestantium, vbi explicat causas cur ad Concilium non venerint, disertè docet, non debere in Concilio conueniri, vt votis & suffragiis quæstiones definiantur, sed vt inter tam multos aliquis reperiatur, qui et Scriptura ostendat, quid sequendum sit, & aliquem talem præponendum Concilio numerosissimo, etiamsi arena tum numerum vinceret. Hac sententia ostendunt heretici, quàm parui faciant Concilia, & quod verè nihil aliud cupiant, quàm quæstiones nunquam finiri.

Nos ergo dicimus, confessum Episcoporum in Conciliis legitimis esse verum Iudicum confessum, & eorum decreta & leges necessariò sequendas. Probatur PRIMÒ tribus Scripturis. Prima est Deuter. 17. vbi iubentur, qui dubia habent, recurrere ad Sacerdotum Concilia, &: *Qui non obedierit eorum sententia, morte condemnetur.* Secunda Matt. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi velut Ethnicus & Publicanus.* Hic enim locus, etsi varias explicationes admittat, tamen cum Concilium legitimum omnium consensu maximè propriè dici possit Ecclesia, non potest vllò modo reicihi hæc explicatio, qua asserimus, Dominum iussisse vt sententiæ legitimi Concilij obediamus. Tertia Actor. 15. & 16. vbi Paulus pertransiens ciuitates varias, præcipiebat eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis in Concilio Hierosolymitano, De quo Concilio tria notanda sunt.

PRIMVM est, in eo Concilio non ex Scripturis, sed ad suffragia Apostolorum definitam esse quæstionem. Non enim quæstio erat, vt aduersarij fingunt, an sola fides iustificet, sed an circumcisio, & ceteræ legales cærimonix essent necessariæ Christianis. Id quod manifestè colligitur tum ex occasione Synodi, de qua sic loquitur S. Lucas Actor. 15. *Surrexerunt quidam de haresi Pharisaorum, qui crediderunt, dicen-*

*dicentes; Quia oportet circumcidi eos, precipere quoque ser-
uare legem Mosi. Conueneruntq; Apostoli & Seniores Videre
de Verbo hoc, &c.* Tum ex epistola Concilij, in qua nihil
mandatur, nisi abstinentia à sanguine, suffocato, & immo-
latitiis, & liberantur Gentes ab omnibus aliis Iudaicis cæ-
rimoniis. Certè autem nihil horum in Scripturis habeba-
tur, vbi enim, quæso, scriptum erat, vt Gentes non seruarent
legalia, excepto mandato de abstinentia à sanguine, suffoca-
to, & immolatitiis?

ALTERVM est notandum, Apostolorum sententiam non
fuisse permissam examini discipulorum, sed simpliciter im-
peratum fuisse, vt obedirent, vt clarissimè constat ex locis ci-
tatis Act. 15. & 16. quare aduersarij, qui Conciliorum sen-
tentiam examinari volunt ab vnoquoque homine priuato,
cum Scriptura manifestissimè pugnant.

TERTIVM est, Concilij Apostolici definitionem, ve-
ram legem fuisse obligantem in conscientia; de qua re supra
differuimus in quarto libro de Pontifice, & sanè id satis Lu-
cas ostendit, cum modò præcepta, modò decreta & dogma-
ta appellat.

SECUNDO, probatur ex ipsis Conciliis; nam Concilia o-
mnia dicunt anathema non obtemperantibus; vocant sua
decreta canones, siue leges Ecclesiasticas: cum subscribunt,
Episcopi dicunt: *Ego N. definiens subscripsi.* Præterea in Con-
cilio Chalcedonensi act. 4. cum decem Episcopi Ægyptij
nollent acquiescere iudicio maioris partis, pro hæreticis ha-
bebantur; quæ omnia sunt apertissima argumenta, quòd
Concilia sint vera iudicia.

Probatur TERTIO, nam si non esset in Conciliis agen-
dum suffragiis, sed disputationibus tantum, perperam fieret,
vt soli Episcopi sententiam ferrent, cum munus disputandi
sit hominum eruditorum, siue sint Episcopi, siue non. Cuius
contrarium iam supra ostendimus. Frustrà etiam vocaren-
tur Episcopi aliqui rudes, & simplices, quales aliquos fuisse
in Concilio Nicæno, scribit Ruffinus li. 10. hist. cap. 3. ADDE,
quòd Protestantes in illo suo libello apertè secum pugnant;
nam in eo libello docent, debere etiam Laicos cum Episco-
pis habere suffragium dicisuum; & ibidem paulò post dicunt,
non debere in Conciliis aliquid definiiri ex multitudine suf-

FF fragio-

fragiorum, sed tantum ex testimoniis Scripturarum. Multa alia adferemus postea, cum disputabimus, an Concilia possint errare?

AT OBIICIUNT exemplum Paphnutij, qui apud Socratem lib. I. cap. 8. & Sozomenum lib. I. cap. 22. toti Concilio Nicæno volenti prohibere Sacerdotibus usum vxorum, solus liberè restitit, & præualuit. LUTHERVS art. 115. ex quingentis, apud Cochlæum in septicipite, cap. 34. *Res, inquit, est insana, quòd Concilia concludere & statuere solunt, quid credendum sit; cum saepe nullus vir ibi sit, qui diuinum Spiritum, vel modicum olfecerit, sicut contigit in Concilio Nicæno, vbi tractabant & solebant leges condere super statu Ecclesiastico, ne essent in Matrimonio: ibi iam omnes erant falsi; tunc procedebat vnus tantum homo Paphnutius, et refutauit hoc totum, dixit; Non ita, hoc non est Christianum, tunc totum Concilium oportuit ab ista conclusione desistere.*

Respondeo. PRIMVM, incertam esse hanc narrationem, cum eius non meminerint antiquiores, Eusebius, Athanasius, Epiphanius, Ruffinus, &c. SECUNDO, si vera sit narratio, Paphnutiũ ante definitionẽ Concilij restitisse, vt ipsimet auctores testantur, proinde hoc exemplum non esse ad propositum. TERTIO dico, Paphnutium nõ allegasse Scripturam, sed solũ auctoritate sua contendisse, & idcirco, iudicio aduersariorum, non debuisse audiri. QUARTO addo, Paphnutium solum cupiuisse, nõ interdici usum vxorum iis, qui eas habebant; tamen hortatum esse Synodum, vt seuerè interdiceret Sacerdotibus & Monachis, ne post sacram Ordinationem, vel Professionem vxores ducerent; vt ibidẽ Socrates & Sozomenus testantur; ex quo mirum est, si non confundantur Lutherani, qui cõtra Paphnutij sententiam vxores ducunt, etiam si Monachi & Sacerdotes fuerint.

ADDO postremò, Concilium statuisse planè contrarium eius, quod isti ex Paphnutio referunt. Nam statuit can. 3. ne in domibus Sacerdotum sint vllæ fœminæ, præter matrem, sororem, vel amitam. Vnde Epiphanius hæresi 59. dicit, esse contra canones, vt Sacerdos, aut Diaconus, vel Subdiaconus liberos gignat; quocirca Lutherus more suo secum pugnans, in libro de Conciliis, parte prima, apertè dicit, Concilium Nicænum prohibuisse Sacerdotibus usum vxorum,
ac se

ac se non intelligere Spiritum sanctum in eo Concilio, cum & castrationem prohibeat, & contubernium foeminarum.

Obiiciunt SECUNDO aliqui Catholici; Si omnes Episcopi essent Iudices, teneretur Pontifex, qui Concilio praesidet, in decretis faciendis sequi maiorem partem Episcoporum; at falsum est, cum Damasus irritauerit acta Concilij Ariminensis, quibus maior pars Episcoporum consenserat, ut patet ex epistola Damasi ad Episcopos Illyrici, & Leo irritauerit quoddam decretum Concilij Chalcedonensis, cui etiam maior pars Concilij assenserat, ut ipse Leo testatur epist. 53. 54. & 55.

Respondeo PRIMO, nunquam fortasse adhuc accidisse, ut Pontifex sequeretur minorem partem in Concilio, quando remota fraude & dolo, sententias dixerunt. Quod dico propter Concilia Ariminense & Chalcedonense, quae fraude non caruerunt; nam in Ariminensi deceptos fuisse Catholicos verbi Graeci obscuritate, testatur Rufinus lib. 10. capite 21. in Chalcedonensi autem fuisse fraudem, patet ex act. 16. eius Concilij, ubi Vicarij Romani Pontificis conque-
runtur, quod se absentibus fraudulenter factum esset istud decretum.

Dico SECUNDO, Praesidem Concilij, ut Praesidem, debere sequi in decreto formando maiorem partem suffragiorum, tamen Pontificem, non ut Praesidem, sed ut Principem Ecclesiae summum posse retractare illud iudicium; & consequenter, si ipse sit Praeses Concilij, posse, non ut Praesidem, sed, ut Principem summum, non sequi maiorem partem, quemadmodum in temporalibus iudiciis debet Praeses à Rege constitutus, sequi maiorem partem Iudicum, tamen Rex, tanquam Superior, potest totum iudicium irritare. Et hoc maximè locum habet in Pontifice, cuius est confirmare, & dirigere fratres suos, & ad hoc habet assistentiam Spiritus sancti, ne erret, iuxta illud Luc. 22. *Rogant pro re, &c.*

Vide Ioannem de Turrecremata lib. 3. cap. 63.

& 64. & Canum libro 5. capite 5. quæst. 2.

CAPVT XIX.

Cuius sit generali Concilio præsidere.

ALTERA pars quæstionis est; An debeat aliquis præsidere, & quis ille sit. Hæretici nostri temporis docent, ordinarium Præsidentem Conciliorum debere esse Imperatorem, vel aliquem ab eo missum, vel si nullum ipse mittat, debere ab ipsa Synodo constitui. Et re ipsa, dicunt, in Conciliis generalibus antiquis non præfuisse ferè vnquam Romanum Pontificem, sed vel Imperatorem, aut eius Legatos, vel antiquiorem Patriarcham, aut Episcopum eius loci, vbi fiebat Concilium. ita docent Magdeburgenses Cent. 4. cap. 7. col. 536. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 7. §. 1. & 2. Carolus Molinæus in consilio de Concilio Tridentino non recipiendo, §. 4. vbi apertè mentitur, cùm ait, Legatos Pontificis post omnes Episcopos in Conciliis semper sedisse, cùm in nullo Concilio inueniantur vltimo loco sedisse. Hermannus Hamelmanus libro 3. prolegom. cap. 8. & Brentius in prolegom. contra Petrum à Soto.

Catholici omnes id munus proprium esse docent summi Pontificis, vt per se vel per Legatos Synodo præsideat, & tanquam supremus Iudex omnia moderetur. Dicimus autem, per se vel per Legatos, quia summus Pontifex nunquam interfuit Conciliis Orientalibus per se, neque id factum est casu, sed certa ratione, vt patet ex epistola Leonis 17. ad Theodosium, & 47. ad Concilium Chalcedonense, vbi dicit, se nõ venire ad Synodum, quoniam id non patitur consuetudo, nec vlla prædecessorum habet de hac re exempla.

Adde, quòd Vigilius Papa erat Constantinopoli, cùm fieret in ea ciuitate Concilium quintum generale, & tamen noluit interesse, sed per libellum confirmauit acta Concilij, vt scribit Photius in libro de septem Synodis. Ipsi etiam Imperatores, cùm indicabant Concilia, alios omnes Episcopos per edictum præcipiendo vocabant, Romanum autem inuitabant, vt dignaretur venire, si ei placeret, vt patet ex epistola Martiani Imperatoris ad Leonem Papam, quæ habetur ante Concilium Chalcedonense. Quæ autem sit ratio huius

rei

rei, incertum est. Ioannes de Turrecremata lib. 3. cap. 11. ponit aliquot rationes, quæ mihi non multum probantur.

Ego suspicor, has duas fuisse causas inter alias. VNAM, quia non videbatur conuenire, ut caput sequeretur membra, cum potius membra sequi debeant caput; itaque propterea interfuit Papa Conciliis Romanis, & quibusdam aliis, quæ ipse conuocauit ad se, id est, ad locum, ubi ipse erat, non autem voluit, neque debuit ire ad Concilia alibi congregata.

ALTERA ratio est, quia in Conciliis Orientalibus semper interfuit Imperator, aut aliquis eius Legatus, & quamuis nec Imperator, nec Legatus eius præsideret Concilio proprie ut Iudex, tamen præsidebat saltem quoad locum materialē; & etiam si summus Pontifex ibi fuisset, adhuc voluissent illi eo modo præsidere, ut patet ex Concilio Florentino, in initio, ubi Græci omnino contendebant, ut in summo loco sederet eorum Imperator, & summum Pontificem præcederet. AT quamuis utcumque tolerabile sit, ut Principes seculares in Concilio sedeant ante alios Episcopos, tamen nullo modo conuenit, ut ante ipsum summum Pontificem; ne ergo vel hoc tolerandum esset, vel tumultus excitandus, Pontifex non ibat ad ea Concilia, sed Legatos tantum mittebat.

Sed his omisissis, ad summum Pontificem iure pertinere præsentiam in Conciliis generalibus, probatur PRIMO, ratione ex Scriptura petita. Summus Pontifex est pastor & pater Ecclesiæ vniuersæ, adeo ut etiam Episcopi, & Principes omnes, respectu summi Pontificis, oues, & filij dicantur, ut notum est ex illo Ioan. vlt. *Pasce oues meas.* Ercōfirmatur ex eo, quod Concilia vocant Pontificem patrem, & ipse vocat Episcopos in Conciliis congregatos aliquando filios, ut patet ex Theodoro to lib. 5. hist. cap. 10. ubi Damasus respondens Episcopis Concilij secundi generalis, sic incipit: *Quod, inquit, Apostolica sedi debitam reuerentiam exhibetis, vobis ipsis magno honore est filij honoratissimi.* Item ex epistola Concilij Antiocheni ad Iulium, quæ sic incipit: *Domino beatissimo & honorabili patri Iulio, &c.* Et Stephanus Archiepiscopus Carthagenensis, cum tribus Conciliis ita scribunt: *Domino beatissimo & sancto patri Patrum Damaso, &c.* Et Concilium Chalcedonense in epistola ad Leonem: *Roga-*

mus, inquit, tuis decretis nostrum honora iudicium, et firmitas tua, filiis, quod decet, adimpleat. At quis, quæso, ambigere potest, utrum patres filiis, & pastores ouibus præsidere debeant, an filij patribus, & oues pastoribus?

SECUNDO, probatur ex Concilio Apostolico, Actor. 15. in quo Petrum præsedisse affirmat Hieronymus in epistola ad Augustinum, quæ est 11 inter epistolas Augustini; & idem ex eo colligitur, quod Petrus primus surgit, primus loquitur, primus quæstionem definit, & omnes, ut Hieronymus dixit, sententiam eius sequuntur.

Probatur TERTIO, ex actis octo generalium Conciliorum, nam quod in aliis Romanus Põtifex præfuerit, etiã aduersarij fatentur. Primum generale fuit Nicænum. de Præfide huius Concilij, quatuor sunt opiniones. Aliqui volunt præsedisse Imperatorẽ; ita Brentius. Alij Eustathium Antiochenum; ita Magdeburgenses loco notato, & Lutherus in libro de Conciliis, parte secunda. Alij Athanasium; ita Calvinus loco etiam notato. Alij Hosium Episcopũ, & Vitum ac Vincentium Presbyteros Legatos Romani Pontificis.

PRIMA opinio falsissima est. Nam in primis Constantinus post omnes Episcopos subscripsit, ut testatur Basilius Imperator in fine VIII. Synodi: at Præses primo loco subscripsit. Deinde Constantinus non ausus est sedere, nisi in sede humiliori, quàm essent Episcoporum, & annuentibus Episcopis, ut colligitur ex Theodoro lib. 1. cap. 7. hist. & Eusebio lib. 3. de vita Constantini. PRAETEREA, Constantinus in ipso Concilio professus est, se debere ab Episcopis iudicari, eisquẽ subiectum esse, non præpositum, ut scribit Ruffinus lib. 10. cap. 2. Quomodo igitur non secum ipse pugnasset, si in Episcopali iudicio præsidere voluisset?

Ad hæc AMBROSIVS epistol. 32. dicit, Constantinum in Concilio Nicæno, non se fecisse iudicem, sed liberum reliquisse iudicium Sacerdotibus. Item ATHANASIVS in secunda Apologia dicit, non posse haberi Synodum, in qua nõ Episcopus, sed Comes aliquis præfederit. Et in epistola ad solitariam vitam agentes, arguit vehementer Constantium, quod in Conciliis primas partes tenere vellet: *Si, inquit, iudicium Episcoporum est, quid cum eo commune habet Imperator?* Et in præcedentibus refert Hosium scripsisse eidem Con-

Con-

Constantio: Ne, inquit, nobis in hoc genere præcipe, sed ea potius à nobis discere; tibi Deus imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ecclesia, concredidit. Et non procul à fine: Quis enim, inquit, videns eum in decernendo principem se facere Episcoporum, & præsidere iudiciis Ecclesiasticis, non meritò dicat, illum eam ipsam abominationem desolationis esse, quæ à Daniele prædicta est? Vbi apertè vocat Constantium Antichristum, quia ausus est præsidere in iudicio Ecclesiastico. Scribit quoque SVIDAS in vita Leontij, quòd cùm Leontius Constantium in Concilio præsentem, & loquentem videret, dixit ad eum, mirari se, quòd ille propriorum negligens, id est, bellorum, aliorumq; civilium negotiorum, se in alienis, id est, Ecclesiasticis, tam curiosum præberet. At certè nec Athanasius, nec Hosius, nec Leontius reprehendisset in Constantio, quòd Synodis præsidere voluisset, si antea pater eius Constantinus in Concilio Nicæno præsedisset.

Quòd EUSTATHIUS non fuerit præses, probatur PRIMO, quia in subscriptione Eustathius nõ inuenitur primus, nec secundus, nec tertius, sed inter alios inferius positus. SECUNDO, quia cùm esset in Concilio Alexander Alexandrinus Episcopus, Antiocheno maior & dignior, nulla ratio sinebat, vt ipse præcederet.

At, inquit Magdeburgenses, apud Eusebium lib. 3. de vita Constantini, legimus eum, qui primus sedebat à dextris Imperatoris, orationem habuisse de laudibus Imperatoris; Eum autem, qui orationem habuit, constat, fuisse Eustathium, ex Theodoro lib. 1. hist. cap. 7. RESPONDEO, Eustathium fuisse primum dextri ordinis Episcoporum, vt Eusebius dicit, non tamen primum immediatè post Imperatorem. Constat enim ex Athanasio in epistola ad solitariam vitam agentes, Hosium fuisse Principem eius Concilij, & proinde ante Eustathium sedisse.

Itaq; (si coniectare licet) tres ordines sedium erant in Concilio; vnus à dextris, alter à sinistris, & tertius in capite aulae totius, & quidem in hoc tertio sedebat medius Imperator inter Episcopos Hosium Legatum Põtificis, & Alexandrum Episcopum Alexandrinum, necnon Vitum & Vincentium Legatos item Apostolicos. Deinde primus ordinis eius, qui erat à dextris, sedebat Eustathius Episcopus Antiochenus.

Alterius autem ordinis, qui erat à sinistris, sedebat primus Macharius Episcopus Hierosolymæ; atq; hac ratione seruabatur ordo dignitatis inter primarios Patriarchas, quæ certè valde probabile est seruatum fuisse in ea Synodo. vel certè, si id placet, respondere possumus, Eustathio datum esse locum digniorem ob antiquitatis & sanctitatis eius meritum, sed non propterea eum Concilio præsedisse. Nam alioquin Imperator præsedisset in Concilio IV. & VI. qui in summo loco sedebat. Itaque non tam ex loco, quàm ex subscriptione colligenda est præsentia; sæpè enim honoris gratia ille sedet primus, qui reuera primum locum non tenet.

Quod verò Athanasius non fuerit præses, vix eget probatione, solus enim Calvinus, & sine vlla ratione id asserit; & præterea cõstat, Athanasium tunc fuisse Diaconum, & iuisse ad Concilium cum Episcopo suo Alexandro, & nec sedisse, nec subscripsisse. Vide Ruffinum lib. 10. histor. cap. 14. & Sulpitium lib. 2. sacræ historiæ, Gregorium Nazianzenum oratione in Athanasium, & ipsum Athanasium in secunda Apologia. **PORRO**, Diaconum sedere, nedum præsidere in Synodo Episcoporum, nisi locum teneat Episcopi sui, est omnino inauditum. Non autem tenebat locum Episcopi Athanasius, cum Episcopus ipse Alexander adesset præsens; deniq; inter subscriptiones inuenitur quidem subscriptio Alexandrini Episcopi Alexandri, proximè posita post subscriptionem Romanorum Presbyterorum, at subscriptio Athanasij nusquam reperitur.

Quòd ergo præsides fuerint Legati Pontificis Episcopus Hosius, Vitus & Vincentius Presbyteri, probatur **PRIMO**, ex subscriptionibus. Hi enim tres primi omnium subscripserunt. **SECUNDO**, ex Cedreno in compendio historiarum, & Photio in libro de septem Synodis, qui dicunt, Syluestrum per suos Legatos Concilio Nicæno auctoritatem contulisse. **TERTIO**, ex Athanasio in epistola ad solitariam vitam agentes, vbi dicit, Hosium Principem fuisse in eo Concilio, & ipsum esse, qui composuit Symbolum, quod dicitur Nicænum. Cum autem Hosius fuerit simplex Episcopus, & proinde inferior omnibus Patriarchis, qui erant in eo Concilio, sine dubio nunquam habuisset primum locum, nisi vicem gessisset Romani Pontificis. Itaq; in præfatione quadam Concilij Sardicenis,

ensis, quæ habetur in primo tomo Conciliorum, & fortasse est Dionysij exigui viri doctissimi, disertis verbis habetur, Hosium Cordubensem in Nicæno Concilio Legatū egisse Romani Pontificis. quod etiam ex Codice Græco intelligi potest, qui in Vaticana Bibliotheca habetur; cuius testimoniū vide in lib. 2. de Concilio Nicæno, edito ab Alphonso Pisano, Societatis IESU, Colonia anno M.D.LXXXI.

SECUNDUM Concilium generale fuit CONSTANTINOPOLITANUM I. in quo constat non præsedisse Imperatorem, sed tantum misisse ad Episcopos literas Romani Pontificis, quibus ad Concilium vocabantur, ut patet ex epistola Concilij ad Damasum, apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. constat etiam non præsedisse Romanum Pontificem, sed Nectarium Episcopum Constantinopolitanum. cuius rei causa est, quia Romanus Pontifex non interfuit, nec per se, nec per Legatos. Pontifex enim Damasus conuocauerat quidem Episcopos Orientis Constantinopolim, sed ex eo loco postea volebat eos Romam venire, ubi ipse coegerat Synodum Episcoporum Occidentalium, ut Romæ fieret plenissimum Concilium. Ceterum, Orientales excusauerunt se iustas ob causas, & coniunxerunt se animis, & sententiis cum Occidentalibus, non autem præsentia corporali. Vide epistolas Damasi ad Concilium Constantinopolitanum, & Concilij ad Damasum, apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. & 10. quod autem, si Damasus adfuisset, sine dubio præsedisset, patet ex eisdem epistolis, ubi illi Damasum, ut caput suum agnoscunt, & ipse filios eos vocat.

TERTIUM Concilium fuit EPHESINUM I. in quo certum est, non præsedisse Imperatorem, sed Romanum Pontificem per Legatos suos. Quod non Imperator, nec aliquis nomine eius, patet ex epistola ipsius, videlicet Theodosij Iunioris ad Synodum Ephesinam, quæ habetur tomo 1. eius Concilij, cap. 32. ubi dicit, se misisse Candidianum Comitem ad Concilium, non ut misceret se quæstionibus Ecclesiasticis, sed ad Synodi defensionem. Vide epistolam Nicolai I. ad Michaëlem Imperatorem. Quod Romanus Pontifex Celestinus præfederit per Legatum suum S. Cyrillum, testantur omnes historici; Euagrius lib. 1. cap. 4. Photius in libro de septem Synodis; Prosper in Chronico; Nicephorus libro 14. cap. 34.

& Liberatus Abbas in Breuiario, cap. 15. Denique Iustinianus in edicto, & Nicolaus I. in epistola ad Michaëlem, & ipse Celestinus in epistola ad Cyrillum, quæ exstat in hac Synodo, tomo I. cap. 16. & inter opera Cyrilli.

At CALVINVS respondet, Celestinum aliquo artificio quæsiuisse saltem nomen præsententiæ, cum rem habere non posset, & ideo cum mitteret illuc suos, Cyrillo, qui alioqui præfuturus erat, vices suas delegasse, ut saltē per illum præsidere videretur.

At figmentum istud Caluini, quod sine vlla ratione profert, facilè refellitur. PRIMVM, ex Prospero, qui dicit, Nestorio præcipuè restitisse Cyrilli industriam, & Celestini auctoritatem. SECUNDO, ex epistola Celestini, qua videmus mandari Cyrillo vices Romani Pontificis, multò antè, quàm Legati ceteri mitterentur. TERTIO, ex Nicephoro loco notato, qui dicit, adèd magni fecisse Orientales hoc priuilegium datum Cyrillo à Celestino, ut deinceps Cyrillus mitram, & nomen Papæ, atque ut Iudex orbis vniuersi appellaretur, acceperit, & hæc ornamenta etiam ad successores transmiserit. QUARTO, ex epistola Cyrilli ad Constantinopolitanos, in qua dicit, quod si Nestorius intra terminum à S. Celestino Papa præscriptum, non respuerit, communionem Ecclesiæ priuabitur. QUINTO, ex ipsa Synodo, quæ, ut refert Euaugrius lib. I. cap. 4. & ex ipsa sententia, quæ habetur tomo 2. cap. 10. huius Synodi, cum damnationem in Nestorium pronuntiare vellet, præmisit, se cum aliis Ecclesiæ canonibus, tum præcipuè literis Papæ Celestini, necessariò compulsus ad tam seueram sententiam. DENIQUE, exstat epistola Synodi ad Celestinum, in qua reseruant iudicio ipsius Celestini causam Ioannis Episcopi Antiocheni, ut ipse in eum sententiam ferat. quæ omnia sunt certa argumenta, quòd Celestinus re ipsa fuerit Præses & Princeps in eo Concilio.

QUARTVM Concilium est CHALCEDONENSE, in quo initio, id est, in prima actione Imperator Martianus interfuit, & sedit primo loco, non tamen præsedet, ut Iudex, ut ipsemet testatus est in oratione ad Synodum, quæ exstat act. I. ubi ait, se venisse ad confirmandam fidem, sicut olim fecerat Constantinus Magnus, id est, non venisse ad explicandam

dam fidem, & controuersias iudicandas, sed ad hoc, ut fides à Concilio explicata, firma ac tuta consisteret, defensa uidelicet Imperatoris ope & auctoritate. Interfuerunt denique nomine Imperatoris in aliis actionibus quidam Iudices seculares, qui non erant Iudices controuersiarum fidei, sed tantum, an omnia fierent legitimè, sine vi, & fraude, & tumultibus. Quia enim in Concilio Ephesino II. Dioscorus Episcopus militibus introductis, vi coëgerat Episcopos ad subscribendum: In hoc Concilio interfuerunt vel Imperator, vel Vicarij eius, ad impediendam violentiam. Id quod ex toto Concilio apparet; nunquam enim sententiam ferunt, nunquam subscribunt, & in omnibus sententiis Episcoporum acquiescunt.

Præfuerunt autem reuera ut Iudices Ecclesiastici, Legati Leonis Papæ. Ipsi enim in omnibus actionibus primi nominantur, primi sedent, primi loquuntur, primi subscribunt, ipsi sententiam definitiuam in Dioscorum proferunt, nomine Papæ & totius Concilij, actione 3. his verbis: *Sanctissimus ac beatissimus Papa caput vniuersalis Ecclesie Leo, per nos Legatos suos, sancta Synodo consentiente, Petri Apostoli pradius dignitate, qui Ecclesia fundamentum, & petra fidei, & cælestis Regni sanctorum nuncupatur, Episcopali dignitate Dioscorum nudauit, & ab omni sacerdotali opere fecit extorrem.* Denique, beatus Leo & Concilium totum id fatetur. *LEO* epist. 47. ad Concilium Chalcedonense, sic ait: *In his, inquit, fratribus Paschasino & Lucentio Episcopis, Bonifacio & Basilio Presbyteris, qui ab Apostolica sede directi sunt, me Synodo vestra fraternitas existimet præsidere.* Concilium Chalcedonense in epistola ad Leonem, quæ habetur actione 3. in quibusdam exemplaribus, in aliis post finem Concilij: *Quibus, Episcopis Concilij, tu quidem sicut membris caput præeras in his, qui tuum tenebāt ordinem, beneuolentiam præferens. Imperatores uero ad ornandum de-sentissimè præsidebant, &c.*

CALVINVS respondet, in hoc quidem Concilio præfuisse Legatos Pontificis Romani, sed ex priuilegio Imperatoris, quod extorserat Leo Papa: *Cum enim fieret Concilium Ephesinum secundum, inquit Calvinus, non est ausus Leo petere primam sedem in Concilio, sed misit Legatos, & passus est*

est

est eos subesse Dioscoro Alexandrino Episcopo Præsidi. quia Verò res malè cecit, & Dioscorus non rectè nauim gubernauit, Leo, illa occasione accepta, petiit ab Imperatore, Si permitteret aliud Concilium fieri, cui Legati sui præessent. Imperator, quia videbat, nõ esse in Oriente illos idoneos Episcopos tanto oneri, ex defectu personarum, permisit Romanis Legatis præsentiam.

Hæc historia, quam Calvinus sine vlla probatione recitat, plena est mendaciis; nam imprimis, quòd Leo non sit ausus petere primam sedem in Concilio Ephesino, mendacium est. Scribit enim Liberatus in Breuiario, cap. 12. Legatos Romani Pontificis noluisse in Concilio sedere, cum vidissent præsidere Dioscorum, & non datam sanctæ sedi Romanæ præsessionem. Porro, Dioscorum extorsisse contra fas ab Imperatore præsentiam illam, scribunt Zonaras in vita Theodosij, & Euagrius lib. I cap. 10. Vnde etiam Leo epistola 24. 25. & 26. ad Theodosium & Pulcheriam, frequenter reperit, Dioscorum in ea Synodo sibi vendicasse principatum, vbi etiam testatur, Flavianum Episcopum Constantinopolitanum appellasse à Concilio illo ad Apostolicam sedem & libellum appellationis tradidisse Legatis Romanis; quomodo ergo non auderet Leo in eo Concilio præsentiam petere, à quo ad se tanquam ad maiorem appellabatur? DEINDE, quòd Leo petierit ab Imperatore, vt sui Legati præessent in Synodo Chalcedonensi, & quòd Imperator id concesserit defectu personarum Orientalium, mendacia impudentissima sunt; nihil enim tale ab vilo narratur, immò videmus Leonem Legatos misisse absolutè, vt præfiderent, nullius consensu petito, nedum venia vel permissione.

QVINTVM Concilium fuit CONSTANTINOPOLITANVM II. in eo præfedit non Menas, (vt falsò Calvinus docet) Concilium enim à Mena celebratum, non generale, sed particulare fuit, vt suprà demõstrauimus; sed Eutyechius Menæ successor, qui tamen agnouit, & professus est, præsentiam debitam fuisse Romano Pontifici, si is interesse Concilio voluisset. Vnde Zonaras in vita Iustiniani: *Sub hoc, inquit, quintum Concilium est coactum centum sexaginta quinq; Episcoporum, quorum Princeps fuit Vigilus Papa Roma-*

Romanus. Et ipse Eutychius Patriarcha in epistola ad Vigilium, quæ habetur in fine primæ collationis quintæ Synodi: *Petimus, inquit, presidente nobis Vestra Beatitudine, de tribus capitulis queri & conferri.* Quæ verba Patriarchæ Eutychij nõ solum mendacium Caluini refellunt, qui scripsit, Menam in eo Concilio præsedisse, sed etiam alterum Illyrici, qui Cent. 6. cap. 9. col. 509. asseruit, Vigilium Papam noluisse Synodo interesse, ne cogeretur secundus Eutychio assidere. At qui hoc timere potuit, cum ipse Eutychius præsentiam illi offerret?

SEXTVM Concilium fuit CONSTANTINOPOLITANVM III. in eo Præsides fuerunt Legati Agathonis Romani Pontificis, Petrus & Georgius Presbyteri, ac Ioannes Diaconus. Id enim affirmat Zonaras in vita Cõstantini IV. & præterea ex ipsa Synodo patet, vbi in singulis actionibus isti primi omnium nominantur, loquuntur, subscribunt. Interfuit in hac Synodo etiam Imperator Constantinus, cum nõnullis viris illustribus, & præsedit, id est, primo loco sedit, sed nõ fuit vlllo modo Iudex, aut formaliter Præsides; nam nullam sententiam tulit, & vltimus omnium subscripsit, non definiens, sed consentiens.

SEPTIMVM Concilium est NICAENVM II. in quo sine controuersia Præsides fuerunt Legati Papæ Adriani I. Petrus Archipresbyter, & Petrus Abbas S. Sabbæ. Isti enim primi nominantur, & primi subscribunt. Imperator nihil in hac Synodo egisse legitur.

OCTAVVM Concilium est CONSTANTINOPOLITANVM IV. in quo etiam sine controuersia Legati Adriani II. præfederunt, videlicet Donatus & Stephanus Episcopi, & Marinus Diaconus, qui primi nominantur, & subscribunt, & in ipsa prima actione rogati à Concilio, vt ostenderent literas Papæ, quibus daretur eis præsentia, mox exhibuerunt literas Adriani. Denique, ad finem Concilij ita subscribit primus: *Ego Donatus Dei gratia Episcopus Hostiensis, locum obtinens Domini mei Adriani vniuersalis Papæ, hunc sancta & vniuersali Synodo præsidens, omnia, qua superius leguntur, promulgavi, & manu propria subscripsi.* Imperator autem BASILIVS adfuit quidem, sed in fine Concilij aperte testatus est longa oratione, non esse suum, nec vllius hominis

minis

minis Laici, miscere se Ecclesiasticis iudiciis, & tandem subscripsit post omnes Patriarchas, non definiens, sed suscipiēs, & consentiens, præfatus etiam antea se debuisse subscribere post omnes Episcopos, vt olim fecerunt Constantinus, Theodosius, & Martianus; tamen se subscripsisse immediatè post Patriarchas, quia tali eum honore Episcopi afficere voluerunt.

Si ergo his addamus reliqua generalia Concilia, in quibus omnibus sine controuersia Pontifex Romanus præsedir, habebimus ex continua Ecclesiæ consuetudine, propriè ad Romanum Pontificem pertinere munus in Conciliis generalibus præsidendi. De ceteris, quæ ad formam pertinent Conciliorum, vt de ordine, quo ceteri sedere debent; de vestibus Episcoporum in Synodo; de modo procedendi, &c. vide Ioannem de Turrecremata lib. 3. cap. 26. & 27. & Concilium Toletanum IV. cap. 3. Toletanum XI. cap. 1. & initium Conciliorum Constantiensis & Basiliensis.

CAPVT XX.

Soluuntur argumenta aduersariorum.

ARGUMENTA CALVINI sumuntur à praxi Ecclesiæ. Proponit enim quinq; Concilia, in quibus Pontifex Romanus non præfuit. Videlicet NICÆNUM, cui præfuit Athanasius; QUINTVM generale, cui præfuit Menas; EPHESINVM secundum, cui præfuit Dioscorus; CARTHAGINENSE sextum, cui præfuit Aurelius; etiamsi adessent Legati Pontificis; & AQUILEIENSE, cui non Damasus, sed Ambrosius præsedir. Sed ad prima tria iam est responsum.

Ad QVARTVM dico, solùm in generali Concilio debere necessariò Romanum Pontificem præsidere; in provincialibus enim, vel nationalibus, qualia sunt omnia Carthaginensia, non negamus deberi præsidentiam Archiepiscopo, vel Primati eius loci. Porro, Legati Romani Pontificis non fuerunt ad illud Concilium missi, vt præsiderent, sed vt quædam tractarent cum eo Concilio nomine Romanæ Ecclesiæ.

Ad

Ad QUINTVM dico, argumentum cōflari ex duobus mendaciis Caluini, quæ sunt maior & minor propositio; ex quibus quid potest colligi, nisi mendacium? PRIMVM mendacium est, quòd Aquileiense Concilium fuerit generale; nam primò, si fuisset generale, fuisset secundum, & proinde Constantinopolitanum, quod postea sequutum est, non fuisset secundum, sed tertium; deinde vix interfuerunt Episcopi XXX. qui certè non sufficiunt ad generalem Synodum faciendam. Denique, in epistola huius Concilij ad Imperatorem, dicunt Patres, non fuisse opus congregare Concilium generale, sed abundè satis fuisse ad id, pro quo vocati erant, paucos illos Episcopos, præsertim cùm essent ex variis prouinciis Occidentis. Itaque Concilium fuit prouinciale, sed adiutum etiam aliquot legatis quarundam aliarum prouinciarum.

SECVDVM mendaciũ est, quòd Ambrosius præfederit; nam primus nominatur Valerianus Episcopus Aquileiensis, secundus Ambrosius Mediolanensis. quod est argumentum, Valeriano datum esse primum locum; neque his repugnat, quod Ambrosius in eo Concilio ferè solus disputat cum hæreticis; munus enim disputandi non Præsidi, sed Episcopo doctissimo demandari solet.

BRENTIVS argumenta petit ex Testamento veteri, in quo constat præcipuos Iudices, etiam in rebus spiritualibus, fuisse Principes, siue Reges, vt patet de Mose, Iosue, Dauide, Salomone, Ezechia, Iosia. Accedit, quod Deus commisit Principibus custodiam legis diuinæ, vt dicitur Roman. 13. *Simile egeris, time; non enim sine caussa gladium portat.* Ergo principium est iudicare de lege Dei, quomodo sit seruanda, & punire transgressores. Sed hoc argumentum iam est à nobis solutum in libro tertio de verbo Dei, & in libro primo de Pontifice. Quia tamen non piguit aduersarios eadem argumenta sæpius repetere, nec nos pigebit solutiones quoque sæpius repetere.

RESPONDEO igitur PRIMO, Mosem non solùm Principem, sed etiam summum Sacerdotem fuisse, vt patet ex Psalmo 98. *Moses & Aaron in Sacerdotibus eius.* Iosue autè, Dauidem, Salomonem, & aliquos alios non solùm Reges, sed etiam Prophetas fuisse, quibus Deus quædam extraordinariè

natiè

nariè committebat, quæ à Sacerdotes alioquin ex officio spectabant; hoc modo Salomon Rex amouit Abiathar à sacerdotio, & constituit Sadoc pro eo, 3. Regum 2. id enim fecit, non vt Rex, sed vt Propheta ex diuina inspiratione; vnde subiungitur ibidem caussa: *Vt impleretur sermo Domini, quem loquutus est super domum Heli, in Silo.* Sed non propter ista extraordinaria, delenda est ex Deuter. cap. 17. lex illa generalis, qua iubentur omnes in dubiis circa legem recurrere ad Sacerdotes. neque illa Malachiæ 2. *Labia Sacerdotum custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius.*

Dico SECUNDO, alios Reges Synagogæ, qui boni fuerunt, nunquam se miscuisse in negotiis sacerdotalibus eius, & si quando se miscuerunt, punitos fuisse, vt patet de Rege Iosaphat optimo, qui 2. Paralip. 19. aperte distinguit officia, & dicit: *Amarias Sacerdos & Pontifex in omnibus, quæ ad Deum pertinent, præsidebit: porro Zabadias, qui est Dux in domo Iuda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent.* E contrario autem Ozias Rex 2. Paralip. 26. cum Sacerdotis officium vsurpare voluisset, mox à Deo percussus, leprosus factus est, & permansit vsq; ad mortem.

Ad confirmationem dico, Reges esse custodes Legis diuinæ, sed nõ interpretes, & proinde ad eorum officium pertinere, vt legibus & edictis suis iubeant eam fidem tenere, quam Sacerdotes tenendam docent, & hæreticos ab Ecclesia iudicatos coercerent pœnis temporalibus, vt Augustinus docet in epist. 48. 50. & 166. & pij Imperatores Constantinus, Theodosius, Martianus, aliique id sæpe fecerunt, vt patet ex Lege, Cunctos populos, C. de summa Trinitate & fide Catholica, & ex toto titulo de hæreticis in eodem Codice.

Argumenta HERMANNI sumuntur ex variis exemplis veterum. PRIMVM est ex disputatione Athanasij cum Ario, præfidente Probo iudice, homine laico, & nondum Christiano, quem Imperator Constantius deputauerat, quæ quidem exstat imperfecta in operibus Athanasij, sed perfecta in operibus Vigilij Episcopi Tridentini, qui floruit circa annum Domini CCCCC.

RESPONDEO, nunquam fuisse talem disputationem re ipsa habitam; sed Vigilium eam composuisse per modum
Dialo.

Dialogi, ut eo modo scriberet contra Arianos, ut ipsemet fateatur li. 5. contra Eutychen, non procul ab initio, & præterea res ipsa clamat; nam disputatio habetur inter quatuor homines, Sabellium, Arium, Photinum, & Athanasium tunc Episcopum, ut patet ex epistola Imperatoris, quæ initio disputationis fingitur, missa ad Probum: At Sabellius obiit antequam ullus ex aliis tribus orbi innotesceret, ut patet ex Eusebio lib. 7. hist. cap. 5. Arius quoque obiit tempore Constantini, antequam Constantius regnare inciperet, ut patet ex Sozocrate lib. 1. cap. 25. ergo non potuit cum Athanasio congregari, tempore Constantij, ut hic fingitur. Quod verò quidam dicunt, duos fuisse Arios, & cum posteriore tantum disputasse Athanasium, refellitur ex ipsomet Vigilio, qui initio huius disputationis aperte testatur, se loqui de illo Ario, qui Ariam hæresim primus excogitavit.

Sed DICES, etiamsi Dialogus sit fictus, tamen apparet, non esse visum absurdum Vigilio, si iudex laicus præfesset disputationi de religione. RESPONDEO, Vigilium ita Dialogum composuisse, ut ostenderet tantam esse vim Catholicæ veritatis, ut etiam sub iudice non Christiano vincere possit.

SECUNDUM exemplum est desumptum ex Zonara in vita Constantini, ubi legimus, ad petitionem Helenæ, quæ conabatur pertrahere Constantinum filium à fide Christi ad Iudaismum, disputasse Sylvestrum cum Iudæis coram quibusdam senatoribus, tanquam iudicibus, ex mandato Constantini.

RESPONDEO, videri incertam istam narrationem; omnes enim veteres Helenam laudant ut foeminam Christianissimam, & non solum Catholici, sed etiam Magdeburgenses Cent. 4. col. 694. rident hanc narrationem, ut fabulosam, & ex Chronico Eusebij colligitur anno CCC. XXV. lignum crucis Dominicæ ab Helena inventum, & Marianus Scotus sub annum CCC. XXVII. scribit illam disputationem incidisse opera Helenæ, tunc Christum persequentis, quæ nullo modo coherent.

TERTIUM exemplum sumitur ex Optato Mileuitano, & Augustino, qui multis in locis scribunt, Donatistas in causa Cæciliani ab Imperatore iudices postulasse; Imperatorem

GG autem

autem dedisse, eis Romanum Episcopum cum aliis quibusdam Episcopis, sed eos appellasse, & ab Imperatore accepisse alios iudices in Gallia, quos rursus appellantes Imperator ipse iudicauit, ergo summus Iudex in causis Episcoporum est Imperator.

RESPONDEO, bene habet quod hæretici argumentantur ex gestis hæreticorum maiorum suorum; nam quod male fecerint recurrendo ad Imperatorem, tanquam iudicem, & quod peius fecerint rursus ad eum appellando, Optatus, Augustinus & Imperator ipse testes sunt. AVGVSTINVS epist. 48. dicit, hinc merito reprehendi Donatistas, quod apud Imperatorem accusauerint Cæcilianum, cum potius eum apud Episcopos Transmarinos conuincere debuissent. & ibidem addit, Imperatorem ordinatius egisse, qui Donatistas ad se venientes remisit ad iudicium Milthiadis Romani Episcopi.

OPTATVS libro I. contra Parmenianum refert, Imperatorem sic exclamasse: *Orabida furoris audacia, sicut in causis Gentilium fieri solet, appellationem interposuerunt.* Item AVGVSTINVS in epist. 162. *Qua in re, inquit, quemadmodum deseretur illos Constantinus, audiuitis, atque Verinam, et ipse cecit, et de illa causa post Episcopos iudicaret, à sanctis Antistitibus veniam postea petiturus, sic & illi aliquando cederent Veritati.* Vbi vides Constantinum ægrè tulisse ad appellari, & iudicasse post Episcopos coactum, ut vel sic frangeret furorem Donatistarum, cum viderent se ab omnibus condemnari: & præterea intellexisse Constantinum, se non posse iure suo iudicare, sed tantum ea spe, quod postea Episcopi veniam illi darent, à quibus eam petiturus erat. Quæ autem fuerit mens Constantini extra hos articulos necessitatis, patet ex Rufino lib. 10. hist. cap. 2. ubi asseruit se debere iudicari ab Episcopis, non eos iudicare.

QUARTVM exemplum est sumptum ex Breuiculo collationum circa principium, ubi sic AVGVSTINVS loquitur: *Cum Catholici Episcopi & partis Donati, iussu Imperatoris disputando inter se gestis apud Tribunal & Notarium Marcellinum cognitorem habitis, contrulissent, &c.* Et in fine Breuiculi asserit, Marcellinum, ut iudicem, sententiam tulisse pro Catholicis contra Donatistas.

QVINTVM

QVINTVM exemplum sumitur ex Sozomeno lib. 4. cap. 5. & ex Epiphano hæreſi 71. qui ſcribunt Photinum petiſſe & impetraſſe ab Imperatore iudices, coram quibus cauſam ſuam ageret.

Reſpondeo ad QVARTVM exemplum, ex doctrina ipſius Auguſtini, collationem illam cum Donatiſtis extraordinariam, & quadam neceſſitate ſuſceptam fuiſſe; nam vt ſcribit idem Auguſtinus lib. 3. contra Iulianum, cap. 1. cum Pelagiani vellent opera Imperatoris cogere Catholicos ad collationem eo modo, quo antea Catholicos coegerant Donatiſtas: Auguſtinus reſpondit, Catholicos eam collationem modo extraordinario cum Donatiſtis neceſſariò habuiſſe, eo quod illi totam Africam infeſtarent, nec poſſent aliter reprimi, vel ad Concilium cogi, niſi per temporales poteſtates, vt tunc factum eſt.

DICO præterea, illud iudicium non fuiſſe tale, quale eſt de quo nos agimus: non enim ita iudicauit Marcellinus, vt eius ſententia totam Eccleſiam obligauerit, ſed tantùm vt repreſerit audaciam Donatiſtarum; ſententia enim Marcellini fuit, Donatiſtas ita à Catholicis confutatos, vt nõ habuerint quod reſpõdere poſſent. Sicut etiam cum Auguſtinus diſputauit cum Paſcentio Ariano, arbitro Laurentio, vt patet ex epistoſa Auguſtini 174. & 178. ſententia Laurentij non faciebat rem de fide, ſed tantùm valebat ad confuſionem Paſcentij, qui victus pronunciabatur; & idem dicendum eſt de diſputatione Photini hæreſici, & de ſimilibus diſputationibus. Nunquam enim in Eccleſia habitæ ſunt pro legitimis definitionibus, qualia ſunt decreta Conciliorum.

SEXTVM exemplum ſumptum eſt ex Socrate lib. 5. ca. 10. & Sozomeno lib. 7. cap. 12. vbi legimus, Imperatorem Theodoſium iuſſiſſe, vt ſinguli Principes variarum religionum, id eſt, Catholicos, Arianos, Eunomianos adferrent ad ſe ſcriptam formulam fidei ſuæ. quod cum factum eſſet, Imperatorem impenſè Deum orante, vt animum ſuum dirigeret in vera fide eligenda, & tum demum lectis omnibus cõfeſſionibus ſolam Catholicam approbaſſe, & eam ſeruari iuſſiſſe.

RESPONDEO, Theodoſium non ſuſcepſiſſe aliquam nouam controuerſiam definiendam, neq; ſe iudicem vllò modo feciſſe in cauſa fidei. quod patet PRIMO, quia illa quæ-

stio iam definita erat in Concilio Nicæno, cuius ipse adeo strenuus sectator erat, ut noluerit baptizari ab Episcopo Thessalonicensi, nisi prius intelligeret eum esse fidei Nicænae, ut est apud Socratem libro 5. cap. 6. non ergo dubitare potuit, an esset verior fides Ariana, an fides Catholica. SECUNDO, quia Ambrosius in epistola tricesima secunda dicit, non esse Imperatorum in causa fidei iudicare; & hoc probat testimonio Constantini, Valentini senioris, & Theodosij, item in Concilio Aquileiensi, idem Ambrosius dicit, Imperatorem Theodosium liberum reliquisse iudicium sacerdotibus. Theodosius igitur nihil iudicauit in causa fidei, sed tantum legit sectariorum confessiones, ut eis acquiesceret, eisque satisfaceret, ne videretur eos inauditos sine ratione damnare.

Quod autem scribit Socrates, Theodosium à Deo per orationes postulasse, ut se dirigeret in eligenda fide, falsum esse arbitror; nam cum orauerit secretò, ut idè Socrates affirmat, quis potest scire, quid orauerit? & præterea certum est eum non sic orasse, quia sic orando peccasset peccato infidelitatis, dubitando de fide, quam semel acceperat; & tamen eum in hoc facto nihil peccasse, sed laudabiliter egisse, omnes fatentur. Orauit igitur, non ut dirigeretur in eligenda fide, sed ut dirigeretur in eo negotio, ne aliquid imprudenter ageret, & fortasse à Deo veniam petiit, quod alienum ius occupare videretur; & simul orauit, ne deciperetur legendo confessiones tot hæreticorum.

SEPTIMUM exemplum sumitur ex Theodoro lib. 5. cap. 23. ubi legimus, quòd cum Romani Pontifices nollent Flavianum esse Episcopum Antiochenum, tamen Theodosius Imperator aliter iudicauit, & iussit Flavianum Antiochiæ esse Episcopum.

RESPONDEO, hanc historiam mirificè ostendere Romani Pontificis primatum, & nihil planè obesse præsentis causæ. Dico igitur, Pontificem iure noluisse ut Flavianus esset Episcopus, Imperatorem autem, quod fecit, ex potentia, non ex iustitia fecisse. Id quod probo, quia ut Socrates refert libro 5. capite quinto, cum esset schisma in Ecclesia Antiochena, & simul sederent Meletius, & Paulinus, placuit tandem omnibus, ut simul sederent; sed cum alter moreretur, alter solus
Epi-

Episcopus esset, nemine succedente Episcopo mortuo, idque iureiurando confirmauerunt; at nihilominus mortuo Meletio in eius locum Flavianus successit, viuentē adhuc Paulino, quod contra iuramentum, & proinde illicitum fuisse, omnibus notum erat. Quid ergo mirum, si id Romano Pontifici Damaso displicebat?

Quocirca S. AMBROSIVS in epistola 78. ad Theophilum Alexandrinum de hac re loquens, sic ait: *Scribit sanctitas tua, Flavianum ad imperialium rescriptorum suffragia remeausse: Frustrā ergo tantorum sacerdotum fusus labor; iterum ad huius seculi iudicia reuertendum.* Et infra: *Sanè referendum arbitramur ad sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesia.* Præterea CHRYSOSTOMVS quoque Antiochiæ non a Flauiano, sed ab Euagrio Paulini successore Presbyter ordinatus est, vt est apud Socratem lib. 6. cap. 3. quod ille nunquam passus esset, si Flavianum pro vero Episcopo habuisset. Item THEOPHILVS Alexandrinus Episcopus, vt refert Socrates lib. 5. cap. 15. Romanum Pontificem per Legatum suum rogauit, vt Flauiano peccatum, quod admiserat, dimitteret. Et similem operam apud Pontificem postea nauasse Chrysostomum, patet ex Sozomeno lib. 8. cap. 3. Ex quibus clarissimum est, Flavianum peccasse, & iudicem eius ac superiorem fuisse Romanum Pontificem. Item HERONYMVS in epist. ad Damasum, de nomine hypostasis, loquens de eodem schismate, petit à Pontifice, cui nam eorum Episcoporum communicare debeat; & asserit se ei communicaturum, qui cum Romano Pontifice coniunctus sit.

Præterea tres optimi & sanctissimi Pontifices, Damasus, Siricius, Anastasius, vt scribit Theodoretus lib. 5. cap. 23. liberrimè in ea causa Imperatorem increparunt, ac dixerunt, eum quidem satis diligenter opprimere tyrannos, qui contra se insurgunt; at iis, qui contra Dei legem tyrannidem exercent, impunitatem concedere. Quam obiurgationem tam atrocè nunquam certè Pontifices tam sancti adhibuissent, nisi Imperatorem grauiter errare vidissent. Quid, quod Imperator ea obiurgatione permotus, vt ibidem Theodoretus refert, non succensuit Romanis Pontificibus, sed Flavianum bis Romam nauigare iussit, vt coram Pontifice se purgaret.

Denique, vt ibidem Theodoretus refert, etiamſi Imperator de potentia, vt diximus, non de iuſtitia, Flauianum Episcopum eſſe volebat, tamen nunquam finita eſt cauſa illa, neque Episcopi Occidentis, & Ægypti Flauiano communicare voluerūt, donec Euagrio iam mortuo Pontifex Romanus Flauiano delictum condonauit, & Legatos eius ſe admiſſurum promiſit, & ipſe Episcopos illuſtriſſimos, & Presbyteros ac Diaconos Antiochenos, Legatos Romam miſit.

Habemus ergo quid requiratur ad legitimū Concilium. Nunc breuiter appendicis loco annectemus, quale Concilium requirant Proteſtantes in eo libro, quem inſcribunt *Cauſſa cur Electores, Principes, aliq̄ additi Confeſſionis Auguſtana ad Concilium Tridentinum non accedant.*

CAPVT XXI.

Refutantur conditiones, quas Lutherani requirunt in Concilio celebrando.

LUTHERANI, qui ſe Proteſtantes vocant, octo conditiones proponunt Concilij celebrandi, de quibus quoniā ſatis plenè diſſeruit Gaſpar Valpandæus, nos eas breuiſſimè refellemus.

PRIMO ergo requirunt, vt antequam fiat Synodus, irritentur omnia acta Concilij Tridentini. **SECUNDO**, vt Concilium fiat in Germania; eſt enim canon Eccleſiaſticus apud Cyprianum libro I. epiſt. 3. vt illic lites iudicentur, vbi exortæ ſunt. **TERTIO**, vt Pontifex Romanus non indicat Conciliū, nec ei præſit, ſed ſit altera pars litigantium, quando quidem ipſe eſt qui accuſatur, & nemo debet ſimul eſſe iudex, & pars. **QUARTO**, vt ex ſola Scriptura diuina ſententiæ ferantur, non ex traditionibus, vel canonibus. **QUINTO**, vt diſſio non fiat penes ſuffragiorum pluralitatem, ſed vt iuxta normam verbi diuini pronuncietur. **SEXTO**, vt Romanus Pontifex abſoluat omnes Prælatos à iuramento fidelitatis, quo ei obſtricti ſunt. **SEPTIMO**, vt Theologi principum ac ſtarum Confeſſionis Auguſtanae, nō minùs, quàm Episcopi in Concilio ſententias, ac voces deciſiuas proferre permittantur. **OCTAuo**, vt detur ſaluus cōductus ab Imperatore, non ſolum

solùm personis, sed etiam ipsi causæ principali, id est, vt nec personæ possint puniri si nolint Concilio assentiri, nec fides, & Confessio Lutheranorum possit damnari, etiamsi Theologi Lutherani eam defendere nõ potuerint. Cùm his conditionibus dicunt, se Concilium toto pectore optare, & hoc verè pium, & liberum Concilium se vocare.

PRIMA conditio est iniqua, quia nihil debet irritum haberi, nisi legitimo iudicio damnatum; Concilium autem Tridentinum est quidem accusatum ab hæreticis, sed non damnatum in vlllo legitimo iudicio. Sicut ergo Concilium Ephesinum II. damnatum est in Concilio Chalcedonensi, & Constantinopolitanum contra imagines damnatum est in septima Synodo: ita Concilium Tridentinum si damnandũ esset, deberet in alia Synodo examinari, & iudicari, non autem ante Synodi iudicium irritari.

SECUNDA conditio est etiam iniqua, vt enim Lutherani iure sibi videntur petere, vt Concilium non fiat in Italia, vbi prævalent Catholici, ita Catholici iure postulare possunt, vt non fiat in Germania, vbi prævalent Lutherani. & sanè nõ poterat locus eligi melior, atque aptior, quàm Tridentum, quod est in finibus Germaniæ, & Italiæ, etiamsi Ethnicis hominis iudicio quæstio ista relinqueretur.

Ad canonem autem qui est apud Cyprianum dico, intelligi eum canonẽ de particularibus causis, id est, de criminibus particularium hominum, quæ debent iudicari, vbi sunt commissa, quia ibi facilius testes inueniri possunt; at de causis fidei, quæ ad totam Ecclesiam pertinent, alia ratio est. Vnde quæstio exorta Antiochiæ de legalium cessatione, Hierosolymæ in Concilio Apostolorum terminata est, Aetor. 15. & hæresis Ariana, exorta Alexandria in Ægypto, iudicata est Nicææ in Bithynia: hæresis Nestorij exorta Constantinopoli, damnata est Ephesi: hæresis Eutychetis nata Constantinopoli, damnata Chalcedone: hæreses Origenistarum, Didymi & Euagrii, in V. Synodo iudicatæ sunt apud Constantinopolim, vbi minimè natæ fuerant: hæresis Monothelitarum, quæ nata erat Alexandria, Cyro auctore, damnata est primùm Romæ in Concilio S. Martini Papæ: Deinde Constantinopoli in VI. Synodo: denique hæresis Iconoclastarum, quæ Constantinopoli vel exorta, vel miri-

ficè aucta & confirmata fuerat, apud Nicæam Bithiniæ, & antea etiam Romæ in Concilio iudicata & damnata est. Ad DE, quòd habuerunt etiam Lutherani in media Germania Concilia prouincialia non pauca, vt Coloniense, Moguntinum, & alia, in quibus damnati sunt. Neque obiicere debent aduersarij, ista Concilia Papistarum fuisse; idem enim omnes hæretici obiicere potuissent. semper enim in Ecclesia id seruatum est, vt controuersias iudicarent Episcopi, qui tunc erant, & non propter nouas quæstiones noui crearentur Episcopi.

TERTIA conditio iniqua est, quia Romanus Pontifex non potest priuari iure suo indicendi Concilia, & eis præsidendi, in cuius possessione iam fuit per M.D. annos, nisi prius in legitimo iudicio conuincatur, non esse summus Pontifex. Quod verò dicunt, non debere eundem esse iudicem, & partem; dico habere locum in priuatis hominibus, non in Principe supremo; Princeps enim supremus donec non declaratur, vel iudicatur legitimè excidisse à principatu, semper est summus Iudex, etiam si cum ipso litigetur.

Itaque solent priuati, qui cum principe suo litigant, interdum appellare ab ipso principe malè informato, ad eundem melius informandum. & confirmatur hoc ex antiqui historiis; nam cum Marcellinus peccasset, & propter ipsum Concilium congregatum fuisset, Episcopi omnes dixerunt, eum non posse ab vilo damnari, sed ipsum debere esse iudicem & reum, vt refert Nicolaus I. in epist. ad Michaëlem. Item Sixtus III. cum accusaretur de adulterio, Concilium congregauit Imperator, Pontifice consentiente, sed in eo Concilio nemo ausus est Pontificis causam discutere, nisi prius ipse dixisset, velle se vt causa discuteretur, & si in suo arbitrio esset iudicari, vel non iudicari. id patet tum ex actis Concilij, tum ex epistola eiusdem Sixti ad Episcopos Orientis.

Denique in Concilio III. Romano sub Symmacho legimus, Episcopos omnes dixisse, Concilium non potuisse iure indici, nisi à Pontifice, etiam si ipse esset, qui accusabatur. Adhæc, nõne Arius cum Alexandro de fide litigabat? & tamen in Concilio Nicæno sedit Alexander, quia Episcopus erat, vt iudex. Itē in tertia Synodo præfedit iudicio Episcopali Cyrillus,

Cyrillus, qui tamen altera pars litigantium à Nestorianis dicebatur. Ita quoque in IV. Synodo, præfuderunt Legati Leonis, cum tamē tota causa inter Leonem, & Dioscorum versaretur. Accedit quod Pontifex in Concilio non est solus iudex, sed habet multos collegas, id est, omnes Episcopos, qui si eum convincere possent de hæresi, possent etiam eum iudicare, & deponere, licet inuitum. Nihil ergo habent hæretici, cur conquerantur, si Romanus Pontifex Concilio præsedat antequam damnatus esset.

QUARTA conditio iniqua est, quia nō debent semel definita in dubium iterum reuocari, iuxta legem Martiani Imperatoris, l. Nemo, C. de summa Trinitate, & fide Catholica. Cōstat autem in VII. Synodo generali definitum esse, traditiones non scriptas esse recipiendas. Quamuis autē ista conditio sit iniqua, posset tamen admitti donec iterum in Synodo legitimè non esset definitum, eas esse recipiendas pro verbo Dei: Hinc enim est, quod Tridentinum Concilium, antequam ad alia progredere, definiuit Scripturas, & traditiones Apostolicas pro verbo Dei recipiendas.

QUINTA conditio tollit penitus formam Cōciliarum, ut supra ostendimus, & propterea nō potest fieri, ut aliquando ad finem controuersiarum deueniatur, nisi detur locus maiori parti suffragiorum, cum enim vtraque pars proferat Scripturarum testimonia, quomodo potest cognosci, quæ sit Concilij sententia, nisi colligantur suffragia, & plurimum sententia valeat?

SEXTA conditio est iniqua, & impertinens. Iniqua, quia non debent inferiores liberari ab obedientia superiorum, nisi prius ille legitimè deponatur, vel declaretur non esse superior. quemadmodum iniquum esset, ut quotiescunq; sunt comitia imperialia, Imperator deberet liberare à iuramento fidelitatis omnes Principes sibi subiectos; quod autem non sit nouum, Episcopos iuramentum obedientiæ præstare Pontifici, patet ex B. GREGORIO lib. 19. epist. 31. & ex cap. Significasti, extra de electione. Item ex Concilio Toletano XI. cap. 10. Impertinens autem, quia istud iuramentum non tollit Episcoporum libertatem, quæ in Conciliis necessaria est; iurant enim se fore obedientes summo Pontifici, quod intelligitur donec Pontifex est, & dum iubet ea, quæ secun-

dum Deum, & sacros canones iubere potest: sed non iurant se non dicturos, quod sentiunt in Concilio, vel se non deponituros eum, si hæreticum esse conuincant.

SEPTIMA conditio, si intelligatur de voce propriè decisiva in forma iudicij, repugnat quintæ conditioni, & est contra formam omnium Conciliorum, vt supra ostendimus; si intelligatur impropriè, & vocetur vox decisiva, Scriptura diuina in testimonium alicuius sententiæ in medium allata, conditio est æquissima, & nunquam negata Protestantibus, immò eis ter oblata in Concilio Tridentino, nimirum sess. 13. 15. & 18.

ULTIMA conditio pro prima parte, id est, quod attinet ad saluum conductum personarum, oblata est Protestantibus, vt patet ex iisdem locis Concilij Tridentini, id est, sess. 13. 15. & 18. Pro secunda parte est profus inepta, & ridicula; enim ac si apertè dixissent, volumus vexari Episcopos totius

Christiani orbis, & sumptus facere, ac labores maximos pati, vt ad Concilium veniant, & tamen cùm venerint, nolumus quidquam statui, neque lites vnquam finiri.

